

Indiener: college van burgemeester en wethouders

Datum: 16 september 2014

Portefeuillehouder(s): Mw. Y. Koster - Dreese, Dhr. B. Duindam

Portefeuille(s): Sociaal Domein

Contactpersoon: G. Kraaijkamp

Tel.nr.: 0620094919

E-mailadres: kraaijkamp.g@woerden.nl

Onderwerp: Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 - 2016

De raad besluit tot:

Beleid sociaal domein

1. Het vaststellen van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016.
2. Het vaststellen van de beleidsuitgangspunten betreffende de WMO 2015, de Jeugdwet, het Passend Onderwijs en de Participatiewet zoals verwoord in bijlage 1 bij het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016 (bijlage 1 14i.03789).

Uitvoering van het beleid sociaal domein:

3. Te kiezen voor het model waarin sprake is van een aanpak in wijken, buurten en dorpen in de vorm van WoerdenWijzer teams die worden ontwikkeld vanuit WoerdenWijzer.nl. In de teams wordt onder andere de 'er op af'-functie belegd. De toegang tot ondersteuning wordt bepaald en geregeld in WoerenWijzer.nl, op basis van het (door betrokkene zelf) opgestelde ondersteuningsplan (bijlage 3 14i.03794).
4. Het vaststellen van de uitgangspunten zoals aangegeven in de notitie Uitgangspunten Privacy Decentralisaties Woerden (bijlage 4 14i.03795).

De raad neemt kennis van:

Beleid sociaal domein

5. De adviezen van de adviesraden en de wijze waarop deze adviezen (en overige reacties van inwoners en maatschappelijke organisaties) zijn verwerkt in het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2016 (bijlage 2 14i.03790).

Aspecten van bedrijfsvoering

6. De te realiseren inhoudelijke doelen zoals opgenomen in het schema Inhoudelijke doelenboom (bijlage 5 14i.03796)
7. De risicoanalyse (bijlage 6 14i.03798).

Voor het sociaal domein wordt een integrale begroting opgesteld. Deze wordt opgenomen in de begrotingsstukken die in november met de raad worden besproken

De vier transities in het sociaal domein leiden er ook toe dat per 1 januari 2015 een aantal nieuwe verordeningen in werking moeten treden. Deze verordeningen zijn, vanwege de overzichtelijkheid, opgenomen in een afzonderlijk raadsvoorstel met het nummer 14R.00398.

Inleiding:

Op 1 januari 2015 wordt een aantal taken van de rijksoverheid overgedragen aan de gemeenten. Die taken hebben betrekking op vrijwel het gehele sociaal domein. Het betreft

1. Overheveling van onderdelen van de AWBZ naar de WMO (invoering WMO 2015)
2. Decentralisatie van taken met betrekking tot jeugdhulp (invoering Jeugdwet)
3. Invoering Wet Passend Onderwijs
4. Wijziging van taken en regelgeving op het terrein van inkomensondersteuning en re-integratie van inwoners (invoering Participatiewet en aanpassing Wet Werk en Bijstand)

Deze omvangrijke veranderingen (transities) leiden in de jaren 2016 e.v. uiteindelijk tot een algehele transformatie van het sociaal domein. Er is sprake van een paradigma-wisseling met grote consequenties voor inwoners, maatschappelijke organisaties en (lokale) overheden. In onze gemeente wordt voortvarend gewerkt aan het in goede banen leiden van de veranderingen. Daarbij is vanaf het begin het uitgangspunt geweest dat de wijzigingen worden benaderd vanuit een integrale visie op samenleving, inwoners en ondersteuning.

Via verschillende stappen is die visie verder ontwikkeld en uitgewerkt. In juni 2013 heeft de raad ingestemd met de Kadernota decentralisaties / transformaties sociaal domein. De inhoud daarvan is vervolgens uitgewerkt in de zogenaamde consultatieversie van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016. Deze consultatieversie heeft de raad vastgesteld in januari 2014. Dit stuk is vervolgens op velerlei manier besproken met inwoners, maatschappelijke organisaties en andere belangstellenden. Daarmee is invulling gegeven aan de wens het beleid tot stand te laten komen via interactieve beleidsvorming, met een grote inbreng van betrokkenen.

De afgelopen periode heeft een aantal ambtelijke werkgroepen zich gebogen over de nadere uitwerking van de uitgangspunten zoals die staan verwoord in de consultatieversie. Over de werkgroepen en hun opdrachten is de raad eerder geïnformeerd. De aandachtgebieden hebben betrekking op concretisering van het beleid in bijvoorbeeld verordeningen en beleidsregels, het ontwikkelen van werkwijzen voor de uitvoering van het beleid en het ontwikkelen van instrumenten op het terrein van de bedrijfsvoering zodat inzet van middelen en effectiviteit van die inzet gemonitord kunnen worden. De resultaten van de werkgroepen zoals verwoord in de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het aan de raad voorgelegde besluit.

Bevoegdheid:

De raad is bevoegd tot het stellen van beleidskaders..

Beoogd effect:

Tijdige en adequate invoering van WMO, Jeugdwet, Participatiewet en Wet Passend Onderwijs. Dat wil zeggen dat vanaf 1 januari 2015 op een effectieve en efficiënte wijze invulling wordt gegeven aan de door de rijksoverheid gedecentraliseerde taken zodat inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben.

Argumenten:

1. *Het vaststellen van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016 (bijlage 0)*
Bij het beleidsplan dat nu aan de raad wordt voorgelegd is door velen een bijdrage geleverd. Een eerdere versie is besproken met inwoners, maatschappelijke organisaties en formele adviesraden. Dat heeft onder andere tot het besef geleid dat de transformatie vanuit verschillende perspectieven kan worden bekeken. In het nu voorliggende beleidsplan zijn die verschillende perspectieven verwerkt. Ook intern is het beleidsplan breed besproken. Onder andere in verschillende werkgroepen die aspecten van uitvoering en bedrijfsvoering in beschouwing hebben genomen. De resultaten van deze werkzaamheden zijn in het Integraal Beleidsplan 2015 – 2016 verwerkt.
Het college heeft de overtuiging met dit beleidsplan een kader te hebben waarmee de komende jaren nadere invulling kan worden gegeven aan de nieuwe gemeentelijke taken. De periode van beleidsontwikkeling is nog niet geheel achter de rug, maar de focus wordt met het vaststellen van dit beleidsplan wel verschoven naar de uitvoering.

2. *Het vaststellen van de beleidsuitgangspunten betreffende de WMO 2015, de Jeugdwet, Passend Onderwijs en de Participatiewet zoals verwoord in bijlage 1 bij het Integraal Beleidsplan 2015 – 2016.*
Evenals in de consultatieversie is er voor gekozen de afzonderlijke transities te bespreken in afzonderlijke bijlagen. Dat neemt niet weg dat het uitgangspunt is en blijft dat de transformatie van het sociaal domein integraal wordt benaderd. In juni 2014 heeft de raad ingestemd met het benoemen van 2015 als leer- en transitiejaar en 2016 e.v. als transformatiejaren. In 2015 zullen de afzonderlijke transities om aandacht vragen. In 2015 is in veel gevallen nog sprake van continuïteit van zorg en ondersteuning, maar geleidelijk zullen op de afzonderlijke transitie terreinen wijzigingen optreden zoals die zijn aangeduid in bijlage 1.

3. *Te kiezen voor het model waarin sprake is van een wijkgerichte aanpak in de vorm van WoerdenWijzer teams die worden ontwikkeld vanuit WoerdenWijzer.nl. In de teams wordt voornamelijk de 'er op af'-functie belegd. De toegang tot ondersteuning wordt bepaald en geregeld in WoerdenWijzer.nl, op basis van een (door betrokkene zelf) opgestelde ondersteuningsplan (bijlage 3)*
Op basis van ervaringen die zijn opgedaan hier en elders in de vorm van pilots etc. zijn meerdere alternatieven mogelijk met betrekking tot de wijkgerichte aanpak. Binnen Woerden functioneert WoerdenWijzer.nl als integrale toegang voor inwoners die een vorm van hulp vragen. Daar is de noodzakelijke expertise aanwezig. De wijkgerichte aanpak heeft vooral betrekking op het signaleren van mogelijke knelpunten en het bijdragen aan preventie. Door het zwaartepunt te leggen bij WoerdenWijzer.nl kiezen we voor een infrastructuur die aansluit bij de Woerdense schaal grootte en voorkomen we dat naast WoerdenWijzer.nl nieuwe organisatorische entiteiten ontstaan

4. *Het vaststellen van de uitgangspunten zoals aangegeven in de notitie Uitgangspunten Privacy Woerden (bijlage 4)*
Decentralisatie van taken en met name de integrale toegang tot ondersteuning brengt met zich mee dat (zeker bij huishoudens waarin sprake is van een meervoudige problematiek) relevante gegevens moeten kunnen worden opgeslagen en gedeeld. Die constatering brengt met zich mee dat scherp moet worden nagedacht over hoe we de privacy van inwoners daarbij garanderen. In de genoemde bijlage staat verwoord dat de inwoner eigenaar is van zijn of haar eigen dossier en overeenkomstig ook zelf bepaalt met wie welke gegevens worden gedeeld.

5. *Kennis nemen van de adviezen van de adviesraden en de wijze waarop deze adviezen (en overige reacties van inwoners en maatschappelijke organisaties) zijn verwerkt in het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2016*
In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de adviezen en van de wijze waarop deze in het Integrale Beleidsplan zijn verwerkt.

6. *Kennis nemen van de te realiseren inhoudelijke doelen zoals opgenomen in het schema Doelenboom (bijlage 5)*
De inhoudelijke doelen die zijn opgenomen zijn een uitwerking van de meer algemene doelstellingen die zijn geformuleerd in het kader van de programmabegroting. Die laatste zijn door de raad vastgesteld, deze uitwerking wordt ter kennisneming aan de raad aangeboden. Overigens is de 'doelenboom' een levend document. Ervaringen met bijvoorbeeld het wijkgericht werken zullen leiden tot bijstelling en aanscherping van de doelen en de wijze waarop de realisatie daarvan gemonitord kan worden.
In de bijlage vindt u de doelenboom die uw raad eind augustus ter kennisname is aangeboden (rib 14R.00364) en inhoudelijk is besproken in een werksessie met raadsleden op 2 september. De resultaten van de werksessie worden nog in de doelenboom verwerkt, bijgevoegd vindt u het verslag van de werksessie.

7. *Kennisnemen van de risicoanalyse (bijlage 6)*
Voor de risicoanalyse geldt hetzelfde als voor de doelenboom. Het is een document dat wordt aangepast naar aanleiding van de ervaringen.

Kanttekeningen:

Nvt

Financiën:

Verwezen wordt naar de behandeling van de Algemene Begroting

Uitvoering:

Nvt

Communicatie:

Nvt

Samenhang met eerdere besluitvorming:

- 13R.00241 Raadsbesluit juni 2013 Kadernota decentralisaties
- 14R.00045 Raadsbesluit januari 2014 Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016, consultatieversie
- 14R.00191 Raadsbesluit juni 2014 Besluiten programma Transformatie Sociaal Domein

Bijlagen:

0. Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016 (14i.03788)
1. Bijlagen betreffende vier transities bij Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016 (14i.03789)
2. Bijlage adviezen integraal beleidsplan sociaal domein 2015 – 2016 (betreft advisering adviesraden, maatschappelijke organisaties en inwoners) (14i.03790)
3. Keuzenotitie inrichting ondersteuning dichtbij inwoners 17-9-14 (14i.03794)
4. Uitgangspunten Privacy Decentralisaties Woerden (14i03795)
5. Inhoudelijke doelenboom (14i03796)
6. Risico analyse (14i.03798)

De indiener: college van burgemeester en wethouders

De secretaris

dr. G.W. Goedmakers CMC

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016
Gemeente Woerden
september 2014

Voorwoord

Al jaren worden we gedreven door de wens voor onze inwoners hun goede leven mogelijk te maken. De inwoner staat daarin centraal, niet het systeem. Gelukkig zijn de meeste inwoners in staat hun (goede) leven en dat van hun naasten zelf te realiseren. Tussentijdse van de gemeente is dan vanzelfsprekend niet aan de orde. Sommige inwoners kunnen daarbij (tijdelijk) onze ondersteuning gebruiken. Als dat zo is, willen we het goede goed doen. We willen voorkomen dat inwoners van het kastje naar de muur gestuurd worden. Voorkomen dat ze iedere keer opnieuw hun verhaal moeten vertellen. Voorkomen dat er wekelijks talloze ondersteuners over de vloer komen. Maar bovenal willen we voorkomen dat wij en de ondersteuners de regie overnemen en vertellen wat er wel of niet moet gebeuren.

Bovenstaande wens hebben we vertaald in WoerdenWijzer.nl. Een integrale toegang voor al onze inwoners die een (ondersteunings)vraag hebben en zoeken naar een antwoord of ondersteuning. Als ondersteuning (tijdelijk) noodzakelijk blijkt te zijn, dan bieden wij dat: integraal -één huishouden, één ondersteuningsplan, één coördinator-, dichtbij en met respect voor de oplossingen die de inwoner zelf voor ogen heeft.

WoerdenWijzer.nl was het begin, al ver voordat de nieuwe wetten ontwikkeld en goedgekeurd waren door het parlement. Daarmee startte de voorbereiding op de transitie in het sociale domein. Maar daarmee zijn we er nog lang niet. Onze ambities reiken verder. We willen naar een transformatie van het sociale domein, naar een nieuwe sociale infrastructuur. Een nieuwe manier om met elkaar het leven voor al onze inwoners mogelijk te maken. Door om te zien naar elkaar, door elkaar te helpen waar nodig. Door met elkaar de verantwoordelijkheid te nemen voor de sociale en fysieke leefomgeving en initiatieven voor de verbetering daarvan te ontwikkelen en uit te voeren.

Wij geloven dat dat kan. Met elkaar hebben we een groot scala aan talenten en kwaliteiten die we kunnen inzetten voor elkaar en de samenleving als geheel. Een samenleving waarin iedereen mee telt, naar vermogen maximaal meedoet en niemand buitengesloten wordt. Een samenleving waarin ieders persoonlijke levenssfeer wordt gerespecteerd. Die samenleving dat zijn wij!

In dit beleidsplan beschrijven we hoe we de transformatie van het sociaal domein gestalte willen geven samen met onze inwoners, cliëntenraden, adviesraden, maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld. De richting die we opgaan is duidelijk geworden tijdens de consultatieronde over dit nieuwe beleid. Maatschappelijke partners en inwoners hebben ons geholpen door ons deelgenoot te maken van hun zorgen, hun inzet en eigen kracht en soms door de nadrukkelijke vraag naar goede ondersteuning.

Op 1 januari 2015 zijn we klaar voor de nieuwe taken. Maar dan zijn we er nog niet. In tegendeel, eigenlijk begint het dan pas echt! Het transformatieproces zal nog jaren doorlopen en dat kunnen we niet alleen. Samen met inwoners, cliëntenraden, adviesraden, maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld bouwen we in co-creatie door aan de nieuwe sociale infrastructuur. Tot we het goede hebben bereikt!

Yolan Koster-Dreese
Bob Duindam
Wethouders gemeente Woerden

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Betrokkenen bij opstellen beleidsplan	4
1.2	Aanleiding	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	Onze Visie	7
3.	Een nieuwe sociale ondersteuningsstructuur	8
3.1	Situatie tot eind 2014	
3.2	Verschillen in ondersteuningsbehoefte	9
3.3	Ondersteuningsstructuur	10
3.4	Regie bij de inwoner c.q. het huishouden o.b.v. het ondersteuningsplan	14
4.	Integrale begroting sociaal domein	15
5.	Vervolg	15
	Bijlage A: Proces van totstandkoming van dit beleidsplan	16
	Bijlage B: Verschillende perspectieven	17
	Bijlage C: Doorontwikkeling van (onderdelen van de) sociale infrastructuur na 1-1-2015	19

1. Inleiding

In dit beleidsplan beschrijven we¹ hoe we de komende jaren in het sociale domein meer samenhang brengen in de ondersteuning van onze inwoners, waarbij we -met respect voor individuele keuzes en de persoonlijke levenssfeer- zoveel mogelijk een beroep doen op hun eigen kracht en dat van het sociaal netwerk bij het oplossen van vragen en problemen. Hiermee willen we grotere individuele en/of maatschappelijke problemen verminderen of voorkomen. Het spreekt echter vanzelf dat, naarmate 'inclusie' meer gerealiseerd is, de noodzaak voor individuele ondersteuning af zal nemen.

Dit beleidsplan is een vervolg op en een nadere uitwerking van de Kadernota decentralisaties/transformaties sociaal domein zoals die in juni 2013 door de Raad is vastgesteld en de Consultatieversie Integraal beleidsplan 2014-2016. Ook is dit beleidsplan getoetst aan reeds vastgesteld beleid, zoals het Wmo beleidskader en het preventieve Volksgezondheidsbeleid.

1.1 Betrokkenen bij het opstellen van dit beleidsplan

We hebben inwoners en maatschappelijke organisaties, aan de hand van de consultatieversie, actief betrokken bij het opstellen van dit beleidsplan (zie bijlage A).

Uit de consultatieronde met betrekking tot dit beleidsplan werd duidelijk dat de vraag hoe het sociaal domein georganiseerd moet zijn na 1 januari 2015, afhankelijk is vanuit welke positie of door wie de vraag beantwoord wordt. Soms komen deze beelden overeen en soms schuren zij. In een bijlage (zie bijlage B) geven we hier inzicht in.

Tot nu toe was het gemeentelijk perspectief, bij het maken van beleid, vaak leidend en dominant. Met de transformatie van het sociaal domein en met dit beleidsplan krijgt het perspectief van de inwoners/huishoudens weer meer aandacht en ruimte.

1.2 Aanleiding

Aanleiding voor dit beleidsplan zijn de vier transities. De overheveling van taken van hogere overheden naar de gemeenten met betrekking tot de Jeugdzorg, de begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ en de participatiewet. Als vierde transitie voegen we daar het Passend onderwijs aan toe.

Deze transities betekenen niet alleen dat taken verschuiven van centraal naar decentraal, maar ook dat die taken veranderen en zullen worden uitgevoerd in nieuwe organisatorische verbanden en arrangementen. Dit vraagt om een andere manier van werken en brengt nieuwe rollen en verantwoordelijkheden met zich mee. Om die reden spreken we consequent van een *transformatie van het sociaal domein*.

Met deze overheveling van taken krijgen we per 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor bijna de gehele maatschappelijke ondersteuning aan inwoners -kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen. We krijgen hiermee de mogelijkheid om een samenhangend beleid te voeren, gericht op het vergroten van de participatie van alle inwoners. We grijpen dit moment aan om deze ondersteuning anders -beter en effectiever- in te richten en inhoud te geven aan onze wens om elk huishouden in de gelegenheid te stellen een passend ondersteuningsplan te formuleren. Daarbij kiezen we voor een integrale aanpak (= 1 huishouden, 1 plan, 1 coördinator). We hebben de overtuiging dat met de integrale aanpak voordelen behaald kunnen worden, voor de *inwoners* en voor de *samenleving* als geheel.

1.3 Leeswijzer

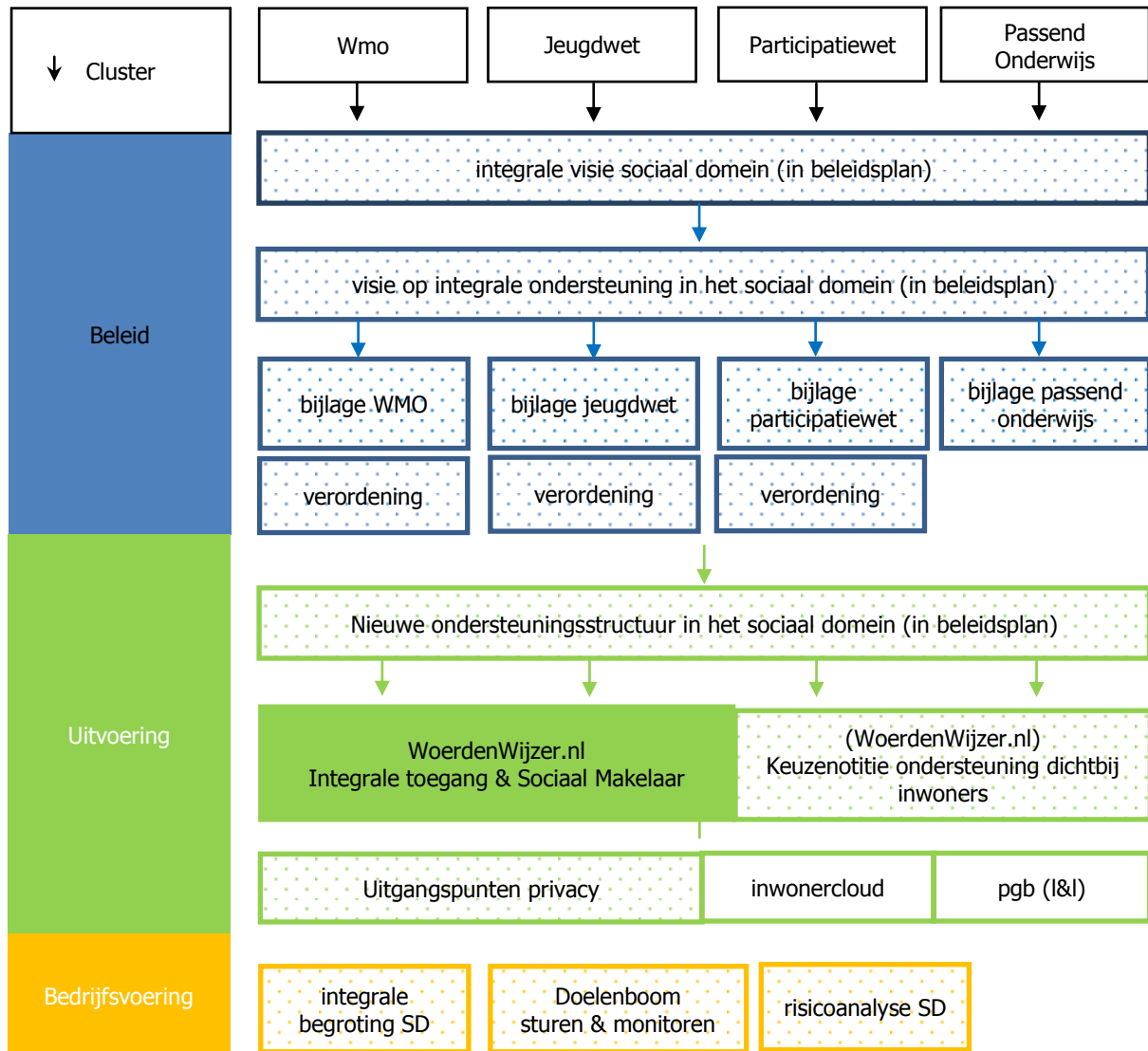
¹ Dit beleidsplan is geschreven in de 'we'-vorm. Hiermee bedoelen we soms 'de gemeente Woerden' en soms 'de gemeente Woerden in samenwerking met de maatschappelijke partners'. Uit de tekst blijkt over het algemeen welke vorm van 'we' bedoeld wordt.

Dit beleidsplan beschrijft het *algemene* kader voor de transformatie van het sociaal domein. Dit kader is verder uitgewerkt in een aantal documenten dat onlosmakelijk verbonden is met dit beleidsplan:

1. De bijlagen 1 t/m 4 waarin we uitgebreid ingaan op de vier afzonderlijke transities
2. De verordeningen Wmo, Jeugd en Ferm Werk
3. De keuzenotitie inrichting ondersteuning dichtbij inwoners
4. Uitgangspunten privacy
5. De integrale begroting voor het sociaal domein
6. Sturen en monitoren in het sociaal domein (Doelenboom)
7. Risicoanalyse Transformatie sociaal domein

In onderstaand figuur geven wij u de samenhang tussen deze documenten en de status ervan.

□ = in voorbereiding   ■ = voorliggend 30 oktober   ■ = Bestaand

Begrippen

Inwoners/huishoudens

In dit beleidsplan is steeds sprake van inwoners/huishoudens. Dit kunnen individuele inwoners of huishoudens met een verschillende samenstelling zijn (eenouder gezin, tweepersoonshuishouden met of zonder kinderen, enzovoort).

Ondersteuning

De in dit beleidsplan beschreven wijze van ondersteuning (de ondersteuningsstructuur) geldt voor alle inwoners/huishoudens ongeacht op welk leefgebied zij een (ondersteunings)vraag hebben. Een gezin met een ondersteuningsvraag op het gebied van jeugd(zorg) wordt op dezelfde manier ondersteund als een inwoner met schuldenproblematiek of als een huishouden met problemen op meerdere leefgebieden. De (werk)wijze van ondersteuning is hetzelfde, zij zal echter door verschillende ondersteuners -met een op de vraag toegespitste expertise- geboden worden.

We spreken over een ondersteuningsplan dat wordt gemaakt door de inwoner en daarna wordt "getoetst": Na toetsing kan een beschikking worden afgegeven. De beschikking is de voor bezwaar en beroep vatbare beslissing.

Onderscheid sociaal netwerk en 0^e lijn:

Het eigen sociale netwerk van inwoners, 'de natuurlijke vindplaatsen', en het sociaal netwerk in de buurt/wijk/kern zijn onderdelen van het begrip 'sociaal netwerk'.

Als we spreken over de 0^e lijn bedoelen we alle gesubsidieerde ondersteuning van dit 'sociaal netwerk' (o.a. door Welzijn Woerden, Mee, Careijn) en de activiteiten van consultants gericht op de 'ondersteuning dichtbij inwoners' (vroeg signalering).

Overigens zijn de begrippen 0^e, 1^e en 2^e lijn geen betekenisvolle begrippen vanuit het perspectief van inwoners. Het is vooral bedoeld als gemeenschappelijk taal voor professionals.

Het sociaal domein

Het 'sociaal domein' zoals wij daar over spreken gaat feitelijk over alle ondersteuning waarbij de gemeente direct een financiële betrokkenheid heeft vanaf 2015. Andere zaken in het sociaal domein (zoals de zorgverzekeringswet) vallen niet binnen dit begrip zoals dat gebruikt wordt. In de context moet gebruik van dit begrip duidelijk blijken.

We spreken zoveel mogelijk over de "inrichting van de ondersteuning dichtbij inwoners" ipv wijkgericht werken, wijkgerichte aanpak, wijkteams, etc. Zodra gekozen is voor een model kunnen begrijpelijke begrippen gekozen worden.

We spreken over "consultanten" met een eigen "discipline" als het gaat over medewerkers die (straks) de ondersteuning dichtbij inwoners inrichten en uitvoeren. Consultants i.p.v. medewerkers wijkteam, medewerkers woerdenwijzer team, specialisten, experts, opbouwwerkers, etc.

We spreken over een "Gebied" of "buurt/wijk/kern" ipv over enkel een 'wijk'.

2. Onze visie

Inwoners/huishoudens hebben (volledig) zelf de regie bij het vormgeven van hun leven. Dit betekent dat zij, wanneer zij op een of meerdere leefgebieden ondersteuning nodig hebben

- zelf een ondersteuningsplan formuleren;
- zelf de noodzakelijke ondersteuning inkopen met een pgb (en/of zorg in natura);
- en eigenaar zijn van hun dossier en alle gegevens die daarvoor worden verzameld (privacy).

Inwoners/huishoudens die (tijdelijk) NIET in staat zijn om zelf regie te voeren of met ondersteuning van hun eigen sociale netwerk regie te voeren, ontvangen passende informele en/of professionele ondersteuning. Deze ondersteuning is integraal en gaat altijd uit van wat inwoners/huishoudens zelf op kunnen pakken, eventueel ondersteund door mensen in hun sociale netwerk.

De uitgangspunten die in de Kadernota zijn verwoord, gelden onverkort. Samengevat komt het er op neer dat:

- We kijken samen met inwoners naar alle (relevante) leefgebieden en dat herstel van hun normale leven centraal staat;
- Er gewerkt wordt volgens het principe 1 huishouden, 1 plan, 1 coördinator;
- Inwoners met een zo beperkt mogelijk aantal instanties van doen hebben;
- Inwoners slechts eenmalig hun gegevens hoeven te verstrekken, eigenaar zijn en blijven van deze gegevens en beslissen over wie toegang heeft tot deze gegevens en in welke hoedanigheid (privacy: alleen lezen, mutaties aanbrengen, enzovoort)².

We verwachten:

- Van inwoners én hun naaste omgeving zelfregie en samenredzaamheid;
- Een samenleving waarin inwoners initiatief nemen om andere inwoners te helpen;
- Dat inwoners naar vermogen en draagkracht meedoen.

We erkennen:

- De rechten en plichten van inwoners. Rechten op voorzieningen als het nodig is en de plicht om te zorgen voor jezelf en je naaste;
- De mogelijkheden van mensen om actief en betrokken te zijn bij anderen, bijvoorbeeld als mantelzorger of vrijwilliger;
- De mate van wederkerigheid die mogelijk is bij het ontvangen van een voorziening.

Twee aspecten van ons beleid vragen om aandacht van de lezer:

1. Tussen enerzijds de eigen regie op het eigen (normale) leven en anderzijds vroeg signalering en 'er op af' zit een paradox. Het idee om bijvoorbeeld 'zorgmijders' vroeg te vinden is om verergering te voorkomen. Verergering leidt veelal ook tot hogere maatschappelijke kosten. Tegelijk hebben inwoners recht op hun eigen leven zonder (bemoei)zorg van buitenaf. Het midden vinden in deze paradox zien wij als een leertraject.
2. Dit beleid kan enerzijds worden gezien als leidend tot te veel ondersteuning (zelf regie houden, zelf een ondersteuningsplan maken, integraal over meerdere leefgebieden waardoor wellicht onbewuste behoefte(n) geactiveerd worden, meer inzet op PGB in eigen beheer). Anderszijds kan dit beleid ook gezien worden als te weinig ondersteuning (meer gericht op eigen kracht, vooral zelf of samen oplossen, meer in de 0^e lijn i.p.v. in de 1^e en 2^e lijn, nieuwe drempel in de toegang tot ondersteuning in de 1^e en 2^e lijn). In deze discussie staat een belangrijk financieel uitgangspunt boven water: de lasten van de ondersteuning in het sociaal domein moeten binnen de lusten (rijks gelden) voor dit sociaal domein (gaan) vallen.

---

² Voor het zogenaamde 'gedwongen kader' zie paragraaf 5.3 Dossier-eigenaar, pagina 17.

3. Een nieuwe sociale ondersteuningsstructuur

Circa de 80% van onze inwoners leven hun normale leven zonder ondersteuning waarvoor de gemeenten verantwoordelijk worden in 2015. Zij voeren zelf regie, al dan niet met hulp van hun sociale netwerk en/of de bestaande sociale netwerken in de buurt.

Circa 20% van onze inwoners hebben ondanks hun sociale netwerk en/of het sociale netwerk in de buurt (dit noemen wij de 0-lijn) toch (tijdelijk) behoefte heeft aan ondersteuning uit de 1^e of 2^e lijn.

Let wel op dat de 80-20% verdeling hier opgevat moet worden als een "foto" van Woerdenaren op enig moment. Door geboorte, gebeurtenissen in het leven of gewoon ouder worden kunnen individuele mensen van de 80% in de 20% terecht komen. En andersom.

3.1 Situatie tot eind 2014

Een belangrijk punt van sturing en (kosten)beheerbaarheid is het toegang verlenen (beslissen) tot de 1^e en 2^e lijns ondersteuning. Ook voor inwoners is dit een belangrijk moment. Voor de taken die straks overkomen indiceren op dit moment het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) en het Bureau JeugdZorg (BJZ). Daarmee bepalen zij de toegang tot ondersteuning. Al eerder is in Woerden gemotiveerd (Notitie Indiceren) waarom dit niet aansluit bij het uitgangspunt van eigen regie. De huidige beoordeling van de benodigde ondersteuning vindt plaats in een regionaal kantoor, ver weg van de inwoner, zonder kennis van de wijkenmerken en de netwerken die er al zijn. Het is een bureaucratische werkwijze en vaak duurt het lang voordat daadwerkelijk ondersteuning wordt ingezet. Ook leidt de huidige manier van indiceren niet tot een vermindering van de uitgaven. Gezien de korting op de budgetten is voortzetting van de bestaande werkwijze geen realistische keuze. Om de inwoner de regie op (het herstel van) zijn normale leven te laten houden (of weer te geven) willen we in Woerden de toegang tot ondersteuning transformeren. Naar ondersteuning op basis van ondersteuningsplannen, van en door de inwoner. Dat wordt in dit hoofdstuk verder toegelicht.

3.2 Verschillen in de ondersteuningsbehoefte

De ondersteuningsbehoeften van de genoemde circa 20% van de inwoners van Woerden (op enig moment) zijn divers. Dit vraagt om maatwerk. Voor het bepalen van de mate en invulling van de ondersteuning hanteren we het volgende ideaaltypische model³ waarbij wij het uitgangspunt van 'eigen regie' zoveel mogelijk toepassen:

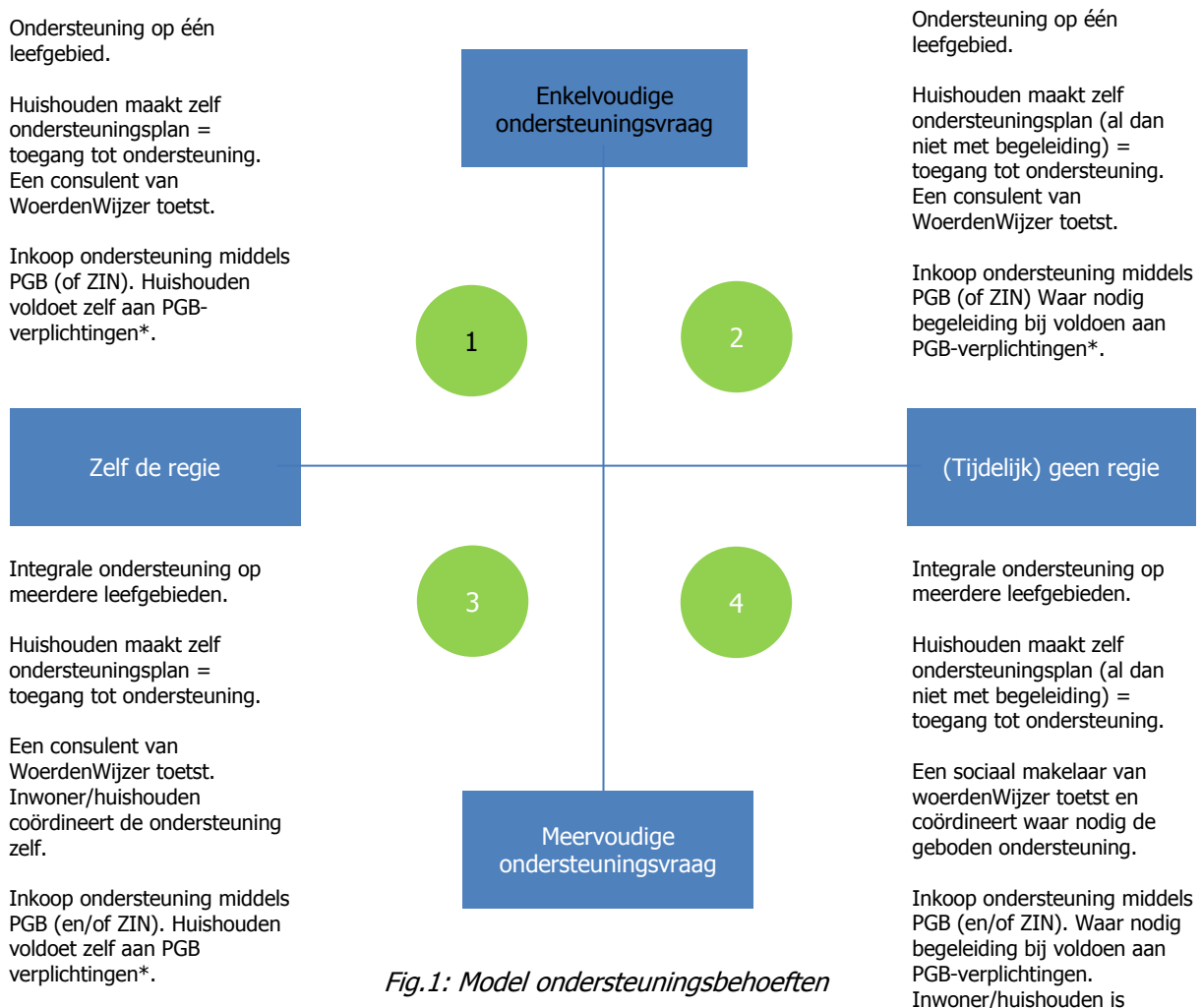

Fig.1: Model ondersteuningsbehoeften

* De PGB verplichtingen verlopen via de SVB (Sociale VerzekeringsBank) met een *trekkingsrecht*: dwz de SVB beheert het PGB voor het huishouden en betaalt facturen van zorgaanbieders op basis van het goeteste ondersteuningsplan en de beschikking.

³ Ideaaltypisch in de zin van 'wenkend perspectief'. Meerdere onderdelen die in dit model zijn opgenomen -pgb, toetsing van ondersteuningsplan door consulenten van WoerdenWijzer zijn nog onderwerp van discussie.

3.3 Ondersteuningsstructuur

Synoniem voor een nieuwe sociale infrastructuur is een nieuwe ondersteuningsstructuur: de geïntegreerde aanpak in het sociaal domein.

De lokale ondersteuningsstructuur voor inwoners/huishoudens met een vraag betreffende het sociaal domein bestaat in Woerden per 2015 uit 6 onderdelen⁴:

1. Het sociaal netwerk.
2. De integrale toegang WoerdenWijzer.nl (website met informatie en telefonische medewerkers).
3. Consulenten (van/bij WoerdenWijzer.nl⁵ die ondersteuning dichtbij inwoners uitvoeren en o.a. helpen bij ondersteuningsplannen).
4. Sociaal Makelaars van WoerdenWijzer.nl (speciaal voor multiprobleem-huishoudens zonder eigen regie).

Ter ondersteuning van bovenstaande onderdelen worden in regionaal verband opgezet:

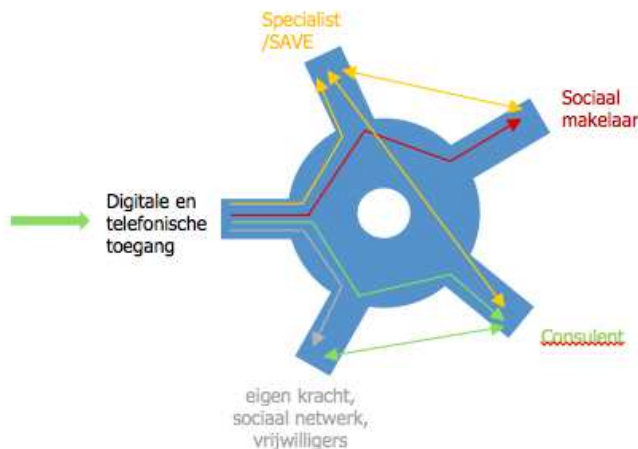
5. Een stedelijk specialistenteam (van waaruit een specialist kan helpen bij het ondersteuningsplan in geval van zeer specifieke problematiek, op aanvraag van een consultant of sociaal makelaar).
6. Het SAVE-team (in die gevallen waarbij de veiligheid van kinderen in het geding is).

Ad 1: Het sociaal netwerk

In de ondersteuning van inwoners/huishoudens is het sociaal netwerk van essentieel belang. Dit netwerk bestaat uit familieleden, vrienden, buurtgenoten, collega's, vrijwilligers, leden van de kerkgemeente of bijvoorbeeld de vereniging waarvan men lid is. Het sociaal netwerk geeft niet alleen plezier en betekenis aan het persoonlijke leven, het heeft ook een praktische functie. In de visie van de gemeente Woerden is het primair binnen dit netwerk dat inwoners/huishoudens elkaar ondersteunen en samen oplossingen voor problemen bedenken, zodat professionele ondersteuning niet nodig is. Vanwege het belang van het sociaal netwerk willen we via 'inrichting ondersteuning dichtbij inwoners' (zie verderop) dergelijk netwerken steunen en waar mogelijk verder helpen op te bouwen. Idealiter wordt de genoemde groep inwoners (nu nog circa 80%) die zelf het normale leven kunnen leiden, al dan niet met behulp van het sociaal netwerk, in de komende jaren groter.

Ad 2: Een integrale toegang (bestaat reeds, maar wordt hier beschreven zoals gewerkt wordt in 2015)

Inwoners met een vraag over het sociaal domein kunnen -wanneer de vraag niet beantwoord kan worden door henzelf of in het sociaal netwerk c.q. het informeel circuit- terecht op de website van WoerdenWijzer.nl of men kan met WoerdenWijzer.nl bellen. Onderstaand schema geeft de routing van de (vraag) van de inwoner enigszins simplistisch weer wanneer hij of zij naar WoerdenWijzer.nl belt:

⁴ De hier beschreven ondersteuningsstructuur is een weergave van de stand van zaken tot nu toe. Deze kan/zal op onderdelen, door keuzes die gemaakt worden door de gemeenteraad, gewijzigd worden.

⁵ In elk model van 'ondersteuning dichtbij inwoners' werken hebben we 'consultanten' uit verschillende vakgebieden nodig. Derhalve noemen we ze zo.

Het uitgangspunt is dat er één centrale plek is waar de inwoner zich meldt met een vraag. Van hieruit wordt de vraag beantwoord of, wanneer hiertoe een noodzaak blijkt, de ondersteuning integraal opgestart. Hierbij worden alleen de levensgebieden betrokken die van belang zijn -dus geen integrale intake wanneer dit niet nodig is- en krijgt elke inwoner, waar mogelijk, in één keer de juiste ondersteuning, ook wanneer dit specialistische (dure) ondersteuning is.

Elke vraag om ondersteuning wordt serieus genomen. Dit betekent echter niet dat op elke vraag automatisch een positief antwoord volgt (U vraagt wij draaien). De ervaring van telefonische medewerkers van WoerdenWijzer.nl is dat het samen verkennen van de vraag soms al tot een antwoord leidt; dat inwoners door het gesprek het gevoel krijgen zelf verder te kunnen. Ook kan het zijn dat inwoners 'onredelijke' dingen vragen. In het gesprek wordt derhalve de noodzaak tot ondersteuning onderzocht.

Op de website kan de inwoner op zoek naar een antwoord op haar/zijn vraag middels tips, relevante websites of door een bericht te plaatsen op het Vraag & Aanbod-gedeelte van de site. De inwoner kan ook bellen, zeker wanneer de inwoner het antwoord op haar/zijn vraag niet vindt op deze website, of wanneer hij/zij niet internetvaardig is. Hier wordt, in gesprek met de inwoner, onderzocht om wat voor soort vraag het gaat:

Een informatie- of adviesvraag wordt waar mogelijk direct beantwoord. Als dit niet mogelijk is wordt doorgeschakeld met een consulent (van WoerdenWijzer.nl) die in staat is de vraag te beantwoorden (zie bij 3). Wanneer het een ondersteuningsvraag betreft wordt, door gebruik van een quickscan, samen met de inwoner onderzocht of het een vraag op één of meerdere leefgebieden betreft (enkel- of meervoudige vraag).

- a. Bij een enkelvoudige vraag wordt telefonisch samen met de inwoner naar de nodige ondersteuning gezocht. Hierbij staat de eigen kracht, die van het sociaal netwerk en de inzet van vrijwilligers voorop. Een directe doorverwijzing naar bijvoorbeeld FermWerk kan ook indien duidelijk om bijvoorbeeld inkomensondersteuning gaat. Wanneer dit gesprek echter geen soelaas biedt, wordt de cliënt en/of vraag 'warm' doorgeleid naar een consulent van WoerdenWijzer. Zie bij 3.
- b. In geval blijkt dat het gesprek leidt tot meervoudige c.q. zeer complexe vragen op meerdere leefgebieden waarbij geen regie aanwezig lijkt (of een sterk vermoeden daarvan) wordt de cliënt en/of vraag 'warm' doorgeleid naar een sociaal makelaar. Zie bij 4.

Ad 3: Integrale ondersteuning door consulenten.⁶

De consulenten (met elk een eigen discipline) hebben samen *de kennis* op het gebied van welzijn en zorg (dit noemen we de 1^e lijn). Elke consulent kijkt behalve de eigen discipline ook naar andere leefgebieden. Ze helpen, indien nodig, bij het maken van ondersteuningsplannen en zijn in staat deze ondersteuningsplannen te toetsen.

Een inwoner komt o.a. in contact met een consulent na een doorverbinding vanuit de telefonische medewerker van WoerdenWijzer.nl:

Afhankelijk van de vraag zal de doorverbinding en dus ondersteuning geboden worden door een ter zake deskundige consulent. De consulent voert met de inwoner c.q. het huishouden een op de vraag toegesneden intakegesprek (veelal bij de inwoner thuis) zodat de inwoner de ondersteuningsvraag kan vertalen naar een ondersteuningsplan. De consulent zal het ondersteuningsplan toetsen (een 'beschikking' afgeven) zodat het ondersteuningsplan toegang geeft tot de nodige professionele ondersteuning (uit de 1^e of 2^e lijn).

Overigens zullen niet alle inwoners zich met een (ondersteunings)vraag melden bij onze integrale toegang WoerdenWijzer.nl, maar hun vraag kenbaar maken bij bijvoorbeeld de huisarts, de leerkracht van hun kind, de woningbouwcorporatie, het consultatiebureau, enzovoort. Anderzijds zijn er inwoners die een ondersteuningsbehoefte hebben, maar deze op geen enkele manier ergens kenbaar (durven) maken. Voor mensen c.q. professionals met een oplettend oog is deze behoefte echter vaak te onderkennen door het gedrag van de betreffende persoon. Dit kan een leerkracht zijn, de trainer van het voetbalelftal, een vrijwilliger die activiteiten voor ouderen organiseert, enzovoort.

⁶ De gemeenteraad neemt in het najaar van 2014, op basis van de keuzenotitie Inrichting ondersteuning dichtbij inwoners, besluiten

m.b.t. de WoerdenWijzer teams. Dit kan/zal leiden tot aanpassing van de tekst.
Integraal beleidsplan sociaal domein 2015-2016, gemeente Woerden

Welke structuur we ook bedenken, er zullen altijd zogenaamde olifantenpaadjes ontstaan. Inwoners zullen op zoek gaan naar de kortste en voor hen meest logische weg naar de ondersteuning die zij nodig hebben en het resultaat dat zij willen bereiken. Door oog te hebben voor en op zoek te gaan naar deze olifantenpaadjes kunnen we leren hoe we de ondersteuningsstructuur nog beter kunnen organiseren met daarbij eerst en vooral het perspectief van en resultaat voor de inwoner als vertrekpunt.

Daarom zijn de 'natuurlijke vindplaatsen' van belang in de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben. Opdat signalen die duiden op een ondersteuningsbehoefte vroegtijdig herkend en opgepakt kunnen worden is het van essentieel belang dat er een samenwerking ontstaat tussen professionele ondersteuners en de mensen in deze vindplaatsen. Evenzo is het van belang dat de vaardigheden om vroegtijdig ondersteuningsbehoeften te herkennen versterkt worden bij de mensen in deze vindplaatsen. Deze vorm van 'ondersteuning dichtbij inwoners' hoort ook bij de consulenten. De veelzijdige taken van de consulenten worden nader toegelicht bij de keuzenotitie inrichting ondersteuning dichtbij inwoners.

Het werk van de consulenten is gericht op herstel van het normale leven: o.a. gericht op ondersteuningsonafhankelijkheid en duurzame oplossingen. Een inwoner/huishouden wordt ondersteund totdat zij weer zelf verder kunnen. Soms betekent dat ook een vinger aan de pols houden door af en toe langs te gaan.

Een inwoner/huishouden heeft waar mogelijk een eigen consulent als contactpersoon. Indien nodig is hij/zij de contactpersoon voor de inwoner/het huishouden naar de woningbouwvereniging, gemeentelijke diensten, scholen, ondersteuners uit de tweede lijn, jeugdzorg, gezinsvoogd, enzovoort. Als het nodig is, gaat hij/zij mee naar instanties of gespecialiseerde jeugdzorg. Elke consulent kan ook gebruik maken van de kennis van de andere consulenten met andere disciplines bij WoerdenWijzer.nl. Op deze wijze kan vanuit één organisatie brede ondersteuning worden geboden.

Ad 4 . Sociaal makelaars (bestaan reeds en worden beschreven zoals ze ook in 2015 gaan werken) In sommige huishoudens (in Woerden < 200 gezinnen) is méér aan de hand, waardoor langdurige of intensieve ondersteuning nodig is. Vaak hebben deze huishoudens ook al meerdere hulpverleners over de vloer. Dan wordt – bijv. door de medewerker van de telefonische toegang - een sociaal makelaar ingeschakeld. Deze probeert contact te krijgen met het huishouden en op huisbezoek te gaan. Samen met de inwoner c.q. het huishouden worden alle problemen op alle leefgebieden in kaart gebracht. Vervolgens stelt de inwoner c.q. het huishouden, waar nodig ondersteund door de sociaal makelaar of mensen uit het (eigen) sociaal netwerk, een ondersteuningsplan op. De sociaal makelaar toetst. Het ondersteuningsplan vormt, zonder dat daar indicaties aan te pas komen, de toegang tot de noodzakelijke ondersteuning. De sociaal makelaar is, indien nodig, namens de inwoner c.q. het huishouden contactpersoon voor/naar de verschillende instanties, coördineert de verschillende vormen van ondersteuning en heeft daarbij het mandaat om geschillen tussen ondersteuners onderling te beslechten. Ook de sociaal makelaars zijn gericht op herstel van het normale leven, ook dat van de burens indien de problematiek tot situaties van overlast leidt.

LET OP: Bovenstaande zijn de 4 onderdelen van de ondersteuningsstructuur die de gemeente Woerden zelf organiseert. De basis als het ware. Ter ondersteuning van deze (basis)structuur worden in regionaal verband ook nog 2 onderdelen georganiseerd, elk met een eigen nut en noodzaak. Naar inschatting is inzet door deze 2 onderdelen bij niet meer dan 1 a 2 % van de alle inwoners/huishoudens nodig.

Ad 5: Stedelijk specialistenteam

Regionaal wordt een zogenoemd stedelijk specialistenteam geformeerd dat bestaat uit geselecteerde professionals met diepgaande expertise op hele specifieke terreinen (medisch, psychiatrie, lichamelijke c.q. visuele beperkingen, specialistische jeugdproblematiek, enzovoort). Deze expertises zijn op Woerdense schaal beperkt nodig en kunnen daarom efficiënter op regionale beschikbaar zijn.

Een inwoner/huishouden krijgt pas te maken met een specialist uit dit team wanneer deze wordt ingeschakeld door een consulent of een sociaal makelaar voor (participerende) consultatie bij ondersteuningsvragen die te specifiek zijn voor de consulenten c.q. de sociaal makelaar. Ook kan het zijn dat ze worden ingezet voor een (extra) beoordeling van het ondersteuningsplan (zoals opgesteld -al dan niet met begeleiding- door een inwoner/huishouden).

Ad 6: SAVE-team (SAmenwerken aan VEiligheid)

Hekkensluiser is het regionale SAVE-team. Dit team (feitelijk 2 teams voor Woerden, Montfoort en Oudewater) komt in beeld wanneer de grens van wat met vrijwillige hulp kan worden bereikt, overschreden dreigt te worden. Het gaat dan om situaties waarin de veiligheid van kinderen bedreigd wordt of wanneer een jongere dreigt af te glijden naar de criminaliteit. In het SAVE-team is expertise op het gebied van drang en dwang, de jeugdbescherming in de breedste zin van het woord, verenigd (o.a. onderzoek naar de bedreigde ontwikkeling van kinderen, kindermishandeling, crisisinterventie, jeugdbescherming en jeugdreclassering).

Een huishouden/inwoner krijgt te maken met een (lid van het) SAVE-team omdat een consulent of een sociaal makelaar hen inschakelt. Het SAVE-team neemt de zaak NIET over. Allereerst wordt nagegaan of de sociaal makelaar of de consulent het met alleen advies of consult voldoende geholpen is. Daarbij kan ook een participierend consult worden gegeven: een medewerker van het SAVE-team gaat dan samen met de sociaal makelaar of de consulent naar het gezin en coacht zodanig dat hij/zij daarna weer zelf verder kan. Pas als dat niet genoeg is, voegt het SAVE-team oplossingsgericht in als nieuwe partner in het bestaande of op te stellen ondersteuningsplan. De SAVE-medewerker wordt met andere woorden tijdelijk een onderdeel van de ondersteuning die aan het gezin (en dus niet altijd vrijwillig) geboden wordt.

Een huishouden of inwoner kan ook te maken krijgen met het SAVE-team als er een beschikking van de rechter binnenkomt om een maatregel uit te voeren. Het SAVE-team betreft in deze gevallen zo spoedig mogelijk. Het SAVE-team kan ook een signaal krijgen van de politie indien er een incident is of is geweest. Ook in dat geval neemt het SAVE-team zo spoedig mogelijk contact op met een (al dan niet reeds betrokken) consulent of sociaal makelaar.

Het SAVE-team doet tot slot ook onderzoek voor het Advies en Meldpunt Kindermishandeling of de Raad voor de Kinderbescherming. Een dergelijk onderzoek betekent geen periode van stilstand in de overige ondersteuning (bijv. vanuit een consulent of een sociaal makelaar). Zij blijven juist samen met de SAVE-medewerker het gezin activeren om, met het onderzoek als hefboom, de juiste stappen te zetten. Personen die vanuit het netwerk van het gezin betrokken worden bij het onderzoek, kunnen, waar mogelijk tegelijkertijd worden gevraagd het gezin te steunen

Een voorbeeld voor het SAVE team

Een buurvrouw meldt zich bij WoerdenWijzer.nl Ze maakt zich al tijden ernstig zorgen over het gezin naast haar. De moeder is depressief, de jonge kinderen worden in haar ogen verwaarloosd en de verslaafde vader, een agressieve veelpleger, zit nu in de gevangenis maar terroriseert het gezin wanneer hij thuis is. De medewerker van WoerdenWijzer.nl acht, afgaande op het verhaal van de buurvrouw, de kans groot dat de veiligheid van de kinderen in het geding is en besluit een consulent i.s.m. een lid van het SAVE-team te vragen op huisbezoek te gaan.

Dezelfde ochtend nog gaan de consulent en de SAVE-medewerker op huisbezoek.

De woning blijkt zwaar vervuild en gevaarlijk voor de twee kinderen van vijf en zes jaar oud. Er is nauwelijks eten in huis en de kinderen zien er slecht verzorgd uit. De SAVE-medewerker maakt aan de moeder duidelijk waarom het onverantwoord is de kinderen in deze situatie te laten blijven. Moeder ziet dat eigenlijk ook wel in. Aan moeder wordt gevraagd om te bedenken wie de kinderen tijdelijk kan opvangen. De moeder gaat bellen en komt binnen het uur met een gezin uit haar netwerk dat de kinderen wil opvangen. Het SAVE-team regelt de screening en begeleiding van het tijdelijk pleeggezin.

Na een gestructureerde beoordeling van de situatie bespreken de SAVE-medewerker en de consulent met moeder de voorwaarden waaraan voldaan moet zijn voordat de kinderen terug naar huis kunnen. De SAVE-medewerker praat daartoe ook met de kinderen zelf. Zo wordt het ook in hun eigen woorden duidelijk wat er moet veranderen. De consulent gaat met moeder aan de slag om het netwerk te activeren en wellicht uit te breiden. Ze stellen samen een ondersteuningsplan op met nauwkeurig omschreven afspraken wie wat wanneer

gaat doen. De SAVE-medewerker keurt het plan -met betrekking tot de veiligheid van de kinderen- na slechts een enkele aanpassing goed.

Het huis wordt door moeder grondig opgeknapt met vrienden. Een huisuitzetting wordt voorkomen. Er wordt geanticipeerd op de situatie waarin vader weer vrijkomt. Moeder wil in behandeling om emotioneel sterker te worden en is uiteindelijk in staat met haar partner te breken omwille van de kinderen. Doordat de SAVE-medewerker korte lijnen met justitie heeft, kan de veiligheidssituatie goed worden ingeschat en wordt beveiliging geregeld voor moeder. Als de kinderen terugkeren naar huis krijgen zij, in hun directe omgeving, een eigen 'veiligheidspersoon', waar ze naar toe kunnen als ze opnieuw bang worden. Ook wordt door oma en een vriendin gezorgd dat moeder de eerste periode niet alleen is. Na nog een aantal voortgangsbesprekingen en onaangekondigde controlebezoeken door de SAVE-medewerker en de consulent, wordt de zaak door het SAVE-team afgesloten en kan moeder met de ondersteuning van haar sociaal netwerk en de consulent verder vooruit.

N.B. In dit (grens)geval had eventueel ook een sociaal makelaar i.p.v. een consulent ingeschakeld kunnen worden. In dit voorbeeld blijkt echter wel sprake te zijn van eigen regie (met hulp uit eigen netwerk) vandaar dat een consulent in deze casus de goede keuze was van de telefonisch medewerker.

3.4 Regie bij de inwoner c.q. het huishouden o.b.v. het ondersteuningsplan

Tot slot willen we hier nog ingaan op de rol van de inwoner c.q. het huishouden in relatie tot de vraag naar regievoering en de eigen verantwoordelijkheid⁷ bij het maken en vooral ook uitvoeren van een ondersteuningsplan.

Geen ondersteuning bij (de uitvoering van) het ondersteuningsplan nodig

WoerdenWijzer.nl heeft geen of een hele beperkte rol bij inwoners/huishoudens die prima in staat zijn om de noodzakelijke ondersteuning uit de 1^e of 2 lijn zelf te regelen (kwadrant 1 en 3 fig.1). Zij kunnen, middels een persoonsgebonden budget en/of ZIN, zelf de noodzakelijke ondersteuning inkopen⁸. Het door de inwoner c.q. het huishouden opgestelde ondersteuningsplan vormt de basis voor het toekennen van bijvoorbeeld het PGB. Voorwaarde hierbij is dat de inwoner c.q. het huishouden in staat is het ondersteuningsplan te formuleren, de werkgeversrol te vervullen en te voldoen aan de administratieve verplichtingen. Een ter zake deskundige consulent, indien nodig samen met een specialist uit het stedelijk specialistenteam, beoordeelt het ondersteuningsplan, waarna de inwoner/het huishouden zelf de uitvoering ter hand neemt.

Ondersteuning (tijdelijk) gewenst bij (de uitvoering van) het ondersteuningsplan

Indien een inwoner/huishouden in het ondersteuningsplan aangeeft, wel een PGB te willen maar niet in staat te zijn de werkgeversrol te vervullen en/of te voldoen aan de administratieve verplichtingen met betrekking tot een PGB (kwadrant 2 en 4 fig.1), dan krijgt de inwoner c.q. het huishouden hierin begeleiding. De inwoner kan zelf bepalen wie hij/zij hierin als begeleider wil. Dit kan een consulent zijn, maar kan ook iemand uit het sociaal netwerk zijn of anderszins. De inwoner c.q. het huishouden betaalt deze ondersteuner dan ook uit het PGB. Ook in dit geval beoordeelt een ter zake deskundige consulent, indien nodig samen met een specialist uit het stedelijk specialistenteam, het ondersteuningsplan.

⁷ De hier beschreven ondersteuningsstructuur is een weergave van de stand van zaken tot nu toe. Deze kan/zal op onderdelen, door keuzes die gemaakt worden door de gemeenteraad, gewijzigd worden.

⁸ Naast het zelf inkopen van de noodzakelijke ondersteuning middels een PGB, blijft voor elke inwoner de mogelijkheid bestaan de noodzakelijke ondersteuning te ontvangen in natura (ZIN) of middels een combinatie van beide (PGB en ZIN).

4. Integrale begroting sociaal domein

De Integrale begroting voor het sociaal domein is niet opgenomen in dit beleidsplan, maar wordt separaat aangeleverd en besproken (in de raad) in oktober 2014 als onderdeel van de gemeentelijke begroting 2015-2018 (Programma 3).

Voor het sociaal domein geldt het financiële uitgangspunt dat de lasten van het programma gedragen moeten kunnen worden door de daarvoor bestemde rijksbijdragen. Dat zal niet meteen vanaf 2015 gaan lukken maar we streven naar realisatie in 2018 of zoveel eerder als mogelijk.

Verder geldt dat we streven naar de ontschotting van de Budgetten voor inwoners/huishoudens. Dat realiseren we via ondersteuningsplannen en PGB.

De bewaking van de Budgetten loopt middels de bestaande planning en control cyclus van de gemeente Woerden.

5. Vervolg

Dit beleidsplan omvat de periode 2015 - 2016. In deze tweejarige periode staan we voor twee grote, ingrijpende en met elkaar verbonden opgaven: de transities (overheveling van taken) en de transformatie (daadwerkelijke verandering). Beide opgaven hebben ieder een eigen tijdschema en we onderscheiden hierin drie modi:

- De transities, welke op 1 januari 2015 een feit zijn. Dit betekent dat we op dat moment klaar moeten zijn voor de nieuwe taken. In dit beleidsplan geven we aan voor welke taken dit het geval is en voor welke taken we dientengevolge minder tijd hebben om de dialoog aan te gaan.
- De transformatie c.q. de daadwerkelijke verandering in houding, gedrag, werkwijzen, verantwoordelijkheden en rollen. Deze transformatie kent een minder strakke planning en geeft meer ruimte voor dialoog.
- Ondertussen in Woerden: voor het realiseren van een nieuwe sociale infrastructuur, de transformatie, bestaat geen blauwdruk. We leren en ontdekken met elkaar werkenderwijs. Dit kan leiden tot nieuwe inzichten die op voorhand niet voorzien waren, maar die wel onze aandacht vragen, uitgewerkt moeten worden en/of (kunnen) leiden tot aanvullend of gewijzigd beleid.

Om bovenstaande redenen beschouwen we 2015 als het vooral een transitie- en leerjaar en de jaren vanaf 2016 -grosso modo- als de transformatiejaren. Dit ook omdat we door verplicht gemaakte afspraken, bijvoorbeeld in de jeugdzorg, in 2015 nog niet die vrijheid tot verandering hebben die we wenselijk achten. Nadat de transities voltooid zijn, loopt het transformatieproces derhalve nog een aantal jaren door.

Om de eventueel noodzakelijke pragmatische tussenstappen te kunnen managen werken we elk jaar met een aan dit beleidsplan gerelateerd uitvoeringsprogramma.

In bijlage C geven we tot slot meer informatie over aspecten van de sociale ondersteuningsstructuur die we nog verder gaan uitwerken, waaronder:

- PGB in relatie tot levensbreed en Levenlang,
- Ondersteuningsplannen vs beschikkingen (wat nu nog indiceren is)
- Dossier-eigenaar en gegevensuitwisseling

Bijlage A: Proces van totstandkoming van dit beleidsplan

Er zijn tien openbare bijeenkomsten met inwoners en maatschappelijke organisaties gehouden tijdens welke wij uitleg gaven over de onderwerpen in dit beleidsplan. In gesprek deelden wij elkaars ervaringen en opvattingen. Ook hebben 11 inwoners/maatschappelijke organisaties schriftelijk een reactie op de consultatieversie van het integraal beleidsplan ingediend. Daarnaast zijn er één op één gesprekken gevoerd met inwoners die zich zorgen maken over eventuele veranderingen in het ondersteuningsaanbod.

Dit beleidsplan is van advies c.q. een reactie voorzien door de WMO-raad, de RAWB en de WSW-raad. Het is voorts afgestemd in de Lokaal Educatieve Agenda en het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) in het kader van de Wet passend onderwijs. Daarnaast is er op lokaal en regionaal niveau overleg geweest met de zorg- en welzijnspartners. Ook heeft een groot aantal van hen deelgenomen aan de Werkgroep Integraal werken, waarin onderdelen van dit beleidsplan besproken zijn.

Bijlage B: Verschillende perspectieven

Uit de consultatieronde met betrekking tot dit beleidsplan werd duidelijk dat de vraag hoe het sociaal domein georganiseerd moet zijn na 1 januari 2015, afhankelijk is vanuit welke positie of door wie de vraag beantwoord wordt. Soms komen deze beelden overeen en soms schuren zij.

Inwoners staan voor de soms lastige opgave om te reflecteren op hun eigen leven nu en in de toekomst. Sommige inwoners willen liefst zo weinig mogelijk verandering in de manier waarop en door wie ze op dit moment ondersteund worden (zorgcontinuïteit). De -soms moeizaam opgebouwde-vertrouwensband tussen inwoner en ondersteuner wordt als zeer belangrijk ervaren. Anderzijds vraagt het ook lef en inzicht om de huidige ondersteuning ter discussie te stellen. Ben ik vrij genoeg en beschik ik over voldoende kennis over wat kan om nieuwe ondersteuningsarrangementen te bedenken? Heb ik goed nagedacht over wat ik wil in dit leven en wat ik nodig heb om dat te realiseren? Vind ik het zó lastig om over deze zaken na te denken, dat ik liever behoud wat ik nu heb uit angst dat verandering eerder een verslechtering dan een verbetering ten opzichte van de huidige situatie betekent?

Sommige inwoners zijn, vanuit bovenstaande vragen, heel goed in staat de noodzakelijke en gewenste ondersteuning zelf te organiseren, zonder tussenkomst van de gemeente of maatschappelijke organisaties. Andere inwoners vinden dit lastig en willen juist graag begeleiding ontvangen bij het bepalen van de voor hen meest geschikte ondersteuning. De regie hierbij zelf in handen hebben is voor inwoners essentieel: zij willen zelf bepalen of zij al dan niet hulp nodig hebben bij het bepalen van het ondersteuningsaanbod, waar dit ondersteuningsaanbod uit moet bestaan en door wie het moet worden uitgevoerd.

De vraag of de door de gemeente gewenste (verhoogde) inzet van eigen kracht en het sociaal netwerk bij het oplossen van problemen een haalbare kaart is, wordt door inwoners verschillend beantwoord.

Maatschappelijke organisaties en/of professionals zien over het algemeen de voordelen voor inwoners van de transformatie van het sociaal domein en de daaruit voortvloeiende nieuwe werkwijze (o.a. één toegang, integrale aanpak en 1 huishouden, 1 plan, 1 coördinator). Zij maken zich echter zorgen over de werkgelegenheid, de mogelijke frictiekosten en het verlies van of gebrek aan -bij eventueel nieuwe uitvoerders- expertise. Ook vragen zij zich af wie in de nieuwe sociale infrastructuur bepaalt wat zij wel en niet uitvoeren en wanneer c.q. voor wie, of er nog ruimte is voor professionele autonomie en hoe zich dit verhoudt tot wat andere professionals c.q. maatschappelijke organisaties leveren. Deze vraag is zeker relevant wanneer de gemeente kiest voor het invoeren van een PGB (eventueel levenslang, levensbreed) en dus niet de gemeente maar de inwoner zelf de ondersteuning inkoop. Professionals en maatschappelijke organisaties hebben behoefte aan duidelijkheid over wat de gevolgen van de transformatie zijn voor henzelf, de inhoud van hun werk, hun organisatie en de arbeidsmarkt in het sociale domein.

De politiek (raad en college) kijkt op verschillende manieren naar de transformatie van het sociaal domein en heeft vragen over onder andere de privacy van inwoners (het uitwisselen van persoonlijke gegevens) en de beheersbaarheid van de kosten. Ook bestaan er tussen politieke partijen verschillende opvattingen over de inrichting van de nieuwe sociale infrastructuur. Daarnaast kan wat politiek wordt waargenomen verschillen van wat ambtelijk wordt gezien. Daarin speelt méér dan de inhoudelijke afweging.

De ambtenaren stellen zich de vraag wat de transformatie in het sociaal domein betekent voor hun werk. Komt de inhoud van het werk na de transformatie nog overeen met waarvoor zij gekozen hebben en waar zij goed in zijn?

Het is niet gemakkelijk deze perspectieven bij elkaar te brengen, zowel tussen de verschillende perspectieven als binnen een bepaald perspectief. Daar waar het schuurt zal dit leiden tot (politieke) discussie en de vraag welk perspectief leidend moet zijn. Om een paar voorbeelden te noemen:

- Inwoners willen het ondersteuningsaanbod dat het beste past in hun situatie. Zij willen maatwerk. Dit betekent dat het gelijkheidsbeginsel in 2015 verlaten wordt. Accepteren inwoners

dit ongelijkheidsbeginsel en hoe verhoudt zich dit met generieke opvattingen over solidariteit? Hoe richten wij als gemeente een systeem in dat op inzichtelijke wijze om kan gaan met het feit dat er straks allemaal verschillende arrangementen zijn? En hoe motiveren we deze primair gewenste ongelijkheid zonder overspoeld te worden door bezwaarschriften?

- Inwoners willen graag zelf de regie om te bepalen welke ondersteuning ze nodig hebben en door wie deze ondersteuning wordt uitgevoerd. Dit veronderstelt dat inwoners in staat zijn een goed doordacht ondersteuningsplan te maken. Als zij dit niet zelfstandig kunnen, kunnen wij dan -al dan niet uitbesteed- voldoende capaciteit en kennis genereren om inwoners hierbij te ondersteunen. Wie krijgt dan het mandaat om te bepalen wat wel en niet nodig is? Als dit de inwoner zelf is -en dat willen we graag- houden we dan voldoende grip op de financiële middelen?
- Aan de ene kant willen inwoners geen verandering in het huidige ondersteuningsaanbod, aan de andere kant zijn er soms vele aanbieders voor een klein aantal inwoners. Om uitvoering te geven aan de gewenste ondersteuning binnen de gekorte Budgetten die met de taken naar de gemeente overkomen, willen wij als gemeente het beste aanbod voor de laagste prijs. Dat zou kunnen betekenen dat we geen contract aangaan met aanbieders die nu Woerdense inwoners ondersteunen. Aan de andere kant zullen niet alle huidige aanbieders van bijvoorbeeld WMO taken meedoen aan de aanbesteding. Dit zal noodzakelijkerwijs tot gevolg hebben dat inwoners van aanbieder moeten wisselen.
- In de ondersteuning van huishoudens met problemen op meerdere gebieden bedragen de transactiekosten in de huidige werkwijze ongeveer 30 procent. Een deel van deze kosten zit in de identieke werkzaamheden van maatschappelijke organisaties die een huishouden ondersteunen. Bijvoorbeeld het feit dat elke organisatie een eigen intake uitvoert. In WoerdenWijzer.nl voert de sociaal makelaar het integrale intakegesprek. Daarmee vervalt deze taak voor de maatschappelijke organisaties. Voor de inwoner is dit prettig; hij of zij hoeft zijn/haar verhaal maar één keer te vertellen en vanuit het oogpunt van kostenbeheersing is het een efficiënte keuze. De andere kant van de medaille is echter dat er bij de maatschappelijke organisaties minder uren ingekocht worden (minder werkgelegenheid).

Ondanks het schuren -en op andere momenten overeenstemming- binnen en tussen de verschillende perspectieven, is het onze opdracht om beleid te maken. Daarbij moeten we kiezen voor een bepaald perspectief, dat overigens per onderdeel kan wisselen. Tot nu toe was het gemeentelijk perspectief, bij het maken van beleid, vaak leidend. De gemeentelijke opvatting was de dominante opvatting. Door de transformatie van het sociaal domein en dit beleidsplan willen we het perspectief van de inwoners/huishoudens weer meer ruimte en aandacht geven. Dat is geen gemakkelijke opgave; niet voor de inwoners, niet voor de -formele en informele- maatschappelijke organisaties en niet voor de gemeente. Het betekent dat we het veel meer, dan tot nu toe het geval was, samen moeten doen. Wij hebben, zowel financieel als qua verantwoordelijkheden, niet overal een pasklaar antwoord op, net zo min als de inwoners en de maatschappelijke organisaties. In co-creatie met elkaar proberen we te komen tot de best mogelijke oplossingen: samen willen wat we samen kunnen!

Bijlage C: Doorontwikkeling van (onderdelen van de) sociale infrastructuur na 1-1-2015

PGB

De raad van de gemeente Woerden heeft op 26 juni 2014 ingestemd met het principe in te zetten op een verhoogd gebruik van het PGB ten opzichte van zorg in natura (ZIN). Daartoe worden consulenten en sociaal makelaars opgeleid om inwoners/huishoudens te ondersteunen in de overgang van ZIN naar PGB. ZIN blijft echter ook na 1-1-2015 beschikbaar voor inwoners/huishoudens die niet in staat zijn om of een grote weerstand hebben tegen het zelf inkopen van de noodzakelijke ondersteuning. Ook een combinatie van PGB en ZIN blijft tot de mogelijkheden behoren. Inwoners/huishoudens die willen overstappen naar een PGB, maar ondersteuning nodig hebben in het voldoen aan de PGB-verplichtingen, kunnen deze ondersteuning inkopen middels hun PGB. De inwoner/het huishouden bepaalt zelf wie hij/zij in deze als ondersteuner wil. Dit kan iemand zijn uit het sociaal netwerk, een consultant, een professional of anderszins.

Het PGB zal vanaf 2015 via het zogenaamde trekkingsrecht worden uitbetaald door de SVB (Sociale VerzekeringsBank): dwz de SVB beheert het toegekende PGB voor de inwoner/het huishouden en betaalt facturen van zorgaanbieders op basis van het getoetste ondersteuningsplan (en de beschikking).

Een volgende stap in de ontwikkeling van ZIN naar PGB is de overgang naar een PGB levenslang, levensbreed. Dit betekent dat inwoners/huishoudens de beschikking krijgen over een ontschot budget waarmee zij de noodzakelijke ondersteuning kunnen inkopen (levensbreed) en niet jaarlijks een indicatietraject hoeven te doorlopen voor aandoeningen die blijvend van aard zijn (levenslang). De gemeente Woerden heeft samen met de gemeente Delft toestemming van staatssecretaris van Rijn gekregen om de mogelijkheden van een PGB L&L te onderzoeken. Delft voor de doelgroep inwoners met autisme, Woerden voor alle inwoners. Hiertoe zal, indien de gemeenteraad positief beslist (dec 2014) een pilot gestart worden.

Ondersteuningsplannen versus beschikkingen

Op 26 juni 2014 besloot de raad *te onderzoeken* of het 'indiceren' belegd kan worden bij de WoerdenWijzer.nl. In dit beleidsplan is kort aangegeven hoe dit in de praktijk vorm kan krijgen middels ondersteuningsplannen waarbij de regie bij de inwoner/het huishouden blijft i.p.v. het indiceren van 'aandoeningen' door gespecialiseerde bureaus.

We gaan dus uit van het principe dat een indicatie niets meer of minder is dan een toegang tot ondersteuning c.q. een voorziening die snel bereikbaar en efficiënt is. In de nieuwe werkwijze wordt deze toegang tot ondersteuning gevormd door het, door de inwoner/huishouden eventueel met begeleiding geformuleerde, ondersteuningsplan. Het ondersteuningsplan vormt dus de toegang tot de noodzakelijke ondersteuning, zonder dat daar aparte of geïsoleerde indicatiestellingen aan te pas komen. Om zicht te krijgen/hebben op de rechtmatigheid en doeltreffendheid van het ondersteuningsplan wordt dit getoetst door consulenten en/of leden van het stedelijk specialistenteam. De toets kan leiden tot een beschikking (een voor bezwaar en beroep vatbare beslissing).

Feitelijk kan dit betekenen dat een aantal medewerkers die tot en met 2014 de indicatiestelling verzorgen, dat ook na 1-1-2015 zullen doen. Hetzij als consultant van/bij WoerdenWijzer.nl, hetzij als lid van het stedelijk specialistenteam. Een tweede mogelijkheid is dat de deskundigheid die nodig is voor het toetsen van het ondersteuningsplan- *overgedragen wordt* aan consulenten. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn met betrekking tot de deskundigheid die nu aanwezig is bij het CIZ.

Wat verandert in de manier van 'indicatiestelling' is dat we toe willen naar een indicatiearme of -vrije ondersteuning. De regelmaat van elk jaar opnieuw indiceren verdwijnt. Zoals gezegd vloeit de noodzakelijke ondersteuning voort uit het ondersteuningsplan. Dit ondersteuningsplan kan, afhankelijk van de problematiek, voor meerdere jaren gelden. Een inwoner met autisme bijvoorbeeld, zal niet jaarlijks een nieuw ondersteuningsplan formuleren of het ondersteuningsplan bijstellen, maar dit met

name doen op momenten dat hij/zij in een nieuwe levensfase terecht komt. Bijvoorbeeld de overgang van lager naar middelbaar onderwijs, op het moment dat hij/zij gaat studeren of trouwen, enzovoort. Dat zijn de momenten waarop behoefte kan ontstaan aan een andere vorm van ondersteuning, hetgeen kan leiden tot een nieuw of bijgesteld plan.

Het ondersteuningsplan kan dan dus voor meerdere jaren gelden (dit is de betekenis van 'levenslang') en per inwoner/huishouden wordt afgesproken wat hiervoor de termijn is en in welke frequentie geëvalueerd wordt hetgeen kan leiden tot bijstellen van het ondersteuningsplan. Het voordeel van het formuleren van een ondersteuningsplan 'levenslang' is bijvoorbeeld dat continuïteit in de ondersteuning van jongeren gegarandeerd wordt wanneer zij de volwassen leeftijd bereiken en daardoor niet meer, zoals daarvoor, onder de Jeugdwet vallen.

Bovenstaande werkwijze wordt ontwikkeld nadat de gemeenteraad van Woerden (najaar 2014) besloten heeft of we inderdaad gaan werken met de ondersteuningsplannen en of de toets daarop al dan niet overgaat naar de consultants. Tot die tijd wordt de huidige wijze van indiceren gehandhaafd.

Dossier-eigenaar en gegevensuitwisseling

In de visie van de gemeente Woerden hebben inwoners/huishoudens de volledige regie, al dan niet met ondersteuning, over het vormgeven van hun normale leven. In deze visie zijn inwoners/huishoudens dus ook eigenaar van hun eigen dossier. Zij bepalen welke informatie met wie gedeeld mag worden, wie toegang heeft tot het dossier en in welke hoedanigheid (alleen lezen, er in werken, enzovoort). Wanneer sprake is van een drang en dwang-kader, blijft de inwoner/het huishouden eigenaar van het dossier maar kan hij/zij dat specifieke deel van het dossier niet zelf beheren. Omgekeerd krijgen professionals vanuit het drang en dwang-kader slechts toegang tot dat specifieke deel van het dossier, tenzij de inwoner/het huishouden anders beslist. In uitzonderlijke gevallen is een gezinsvoogd eigenaar van het dossier. Dit laatste is het geval als dit als dwingende maatregel is opgelegd door de Raad van de Kinderbescherming/Kinderrechter en het gezin elke medewerking weigert.

Voor een effectieve ondersteuning is het belangrijk dat alle relevante gegevens bij de consultants of bijvoorbeeld de sociaal makelaar bekend zijn. Het is aan de betreffende consultant c.q. de sociaal makelaar om in een gesprek met de inwoner/het huishouden dit belang aan te geven. De inwoner/het huishouden bepaalt echter, hetgeen kan betekenen dat als geen toestemming wordt verleend, de ondersteuning minder effectief kan zijn.

Daarnaast is het, zowel voor de inwoner/het huishouden, als voor de consultants en/of sociaal makelaars (mits toegang) van belang dat alle informatie overzichtelijk in één systeem bijeengebracht is. Daartoe zal de gemeente Woerden deelnemen aan een experiment waarvoor de samenwerking met het ministerie van BZK is gezocht. Het experiment is getiteld 'inwonercloud'. In dit experiment wordt onderzocht of het mogelijk is om alle informatie op alle levensgebieden (zorg, welzijn, werk en inkomen, onderwijs, enzovoort) over één individu/huishouden te bundelen in één, voor iedereen die daartoe toestemming gekregen heeft, toegankelijk systeem.

Het idee van de Inwoner Cloud en de Burger Centraal wordt gerealiseerd in stappen waarbij een tijdelijke koppeling met bestaande systemen (bijvoorbeeld Samen1plan) de gelegenheid biedt de "nieuwe wereld", organisatorisch, financieel en operationeel op te bouwen terwijl de oude wereld in een gecontroleerd tempo kan worden vervangen. Juist de voorgestelde aanpak en technologie in het project Inwoner Cloud maakt het mogelijk in het eerste kwartaal van 2015 de eerste resultaten te beoordelen en daarna in vervolgstappen in korte tijd de organisatie- en systeemverandering samen op te laten gaan met de transformatie na de transitie.

Het is niet voldoende dat dezelfde informatie op alle plekken voor handen is, maar ook dat in variabele processen gezocht kan worden naar flexibele oplossingen die op maat van de burger worden aangeboden en verantwoord.

Ondersteuning dichtbij inwoners

Volgend op het besluit dat de raad in het najaar van 2014 neemt met betrekking tot de inrichting ondersteuning dichtbij inwoners zal de concretisering ter hand genomen worden. Deze concretisering zal na 1-1-2015 nog doorlopen.

Uitbreiding Programma Transformatie sociaal domein

De scope van het Programma Transformatie sociaal domein heeft zich tot nu toe beperkt tot *de ondersteuning* van inwoners/huishoudens van de gemeente Woerden met een vraag het sociaal domein betreffende. Hierin zijn de taken die met de transitie overkomen naar de gemeente leidend geweest. Onderdelen die eveneens gerekend kunnen worden tot het sociaal domein, maar niet direct gerelateerd zijn aan *de ondersteuning* van inwoners/huishoudens zijn buiten beschouwing gelaten. Hierbij kan gedacht worden aan preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, toegang tot onderwijs (o.a. voor- en vroegschoolse educatie - VVE), het leefbaarheids- en veiligheidsvraagstuk, enzovoort. Het is de bedoeling om deze beleidsterreinen vanaf 1-1-2015 gefaseerd te integreren in het Programma Transformatie sociaal domein.

Bijlagen bij
Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016
De vier transities
Gemeente Woerden

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Wmo 2015	blz. 2
Bijlage 2: Jeugdwet	blz. 7
Bijlage 3: Passend Onderwijs	blz. 21
Bijlage 4: Participatiewet	blz. 26
Bijlage 5: Overzicht taken en verantwoordelijkheden	blz. 33

Bijlage 1: Wmo 2015

1. Inleiding

Inwoners willen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen, de regie op hun eigen leven houden en niet eenzaam zijn. Daarom wordt de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning aangepast aan veranderende eisen en omstandigheden, hiervoor komt de nieuwe Wmo 2015 in beeld. Naast een nieuwe Wmo (uitbreiding met de AWBZ functie begeleiding) wordt de Hervorming Langdurige Zorg (HLZ) uitgevoerd, worden aanspraken van inwoners ondergebracht bij de ZorgverzekeringsWet (ZVW) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) getransformeerd naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ).

Het Rijk wil de mogelijkheden van passende ondersteuning in de eigen leefomgeving, met behulp van het sociale netwerk en/of van gemeentelijke voorzieningen in de nabijheid beter benutten.

Hiervoor is het belangrijk dat inwoners met een beperking zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en in staat worden gesteld op gelijke voet te participeren en deel te nemen aan het dagelijkse leven. Inwoners dragen hiervoor een eigen verantwoordelijkheid en worden geacht elkaar naar vermogen daarin bij te staan. Gemeenten krijgen daarom de opdracht de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te bevorderen en daarmee bij te dragen aan een inclusieve samenleving.

2. Hoofdpijnen Wmo 2015

2.1 Drie doelen

De negen prestatievelden (bevorderen sociale samenhang in wijken, preventieve ondersteuning jeugd, informatie en advies, ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk, bevordering en levering voorzieningen die maatschappelijke deelname bevorderen, maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid, oggz en huiselijk geweld) worden in de nieuwe Wmo vervangen door drie doelen:

1. Het bevorderen van sociale samenhang, mantelzorg, vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
2. Het ondersteunen van zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving;
3. Het bieden van opvang, waaronder maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg.

2.2 Aanbod

Daarnaast moeten de gemeenten preventieve maatregelen nemen om te voorkomen dat een beroep op ondersteuning wordt gedaan en benoemen:

- welk aanbod aan algemene voorzieningen inwoners ondersteunen;
- welk aanbod aan maatwerk (voorheen individuele) voorzieningen inwoners ondersteunen;
- hoe inwoners zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen;
- hoe inwoners zo snel als mogelijk weer op eigen kracht, al dan niet met behulp van derden, kunnen participeren;
- op welke manier integrale dienstverlening door samenwerking met zorgaanbieders en zorgverzekeraars gestalte krijgt;
- welke keuzemogelijkheden inwoners hebben tussen aanbieders, in het bijzonder voor kleine doelgroepen;
- op welke wijze de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking gestalte krijgt;
- op welke manier cliëntondersteuning beschikbaar is.

Veel van deze maatregelen zijn opgenomen in het Integrale beleidsplan Sociaal Domein 2015-2016. De overige zaken worden uitgewerkt in deze bijlage.

2.3 Nieuwe Wmo doelgroepen

Met de inwerkingtreding van de Wmo 2015 vallen er nieuwe doelgroepen onder de Wmo. Het betreft o.a. thuiswonende ouderen (met individuele begeleiding en/of dagbesteding). Een groot deel van deze groep maakt al gebruik van de Wmo in de vorm van huishoudelijke hulp of hulpmiddelen. Daarnaast is het een groep inwoners met psychiatrische en verstandelijke beperkingen. Zij krijgen met name individuele begeleiding, een deel ook in combinatie met dagbesteding.

In onze gemeente komen **506 inwoners** onder de Wmo te vallen, daarvan zijn **285 inwoners al bekend bij de Wmo**, omdat ze al een indicatie hebben voor een Wmo voorziening.

3. Overgangsrecht Wmo 2015

Een bijzondere positie wordt gegeven aan inwoners die momenteel aanspraken hebben binnen de AWBZ, welke per 1 januari 2015 komen te vervallen. Het vervallen van deze aanspraken wordt door veel inwoners als zeer ingrijpend ervaren. Zo vrezen zij dat zij verplicht van aanbieder moeten wisselen.

Het overgangsrecht in 2015 zorgt ervoor dat de ondersteuning die inwoners op het moment dat de nieuwe wet van kracht wordt, gegarandeerd is tot uiterlijk 1 januari 2016, tenzij de indicatie eerder vervalt. In onze gemeente zijn 51 inwoners waarvan de AWBZ indicatie in 2014 afloopt.

Tijdens deze overgangsperiode kan de gemeente een nieuw ondersteuningsplan vaststellen. Als de inwoner zich daarin kan vinden, vervalt de AWBZ-overgangstermijn en gaat het nieuwe plan in werking. Dit geldt ook voor mensen die gebruik maken van een PGB. Bij deze overgangsregeling blijven de 'oude' AWBZ voorwaarden en het recht op ondersteuning door de 'oude' zorgaanbieder bestaan, zelfs als deze niet is gecontracteerd door de gemeente.

Voor mensen met een indicatie beschermd wonen geldt een overgangstermijn van vijf jaar. Dit omdat het inwoners betreft die vaak al jaren in een instelling voor beschermd wonen verblijven.

4 Huidige taken

De bestaande Wmo ondersteuning zoals Hulp bij het Huishouden(HH), woningaanpassingen, collectief vervoer en hulpmiddelen blijven onder de Wmo 2015 vallen, met in achtneming van de bepalingen in de wet. De toegang naar voorzieningen zal anders worden vormgegeven, omdat dit gaat lopen via de WoerdenWijze teams.

Met name voor HH zal een afnemend Rijksbudget gelden. Gezien de "gekantelde werkwijze" van de afgelopen jaren is de verwachting dat het beschikbare budget voldoende toereikend is.

Ook door het verplichte hergebruik van hulpmiddelen is een korting op dit landelijk budget voorzien. In onze gemeente is al verschillende jaren hergebruik aan de orde.

5. Nieuwe taken en veranderingen Wmo 2015

5.1. Persoonsgebonden budget

De Wmo (en de Jeugdwet) geeft gemeenten de verplichting om het gebruik van een PGB mogelijk te maken. De gemeenten moeten ervoor zorgen dat de aanvragers geïnformeerd worden over deze keuzemogelijkheid en de gevolgen van deze keuze.

Het PGB binnen de Wmo is niet nieuw, wel wordt in 2015 een trekkingsrecht via de Sociale Verzekeringsbank verplicht gesteld. Hierdoor worden de budgetten niet meer rechtstreeks over gemaakt naar de inwoner, maar op rekening van de SVB. De SVB betaalt uit dit budget de rekeningen die de inwoner indient.

5.2. Mantelzorgondersteuning

Uit onderzoek blijkt dat mantelzorgers vaak te laat ondersteuning vragen. Hierdoor zijn relatief veel mantelzorgers overbelast. Ook het aanbod aan mantelzorgondersteuning is te weinig bekend bij de mantelzorgers. Er zijn al verschillende manieren toegepast om mantelzorgers te ondersteunen. In 2009 is daarvoor nog de "Periodieke Ondersteuning Mantelzorg" ontwikkeld door de kwartiermaker mantelzorg. In 2015 maakt de ondersteuning aan mantelzorgers onderdeel uit van het ondersteuningsplan.

Vanaf 2015 wordt het landelijke mantelzorgcompliment afgeschaft. Hierbij konden mantelzorgers van inwoners met een AWBZ indicatie jaarlijks een "financieel compliment" van € 200,- ontvangen.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor een jaarlijkse waardering van mantelzorgers.

5.3. Beschermd wonen

Bij beschermd wonen gaat het om het bieden van onderdak en begeleiding aan personen met een (ernstige) psychische aandoening. Deze groep inwoners valt nu nog onder de functie van verblijf in de AWBZ, maar wordt ondergebracht in de Wmo, waarbij het stimuleren van maatschappelijke participatie en de (snelle) terugkeer naar een zelfstandige woning, prioriteit heeft. In onze gemeente zijn 80 plaatsen beschermd wonen beschikbaar. Deze plaatsen voldoen aan een regionale vraag.

Centrumgemeente Utrecht is verantwoordelijk voor het beschermd wonen, maar moet hierbij samen werken met de regio gemeenten. De indicatiestelling verloopt via de centrumgemeente, middels een zogenoemde "veldtafel".

5.4. Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken en gehandicapten

Mensen met een chronische ziekte of handicap hebben vaak aantoonbare meerkosten. Op grond van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Regeling compensatie eigen risico zorgverzekeringswet (CER) werden chronisch zieken en gehandicapten gecompenseerd voor deze kosten. Deze landelijke regeling wordt in 2015 afgeschaft. Ter vervanging van de huidige regelingen krijgen gemeenten de bevoegdheid om een nieuwe compensatieregeling te ontwikkelen.

Momenteel wordt een voorstel voor de compensatie meerkosten voorbereidt.

5.5. Cliëntondersteuning

Vanaf 2015 is bepaald dat gemeenten zorgdragen voor cliëntondersteuning, en dat inwoners moeten kunnen rekenen op een voor de inwoner kosteloos en onafhankelijk advies. Hiervoor wordt de landelijke financiering van de MEE-organisaties overgeheveld naar de gemeenten met een verplichting om voor 2015 afspraken te maken met de organisaties over inzet in 2015 en het voorkomen van frictiekosten.

Cliëntondersteuning gaat verder dan de gemeentelijke taken en kan ook betrekking hebben op onderwijs, wonen en AWBZ zorg. Een cliëntondersteuning vervult een taak in het helder krijgen waar de vraag ligt, welke ondersteuning passend is en op welke wijze dit verkregen kan worden. Inwoners ervaren deze ondersteuning als een persoon "die naast je staat". Veel van deze cliëntondersteuning wordt geleverd door de MEE organisaties, door een vrijwillig mentor of een andere vrijwilliger.

Het is van belang dat cliëntondersteuning gescheiden is van de persoon die ook de indicatiestelling uitvoert, om een onafhankelijke positie te garanderen.

Met de gemeenten in Utrecht West zijn gezamenlijke afspraken gemaakt over de inzet van MEE Utrecht, Gooi en Vechtstreek. Deze organisatie heeft al enige jaren ervaring met vraagverheldering en het "gekanteld" benaderen van ondersteuningsvragen. In 2014 is een MEE medewerker al verbonden aan WoerdenWijzer.nl bij de vraagverheldering. Deze inzet wordt uitgebreid, zodat in 2015 de cliëntondersteuning gegarandeerd is. Vanaf 2016 zijn de gemeenten vrij om het budget voor cliëntondersteuning naar eigen inzicht in te zetten.

5.6. Samenwerking met zorgverzekeraar Achmea

Vanaf 2015 is de samenwerking met zorgverzekeraars binnen het sociale domein verplicht gesteld. Dit richt zich met name op de samenwerking met de wijkverpleegkundigen, gecontracteerd door Achmea. Vanaf 2015 hebben wijkverpleegkundigen naast hun uitvoerende taken op het gebied van verpleging en verzorging, een verplichtte schakelfunctie tussen het medische (zorgverzekeringswet) en het sociale domein (gemeente). Ze vormen een belangrijk contactpunt tussen de huisartsen en WoerdenWijzer.nl.

Naast de samenwerking met de wijkverpleegkundigen wordt binnen een zogenoemde "transitietafel" onderwerpen besproken, zoals de gewenste verschuiving naar langer zelfstandig wonen, gevolgen arbeidsmarkt zorg, vastgoed in de zorg etc. Deze agendapunten worden door de Utrecht West gemeenten ingebracht.

Voor onze gemeente is naast een regionale samenwerking met Achmea, ook de samenwerking met VGZ aan de orde, als prevalent zorgverzekeraar. In het driejarig convenant is een pilot wijkaanpak opgenomen, waarbij met gezamenlijke financiering een wijkaanpak wordt onderzocht.

5.7. Persoonlijke verzorging

De gemeenten worden verantwoordelijk voor een klein deel van de persoonlijke verzorging (5%). Het gaat hier om inwoners die persoonlijke verzorging ontvangen vanwege cognitieve of psychiatrische problemen, in combinatie met andere individuele ondersteuning. De overige persoonlijke verzorging valt onder de Zorgverzekeringwet.

5.8. Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Vanaf 2015 zijn alle gemeenten verantwoordelijk voor het inrichten van een bovenregionaal Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). Dat betekent een samenvoeging van de huidige Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

Het betreft een zeer kwetsbare groep inwoners die te maken krijgen met agressie, geweld en verwaarlozing in huiselijke kring. Huiselijk geweld en kindermishandeling heeft grote persoonlijke en maatschappelijke consequenties, die het leven van betrokkenen langdurig en hevig ontwrichten en gaat vaak over van generatie op generatie.

In 2014 is er door de Utrechtse gemeenten een Contourennota AMHK opgesteld. De kerntaken van het AMHK zijn:

- Informatie en advies voor direct betrokkenen, omstanders en professionals.
- Het fungeren als meldpunt;
- Consultatie en coaching van professionals;
- Onderzoek;
- Crisisinterventie (jeugd, huisverboden);
- Procescoördinatie en het uitbrengen van een zorgadvies bij huisverboden;
- Toeleiden naar passende hulp. De samenwerking daarbij met de lokale zorgstructuur en de veiligheidsketen staan beschreven onder c. en d;
- Het fungeren als kenniscentrum: kennisontwikkeling en voorlichting over preventie, interventie en nazorg;
- Het onderhouden van een netwerk met samenwerkingspartners, landelijk, regionaal en lokaal.

Het AMHK wordt verbonden met WoerdenWijzer.nl. Rond 1 december 2014 is het AMHK operationeel.

6. Nieuwe Wmo diensten 2015

Binnen de regio Utrecht West zijn de huidige AWBZ producten binnen de functie verblijf vereenvoudigd naar negen producten te weten:

Arbeidsmatige dagbesteding, Begeleiding Groep Basis, Midden en Zwaar, Begeleiding Individueel Basis en Midden/Zwaar en de vervoersmogelijkheden Basis en Rolstoel en Kortdurend Verblijf.

Deze negen diensten worden voor 2015 regionaal ingekocht.

1. Arbeidsmatige dagbesteding, gericht op het toeleiden naar een opleiding en betaalde of onbetaalde arbeid: Hierbij gaat het om dagbesteding gericht op het uitvoeren van werkzaamheden, binnen de mogelijkheden van de inwoner.

2. Begeleiding Groep Basis, Midden en Zwaar, gericht op het bijhouden en/of trainen van vaardigheden waarbij ondersteuning nodig is. Groepsbegeleiding kennen we als dagbesteding. Hierbij onderscheiden we drie niveaus. Doel is het ondersteunen bij een zinvolle dagbesteding en meedoen in de maatschappij. Daarbij gaat het oa. het opbouwen en onderhouden van een netwerk. Het is speciaal bedoeld ter ontlasting van de mantelzorgers.

3. Vervoer Basis en Rolstoel, naar en van de instelling voor groepsbegeleiding. Dit is voor inwoners die niet zelfstandig of met behulp van het eigen netwerk naar de groepsbegeleiding kunnen komen.

4. Begeleiding Individueel, Midden/Zwaar, gericht op bevordering of behoud van maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid en levert een bijdrage aan het langer zelfstandig blijven wonen en werken. Hierbij gaat het oa. om begeleiding bij het plannen van de dagelijkse activiteiten en het leggen van sociale contacten. Er worden twee niveaus onderscheiden. Bij het niveau 1 gaat het om het stimuleren om zaken zelf op te pakken en toezicht houden dat het gedaan wordt. Bij niveau 2 gaat het om het helpen bij het uitvoeren/overnemen van taken en om regievoering.

5. Kortdurend verblijf

Kortdurend verblijf is een voorziening, gericht op tijdelijke ontlasting van de mantelzorger door cliënten kortdurend ergens te laten logeren.

Bijlage 2: Jeugdwet

Inleiding

Het Integraal beleidsplan sociaal domein 2015-2016 beschrijft dat we de komende jaren meer samenhang willen aanbrengen in de ondersteuning van onze inwoners. Hierbij zullen wij zoveel mogelijk een beroep doen op hun eigen kracht en dat van het sociaal netwerk bij het oplossen van vragen en problemen. Het beleidsplan gaat uit van inwoners/huishoudens die zich melden met een vraag over het sociale domein bij WoerdenWijzer.nl. Deze vraag vormt het uitgangspunt van alle acties door inwoners/huishoudens, hun netwerk of professionals om antwoorden te vinden of hulp te bieden.

Echter, een kind van negen jaar dat verwaarloosd of mishandeld wordt, zit gevangen in een macht (ouder) – onmacht (kind) relatie en zal niet naar WoerdenWijzer.nl bellen om een ondersteuningsaanvraag in te dienen. Dit kind, en alle andere kinderen die met problemen kampen, zullen wij met elkaar moeten vinden. Ieder kind/jeugdige moet worden bediend, waarbij ook geldt dat de kinderen/jeugdigen die nu al zorg ontvangen bediend moeten blijven (paragraaf 1: iedereen wordt bediend).

De speciale situatie waarin kinderen soms zitten, maakt ook dat voor de doelgroep kinderen/jeugdigen soms andere principes gehanteerd worden in onze aanpak dan voor de andere doelgroepen en in wat we willen bereiken (paragraaf 2; jeugdbeleid).

Woerden heeft hierin vergaande ambities, maar is ook gebonden aan de werkelijkheid: ondersteuning van kinderen/jeugdigen vindt al plaats, vele maatschappelijke instellingen zijn al actief in Woerden. Daarnaast zijn vanuit het Rijk voor een bepaalde tijd garanties afgegeven over zorgcontinuïteit. Wat kan Woerden tijdens deze periode al doen om haar ambities te verwezenlijken (paragraaf 3: transformatie).

1. Iedereen wordt bediend

In Woerden groeit gelukkig 95% van onze jeugd zonder problemen op, maar 5% heeft op enig moment, kort, langer (levenslang), eenvoudig of meervoudige hulp en ondersteuning of correctie nodig. Met ons jeugdbeleid richt Woerden zich op die 5%.

Binnen deze 5% zijn twee groepen kinderen te onderscheiden. Namelijk kinderen met problemen door een (aangeboren) beperking en kinderen waarvan de problemen voortkomen uit hun omgeving.

De groep kinderen met een beperking is zeer divers, zowel in omvang als wat betreft de soort aandoening.¹ De gemeente is verantwoordelijk voor deze kinderen die op dit moment een indicatie hebben tot en met zorgzwaartepakket 5.² Voor deze kinderen zullen de ouders/verzorgers zich doorgaans melden met een ondersteuningsvraag.

Voor de kinderen waarvan de problemen voortkomen uit hun omgeving is dit anders, aangezien de ouders/verzorgers vaak onderdeel of zelfs de oorzaak zijn van deze problemen. Denk hierbij aan: criminele ouders, verslaafde ouders, ouders met een licht verstandelijke beperking, transgeneratiele problematiek, vechtscheidingen, ouders met psychiatrische problematiek, onmachtige ouders (wel willen, niet kunnen) en kindermishandeling. Over het algemeen zullen deze ouders zich niet melden met een ondersteuningsvraag. Vooral voor deze kinderen is het van belang dat wij ze in een zo vroeg mogelijk stadium vinden en ondersteuning bieden.

Voor deze kinderen/jeugdigen is de 'er-op-af'-benadering die het WoerdenWijzer team (2W team) gaat toepassen van groot belang. Dit houdt in dat waar problemen vermoed worden, dit team de desbetreffende inwoner/huishouden actief gaat benaderen. Om deze kinderen/jeugdigen te vinden zal het 2W-team gebruik maken van de natuurlijke vindplaatsen (zie paragraaf 2).

---

¹ Bijlage Jeugd, pagina 10

² De meest kwetsbare kinderen en jongeren met een (zeer) ernstige verstandelijke, of ernstige meervoudige beperkingen (zorgzwaartepakket 6 en hoger) ontvangen vanaf 2015 zorg vanuit de nieuwe Wet langdurige zorg van het Rijk.

Daarnaast zijn er kinderen/jeugdigen die nu al ondersteuning ontvangen. Voor deze groep heeft het Rijk de garantie afgegeven dat huidige zorgontvangers in 2015 nog recht hebben op dezelfde zorg, met dezelfde zorgaanbieder(s) als in 2014. De zorgontvanger heeft het recht om te blijven bij de huidige behandelaar als hij daar tevreden over is. In de contracten met deze zorgaanbieders hebben wij voldoende zekerheden opgenomen om deze garantie na te kunnen komen. Daarnaast heeft de gemeente Woerden geld gereserveerd in het geval de beschikbaar gestelde decentralisatiegedelen jeugdzorg ontoereikend zijn. Hierdoor biedt Woerden de beloofde zorgcontinuïteit: ieder kind/jeugdige blijft bediend worden.

2. Jeugdbeleid

In de visie van de gemeente Woerden hebben inwoners/huishoudens (volledig) de regie bij het vormgeven van hun leven. Zoals hierboven staat, zitten kinderen/jeugdigen niet in diezelfde positie. Onverkort de uitgangspunten van onze visie in hoofdstuk 2 van het beleidsplan en de ambities zoals verwoord in de Doelenboom Transformatie Sociaal Domein gemeente Woerden, gelden voor de kinderen/jeugdigen een aantal aanvullende principes:

- Alle inwoners van Woerden krijgen gelijke toegang tot de Jeugdzorg. Sociale en etnische afkomst, opleidingsniveau en mondigheid maken hierin steeds minder verschil.
- De gemeente maakt bij het vinden van kinderen/jeugdigen met problemen gebruik van natuurlijke vindplaatsen: zoals scholen, huisartsen, bureau leerplicht, sport- en andere verenigingen, huiswerkbegeleidingsgroepen, consultatiebureau, SEH van het ziekenhuis, politie, jongerenwerk, signalen uit de omgeving van het gezin, wijkverpleegkundige, maatschappelijk werken en Ferm Werk.
- Onafhankelijk van het feit of een kind/jeugdige is aangemeld door de ouders of dat het kind/jeugdige 'gevonden' is, blijft de aanpak dat eerst in gesprek met ouders en kind de eigen kracht en de bijdrage die het eigen netwerk kan leveren wordt verkend voordat (duurdere) professionele hulp wordt ingezet. Echter, elke jeugdige krijgt zoveel mogelijk in één keer de juiste hulp, ook als dat dure hulp is.
- Het ondersteuningsplan: één gezin, één plan, een vaste coördinator en één budget. Ook voor kinderen/jeugdigen geldt zoveel mogelijk dat de ouders/kind het ondersteuningsplan zelf vormgeven en dossiereigenaar zijn. Het ondersteuningsplan heeft daarbij betrekking op het hele gezin. Problemen in een gezin hangen met elkaar samen en moeten dus integraal benaderd worden. Het gezin is dossiereigenaar. Als het gezin het niet kan, helpt een sociaal makelaar als regisseur de ouders. In uitzonderlijke gevallen is een gezinsvoogd eigenaar van het dossier. Dit laatste is het geval als dit als dwingende maatregel is opgelegd door de Raad van de Kinderbescherming/Kinderrechter en het gezin elke medewerking weigert
- Als kinderen/jeugdigen een chronische beperking c.q. aandoening hebben, leidt dit tot een eenmalige indicatie, waarbij alleen herindicatie plaatsvindt op vooraf afgesproken momenten (bijvoorbeeld bij wijziging van de levensfase van een kind), dan wel op aangeven van de ouder/het kind zelf. Dit is vastgelegd in het gezinsplan.
- Bij de te verlenen zorg past Woerden – en dus ook de ouders, het netwerk en de eventueel in te schakelen zorginstellingen - de benadering 'tough love' toe: een combinatie van macht en liefde die staat voor gezagdragend ouderschap. Ouders zullen hierin ondersteund worden. Dit maakt het mogelijk dat ouders hun kinderen blijvend op een goede manier kunnen opvoeden en begeleiden. Dit voorkomt herhaling van problemen.
- Daarnaast is het op dit moment zo dat als een ouder/kind geen hulpvraag heeft, hulp ook niet ingezet kan worden. Woerden laat deze benadering los. De ervaring leert dat bij de ontkenning van een hulpvraag problemen vaak in een later stadium escaleren. Woerden wil in staat zijn om als volgens deskundigen de veiligheid van het kind in het geding is – desnoods met drang – hulp in te zetten om latere escalatie (zorg met dwang via de kinderbescherming of rechter) te voorkomen. Deze zorg met drang is onder andere denkbaar voor jeugd die gevonden wordt via het Advies- en Meldpunt

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) om te voorkomen dat situaties escaleren en – op termijn - jeugdbescherming ingezet moet worden.

- Wij zorgen bij het bereiken van de meerderjarigheid (18), als dat noodzakelijk is, voor een overgang van Jeugdzorg naar andersoortige ondersteuning, waardoor er sprake is van zorgcontinuïteit, ook als de wet daarin niet voorziet. Dit in het belang van de betrokkene jeugdige, de samenleving en de gedane investeringen.

Om dit te realiseren bouwt Woerden aan een lokale infrastructuur. Voor het inrichten van deze lokale infrastructuur die deze (andere) vormen van ondersteuning moet gaan bieden heeft Woerden € 1,7 miljoen apart gezet.

De hier beschreven jeugdaanpak gaat niet concreet in op welke taken de gemeente ten aanzien van jeugd al uitvoert, welke nieuwe taken daarbij specifiek bij komen, hoe de zorg nu (2014) is geregeld, wat er per 1 januari 2015 gaat veranderen en met welke partners we allemaal te maken krijgen. Dit staat in paragraaf 4 en verder. Daarin is ook informatie opgenomen over aantallen en acties die al ingezet zijn of nog ingezet moeten gaan worden. Deze informatie toont aan dat het veld complex is, dat er veel verschillende (soorten) partners zijn, maar ook dat veel partners met elkaar te maken hebben. Dit staat nog los van de regionale en bovenregionale verbanden tussen verschillende gemeenten en partners.

Binnen dit complexe veld en dynamiek streeft Woerden er naar dat elke jeugdige de kans krijgt om naar vermogen een zelfstandig leven te kunnen leiden door Hulp (bieden van perspectief), Onderwijs (verwerven startkwalificatie) en uiteindelijk een Baan (voorwaarde voor financiële zelfstandigheid).

3. Transformatie

Op dit moment staat het goed en ordentelijk verzorgen van de overdracht van taken vanuit hogere overheden- de transitie per 1-1-2015 - naar de gemeente Woerden voorop. Echter, Woerden staat voor een andere aanpak van de jeugdzorg; deze moet mede vorm geven aan de transformatie van het gehele sociale domein. In 2015 heeft Woerden beperkte vrijheidsgraden ten aanzien van de realisatie van haar beleid. Dit is het gevolg van de door het Rijk afgegeven garanties omtrent zorgcontinuïteit. In aanvulling daarop zal Woerden in 2015 al een aantal zaken in gang zetten.

Het ondersteuningsplan en de doelen die hierin opgenomen zijn, zijn bepalend voor wat de hulpverleners leveren. Het behalen van deze doelen staat centraal en draagt bij aan de kanteling van systeemdenken (aanbod van zorgaanbieders) naar leefwereld (de zorg sluit aan bij de vraag). Vanuit dit principe zullen wij het niet nalaten om in 2015 de inwoners die nu al ondersteuning ontvangen te proberen te verleiden om van andere vormen van ondersteuning en een ander aanbod gebruik te gaan maken. De positieve ervaringen van gezinnen met WoerdenWijzer.nl en met het "één gezin, één plan, één regisseur, één budget" rechtvaardigen ons vertrouwen in die andere vormen van ondersteuning. Hierbij staan wij voor de lastige opgave om inwoners te laten reflecteren op de ondersteuning die zij nu ontvangen. Bij deze beoogde kanteling respecteren we de verandersnelheid van de betrokken maatschappelijke instellingen en gezinnen.

Voor kinderen/jeugdigen met een chronisch beperking c.q. aandoening die in 2015 voor het eerst ondersteuning nodig hebben, past Woerden meteen het principe van de eenmalige indicatie toe (zie paragraaf 2, vijfde bullit).

Daarnaast bouwt Woerden aan een eigen lokale infrastructuur. Het 2W-team speelt hierbij een centrale rol. De werkwijze van het 2W-team is beschreven in de aparte bijlage over de inrichting van 'Woerden Wijzer om de hoek'.

4. Huidig stelsel

Het huidige jeugdstelsel functioneert onvoldoende. Belangrijke knelpunten zijn de versnipperde manier van werken, financieren en de fors toegenomen druk op gespecialiseerde zorg. Door de bestuurlijke verantwoordelijkheid en de financiën voor de meeste jeugdhulp in één hand te leggen -die van gemeenten- kunnen deze knelpunten beter worden aangepakt. Om dit te realiseren, wordt het jeugdstelsel per 1 januari 2015 ingrijpend gewijzigd. Concreet komt het erop neer dat de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp over gaat naar gemeenten.

De nieuwe Jeugdwet schept op landelijk stelselniveau niet meer (maar ook niet minder) dan de noodzakelijke randvoorwaarden om gemeenten in staat te stellen de nieuw verworven verantwoordelijkheden waar te maken. In essentie gaat het daarbij om de integrale verantwoordelijkheid, een ontschotte financiering, een set van minimale kwaliteitseisen en ruimte voor lokaal maatwerk. Het is vervolgens primair aan de gemeente om de inhoudelijke doelstellingen van de stelselwijziging te (laten) realiseren. Die inhoudelijke verandering wordt aangeduid als de transformatie. Dan gaat het over zaken als:

- Normalisering;
- beter benutten van de eigen kracht van kwetsbare gezinnen en hun sociaal netwerk;
- het voorkomen van het onnodig verergeren van de problematiek, met als doel het duurzaam veilig opgroeien van kwetsbare kinderen tot zelfstandig in de maatschappij participerende inwoners.

Jeugdhulpproblematiek moet niet worden geëxporteerd naar speciale voorzieningen, maar moet worden geïmporteerd naar het gewone leven. Herstel van het gewone leven moet het doel zijn. Wat dan helpt is het realiseren van slimme verbindingen tussen verschillende "vindplaatsen" (plekken waar kinderen veel tijd doorbrengen) die in een netwerk samenwerken. Een focus op "vindplaatsen" is daarbij effectiever dan het bouwen van nieuwe organisaties. De lokale toegang en wijkteams moet zichtbaar zijn bij de vindplaatsen zoals bij de jeugdgezondheidszorg, huisarts, kinderarts, school, kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, verenigingen, woningcorporatie, politie etc. Dit vraagt inzet in netwerken. Goed netwerkmanagement betekent onder meer dat we de uitvoeringslogica en leefwereld laten domineren boven de beleidslogica en de systeemwereld.

5. Huidige taken

Onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen op dit moment diverse taken die betrekking hebben op jeugdigen. Het betreft:

- Jeugdarmoede;
- Wet maatschappelijke ondersteuning (preventie, advies en informatie);
- Lokaal gezondheidsbeleid (o.a. aandacht voor eenzaamheid, verslaving en gewicht);
- Jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- Voorschoolse en vroegtijdige educatie (VVE);
- Leerplicht;
- Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC);
- Leerlingenvervoer;
- Maatschappelijke stages;
- Arbeidsmarkt;
- Vrije tijd;
- Veiligheid.

6. Nieuwe taken

In het nieuwe jeugdstelsel krijgen we vanaf 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor:

- alle vormen van jeugdhulp (inclusief specialistische hulp zoals jeugd-GGZ, kinderen met een beperking, gesloten jeugdhulp, en het onderdeel 'preventie' van de jeugdgezondheidszorg);
- de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen;
- de uitvoering van jeugdreclassering.

Hieronder staan de nieuwe taken omschreven. Er staat vermeld hoe de huidige situatie is en wat er gaat veranderen.

6.1 Ambulante jeugdhulp

Ambulante jeugdhulp is gericht op gezinnen met kinderen, die problemen hebben zoals ruzie met ouders, spijbelen of een lichte depressiviteit. Het betreffende kind wordt niet uit huis geplaatst, maar heeft periodiek een afspraak met een jeugdhulpinstelling. Bij intensieve ambulante jeugdhulp worden niet alleen het aangemelde kind, maar ook de overige gezinsleden bij de behandeling betrokken.

- *Hoe is ambulante jeugdhulp nu geregeld?*

In het huidige stelsel zijn er verschillende instellingen die ambulante jeugdhulp bieden, zoals provinciale jeugdzorgaanbieders, de jeugdafdeling van een GGZ-instelling of het maatschappelijk werk.

- *Wat vraagt dit de komende jaren van ons?*

Er moet een verschuiving plaatsvinden van de duurdere residentiele zorg naar ambulante jeugdhulp. Die trend is bij de provinciale jeugdzorgaanbieders en bij de Jeugd GGZ al enige tijd geleden ingezet. Residentiele plekken zijn de afgelopen jaren met tientallen procenten afgenomen. Verder wordt onze toegang versterkt met de kennis en kunde van ambulante generalistische jeugdhulpverleners.

6.2 Jeugd-geestelijke gezondheidszorg (jeugd-GGZ)

De jeugd-GGZ biedt hulp aan kinderen en jeugdigen met een psychische aandoening die zo ernstig kan zijn, dat zij hierdoor in hun ontwikkeling worden bedreigd.

- *Hoe is de jeugd-GGZ nu geregeld en door welke partijen?*

De jeugd-GGZ valt tot 1 januari 2015 grotendeels onder de Zorgverzekeringswet (Zvw). Als een opname in een GGZ-instelling langer dan een jaar duurt, dan valt deze zorg tot 1 januari 2015 onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Dit geldt ook voor extramuraal begeleiding en beschermd wonen. Preventie en maatschappelijke ondersteuning op het vlak van de geestelijke gezondheidszorg valt onder de Wmo. De aandoeningen die behandeld worden in de jeugd-GGZ zijn zeer divers en de behandelingen kunnen sterk variëren in duur en kosten. Sommige aandoeningen vragen om nauwe samenwerking met het onderwijs of somatische artsen.

Binnen het veld zijn veel verschillende hulpverleners actief, die ambulante zorg, deeltijdzorg en intramuraal zorg leveren. Per 1 januari 2014 zijn er een aantal veranderingen in de GGZ doorgevoerd, zoals de invoering van de Basis GGZ. De afspraken hierover staan in het Bestuurlijk Akkoord Toekomst GGZ 2013-2014 .

- *Wat verandert er per 1 januari 2015?*

De jeugd-GGZ wordt vanuit de Zvw, de AWBZ en de Wmo naar de Jeugdwet overgeheveld. Wij gaan sturen op kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van deze vorm van jeugdhulp. De huisarts, medisch specialist en jeugdarts kunnen rechtstreeks doorverwijzen naar jeugdhulp, waaronder jeugd-GGZ. Met die beroepsgroepen maken wij in 2014 werkafspraken. De POH-GGZ (praktijkondersteuner van de huisarts op het gebied van geestelijke gezondheidszorg) en de extramuraal psychofarmaca (medicijnen tegen psychische aandoeningen, die niet door een instelling worden verstrekt) blijven wel onderdeel van de Zvw.

- *Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?*

Inzicht cijfers

Het is belangrijk dat wij inzicht krijgen in de zorgvraag met betrekking tot de jeugd-GGZ en op welke manier wij aan deze zorgvraag tegemoet willen en kunnen komen. In het tweede en derde kwartaal van 2014 ontvangen wij van het Rijk en de zorgverzekeraars verbeterde cijfers zodat wij voldoende zorg kunnen inkopen. Achmea ondersteunt onze regio hierbij de komende drie jaar (op basis van afspraken tussen de VNG en Zorgverzekeraars Nederland).

Vroegsignalering

Een vroegtijdige signalering van problematiek met betrekking tot geestelijke gezondheidszorg is erg belangrijk om toename van de problematiek en (mogelijk) duurdere zorg te voorkomen. Wij gaan, i.s.m. de regiogemeenten, voldoende kennis in huis halen die

tijdig een goede diagnose kan stellen, bijvoorbeeld door middel van een regionaal expertise team die in nauw contact staat met onze toegang WoerdenWijzer.nl en haar wijkteams. Sinds september 2013 experimenteert de gemeente met vroegsignalering tussen 0-4 jaar (project Kiekeboe).

Hiermee willen wij de eerstelijns organisaties (kinderopvang en peuterspeelzalen) versterken door proactieve signalering en preventie bij de jongste kinderen. Waarbij het aanbod zoveel mogelijk is ingebed in de bestaande lokale voorzieningen en gekoppeld aan de voor- en vroegschoolse voorzieningen.

De tweedelijns zorgaanbieders dragen bij aan deskundigheidsbevordering in nulde en eerstelijns door samenwerking van de kinderopvang met de jeugd- en gehandicaptenzorg, met observatie- en procesdiagnostiek en ambulante ondersteuning. Daarbij ontstaat overheveling van specialistische kennis naar de lichtere zorg.

De resultaten van het experiment zijn positief:

- door opvoeders goed te informeren over (ingewikkelde of normale) problemen van opgroeiende kinderen is kan minimaal 10% van de opvoeders zo te handelen dat er geen zorgvraag meer is;
- door zorgvuldige observatie- en procesdiagnostiek wordt vroegtijdige etikettering door (te snel) te classificeren voorkomen;
- de observatiegroep kijkt of kinderen inderdaad een complex probleem hebben dat zorg noodzakelijk maakt. Door deze werkwijze zijn vals positieve verwijzingen naar zorg (verwezen naar zorg terwijl het niet nodig is) en vals negatieve (geen zorg waar dat wel nodig is) te vermijden. De doorverwijzingen zijn bovendien beter onderbouwd en dus beter op het juiste moment met de juiste zorg te geven. Dit maakt gerichtere en snellere behandeling mogelijk (en vaak ook goedkoper);
- Er ontstaat in een korte tijd een goed beeld van de ontwikkeling van het kind, zodat bepaald wordt of en zo ja welke hulpverleningsvariant het meest passend is. Preventie en snel handelen voorkomt in de gezinssituatie overbelasting. Waardoor we intramurale zorg of intensievere vormen van behandeling voorkomen.

Kwaliteit in de toegang tot zorg

De gemeente krijgt de taak om zorg te dragen voor de toewijzing van zorg. Dit is een zeer belangrijke functie waarbij nu veel mis gaat en ouders zich eenzaam voelen. Ouders kloppen vaak al zwaar overbelast aan voor hulp en hebben van alles geprobeerd om de situatie te stabiliseren. De deskundigheid van de regisseur die zorg draagt voor de toewijzing is op dat moment van groot belang.

Een opleiding in de jeugdzorg, inhoudelijke kennis en ervaring met jeugd-GGZ is hierbij noodzakelijk om te voorkomen dat er verkeerde toewijzing plaats vindt. Gezinnen met complexe problematiek hebben een regisseur nodig met andere vaardigheden en kennis dan de gezinnen die te maken hebben met een 'onzichtbare' beperking. Het is belangrijk dat er een breed aanbod beschikbaar is van specialistische zorg om de diversiteit van de jeugd-GGZ en kinderen met een beperking (KmB) te blijven garanderen. Ieder specialisme heeft zijn eigen deskundigheid en door opeenstapeling van problematiek van een kind krijgen we met complexe situaties te maken.

Diagnostiek

Psychische stoornissen worden gediagnostiseerd volgens medische richtlijnen. Een diagnose kan niet gesteld worden door leerkrachten, pedagogen, huisartsen, POH-GGZ etc. Zij kunnen enkel een vermoeden uitspreken. Voor het diagnosticeren zijn landelijke richtlijnen voor wie dat mag uitvoeren. Diagnostiek bestaat niet alleen uit een 'etiket' plakken maar ook een goed advies over de inrichting en de ondersteuning die nodig is in het dagelijks leven. De inzet van diagnostiek mag niet gebruikt worden als alle andere vormen van ondersteuning niet werken. Op het moment dat er een vermoeden is van een psychische problematiek is het van cruciaal belang dat zo snel mogelijk het proces wordt ingezet van diagnostiek en aansluitend behandeling en begeleiding om de situatie te stabiliseren. Dit voorkomt traumatiserende processen die niet helpen in de ontwikkeling van het kind en de problematiek alleen maar heftiger maken. Een Regionaal Expertiseteam die nauw verbonden is met onze integrale toegang kan uitkomst bieden.

Tabel 1: Aantallen cliënten Jeugd GGZ 2012 uit de gemeente Woerden

Jeugd-GGZ	Aantal Woerdense cliënten 2012
Beschermd wonen	0
Diagnostiek	54
Eerstelijns psycholoog	11
Gezinsbehandeling	28
Kortdurende behandeling	550
Langdurige zorg en begeleiding	2
Preventie	126
Verslavingszorg	7
Totaal	778

Bron: uitvraag zomer 2013

6.3 Kinderen met een beperking (KmB)

De groep kinderen met een beperking is zeer divers, zowel in omvang als wat betreft de soort aandoening. Daardoor is de zorg en ondersteuning die nodig is ook zeer verschillend en zullen wij door de geringe omvang van bepaalde groepen ook regionale en landelijke afspraken moeten maken.

Het gaat om kinderen en jongeren met een:

- (licht) verstandelijke beperking;
- zintuiglijke beperking;
- lichamelijke beperking (ook niet-aangeboren hersenletsel, NAH);
- somatische aandoening (zoals een chronische ziekte);
- psychiatrische aandoening (waaronder autisme)

Alleen de meest kwetsbare kinderen en jongeren met (zeer) ernstige verstandelijke of ernstige meervoudige beperkingen krijgen straks zorg uit de nieuwe Wet langdurige zorg (Wlz, voorheen aangeduid met 'kern-AWBZ'). Zij hebben 'levensbreed' en 'levenslang' zorg en ondersteuning nodig;

- zorg en ondersteuning.

Jeugd met een beperking maakt gebruik van verschillende soorten AWBZ-hulp en -ondersteuning, zoals begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf ('logeren') en behandeling. De gemeenten moeten per doelgroep gaan bepalen voor welke vormen van zorg en ondersteuning (en combinaties daarvan) een beroep kan worden gedaan op de Jeugdwet. Die zorg en ondersteuning kunnen de kinderen en jongeren met een beperking op twee manieren van de gemeente ontvangen: als persoonsgebonden budget (PGB) of als 'zorg in natura'.

Het vervoer dat samenhangt met extramurale begeleiding en behandeling van jeugd met een beperking gaat ook over naar de Jeugdwet en wordt daarmee de verantwoordelijkheid van gemeenten. Als het gaat om onderwijs voor deze groep kinderen en jongeren, hebben de gemeenten en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs volgens zowel de Jeugdwet als de nieuwe Wet passend onderwijs de taak om in onderling overleg zo veel mogelijk kinderen en jongeren passend onderwijs te laten volgen. Bij passend onderwijs blijft naast het regulier onderwijs ook het speciaal onderwijs bestaan.

Tabel 2 Aantallen cliënten Jeugd-VB 2012 uit de gemeente Woerden

Jeugd-VB	Aantal Woerdense cliënten 2012
Behandeling voor jeugd VB (met vervoer)	13
Dagbesteding met vervoer	7
Gespecialiseerde behandeling	25
Gespecialiseerde behandeling met verblijf	12
Individuele begeleiding	8
Kortdurend verblijf (logeren)	4
Persoonlijke verzorging	1
Totaal	70

Bron: uitvraag zomer 2013)

6.4 Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Vanaf 1 januari 2015 zijn alle gemeenten verantwoordelijk voor het inrichten van een bovenregionaal Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). Dat betekent een samenvoeging van de huidige Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

Het betreft een zeer kwetsbare groep die te maken krijgen met agressie, geweld en verwaarlozing in huiselijke kring. Huiselijk geweld en kindermishandeling heeft grote persoonlijke en maatschappelijke consequenties, die het leven van betrokkenen langdurig en hevig ontwrichten en gaat vaak over van generatie op generatie. Bij de betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling is vaak sprake van lichamelijke en psychische gezondheidsklachten wat leidt tot een hoge zorgconsumptie, dikwijls met het gevolg van uitval op bijvoorbeeld school, arbeid en maatschappelijke participatie.

In het voorjaar van 2014 is er door de Utrechtse gemeenten een Contourennota AMHK opgesteld. De kerntaken van het AMHK zijn:

- Informatie en advies voor direct betrokkenen, omstanders en professionals;
- Het fungeren als meldpunt;
- Consultatie en coaching van professionals;
- Onderzoek;
- Crisisinterventie (jeugd, huisverboden);
- Procescoördinatie en het uitbrengen van een zorgadvies bij huisverboden;
- Toeleden naar passende hulp. De samenwerking daarbij met de lokale zorgstructuur en de veiligheidsketen staan beschreven onder c. en d.;
- Het fungeren als kenniscentrum: kennisontwikkeling en voorlichting over preventie, interventie en nazorg;
- Het onderhouden van een netwerk met samenwerkingspartners, landelijk, regionaal en lokaal.

Het AMHK wordt verbonden met WoerdenWijzer.nl en is rond 1 december 2014 operationeel.

Tabel 3 Aantal onderzoeken Advies- en Meldpunt Kindermishandeling 2012

Gemeente	Aantal onderzoeken in 2012
Woerden	43

Bron: factsheet Jeugdzorg 2013, Provincie Utrecht

6.5 Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Er zijn drie jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan opleggen: een ondertoezichtstelling (OTS) ontzetting uit de ouderlijke macht en ontheffing uit de ouderlijke macht.

- *Wat verandert er per 1 januari 2015?*

Wij zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdbescherming. In plaats van de Bureaus Jeugdzorg gaan gecertificeerde instellingen die uitvoering doen. Zeer waarschijnlijk wordt Bureau Jeugdzorg een gecertificeerde instelling evenals bijvoorbeeld de William Schrikker Groep (WSG), SGJ Christelijke Jeugdzorg en het Leger des Heils. De kinderrechter draagt in overleg met ons de kinderbeschermingsmaatregel telkens op aan een van die gecertificeerde instellingen. Tijdens het raadsonderzoek overlegt de Raad voor de Kinderbescherming met WoerdenWijzer.nl over welke gecertificeerde instelling de Raad zal opnemen in het verzoek aan de kinderrechter.

- *Wat doen wij nu al ter voorbereiding?*

Momenteel worden er bovenregionaal afspraken gemaakt om het gedwongen kader goed aan te laten sluiten bij de WoerdenWijzer.nl. In onze regio start Bureau Jeugdzorg Utrecht i.s.m. de Raad voor de Kinderbescherming en de WSG na de zomer met de SAVE-teams. SAVE staat voor "Samenwerken aan veiligheid" en is een initiatief van Bureau Jeugdzorg

Utrecht, de WSG en de Raad voor de Kinderbescherming Midden Nederland. Voor de gemeenten Woerden, Oudewater en Montfoort komen twee teams.

In SAVE wordt door het WoerdenWijzer team en een medewerker van het SAVE-team integraal, snel en goed samengewerkt rond een gezin. De oplossingsgerichte benadering verbetert de samenwerking met gezinnen; het netwerk wordt vaker ingezet. SAVE stelt expertise ter beschikking van het lokale veld, zodat het lokale veld hier ook in de toekomst van kan profiteren. SAVE-medewerkers kunnen vanuit diverse kaders werken en hoeven zaken daardoor minder vaak over te dragen. De Raad voor de Kinderbescherming houdt haar onafhankelijke positie, maar deelt haar expertise en er kan parallel met hen worden gewerkt. Zodra de veiligheid is hersteld, of een criminele carrière is gekeerd, stopt de begeleiding vanuit SAVE en kan de lokale medewerker met het netwerk verder.

Tabel 4 Aantallen Jeugdbeschermingsmaatregelen 2012 uit de gemeente Woerden

Jeugdbescherming	Aantal Woerdense cliënten 2012
Beschermingsonderzoek	10
Gezag en omgangsonderzoek	4
Adoptie gerelateerde activiteiten	1
Basisonderzoek	0
Uitgebreid strafonderzoek	0
Strafonderzoek	2
Coördinatie taakstraffen	3
Totaal	20

Bron: Factsheet Jeugdzorg 2013, Provincie Utrecht

6.6 Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van intensieve begeleiding en controle voor jongeren die veroordeeld zijn of verdacht worden van een strafbaar feit. Jeugdreclassering kan ook worden toegepast als een leerplichtambtenaar een proces verbaal opmaakt wegens schoolverzuim.

Voor begeleiding door de jeugdreclassering komen jongeren in aanmerking die ten tijde van het delict 12 tot 18 jaar oud waren. Vanaf 12 jaar kan een kind voor strafbare feiten worden vervolgd. Als een jongere 18 wordt, is in principe het 'volwassenenstrafrecht' van toepassing. Maar tot 21 jaar kan het jeugdstrafrecht van toepassing blijven als de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waarin het delict is gepleegd daartoe aanleiding geven.

- *Wat verandert er per 1 januari 2015?*

Wij worden per 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdreclassering. Momenteel voert Bureau Jeugdzorg de jeugdreclassering uit. Vanaf 1 januari 2015 gaan gecertificeerde instellingen dat doen. Wij moeten voor de uitvoering van jeugdreclassering met tenminste één gecertificeerde instelling een contract afsluiten.

Bij een jeugdreclasseringmaatregel kan ook jeugdhulp worden ingezet. In een aantal gevallen vloeit de jeugdhulp direct voort uit de strafrechtelijke beslissing. Ook kan de gecertificeerde instelling bepalen dat (aanvullende) jeugdhulp nodig is. Wij zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle jeugdhulp en zijn verplicht jeugdhulp in jeugdstrafrechtelijk kader te leveren.

De huidige regelgeving over de relatie tussen de jeugdreclassering en de jeugdstrafrechtketen (zoals met het Openbaar Ministerie (OM) en de Raad voor de Kinderbescherming), die onder andere is vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht, blijft gehandhaafd.

- *Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?*

Per 1 januari 2015 moeten we een contract afgesloten hebben met een instelling die gecertificeerd is om jeugdreclasseringstaken uit te voeren. Dit worden naar alle waarschijnlijkheid Bureau Jeugdzorg Utrecht, de WSG, de SGJ Christelijke Jeugdzorg en het Leger des Heils. Alle zes Utrechtse jeugdzorgregio's gaan in 2015 werken met SAVE-teams (zie ook bij jeugdbescherming).

6.7 Jeugdzorg Plus

Jeugdzorg Plus is een intensieve vorm van jeugd- en opvoedhulp voor jeugdigen die ernstige gedragsproblemen hebben en zich aan de noodzakelijke behandeling dreigen te onttrekken. Jeugdzorg Plus betekent hulp met dwang en drang voor jeugdigen voor wie een “machtiging gesloten jeugdzorg” is afgegeven door de kinderrechter.

- *Hoe is Jeugdzorg Plus nu geregeld?*

Het Rijk financiert de 14 Jeugdzorg Plus-instellingen, die landelijk op jaarbasis 1.336 plaatsen beschikbaar hebben. Bureau Jeugdzorg indiceert voor Jeugdzorg Plus. Als de gedragswetenschapper het daarmee eens is, vraagt Bureau Jeugdzorg een machtiging gesloten jeugdzorg aan bij de kinderrechter. Geeft de kinderrechter de machtiging af, dan wordt de jongere aangemeld voor Jeugdzorg Plus en vervolgens opgenomen (acceptatieplicht instelling).

- *Wat verandert er per 1 januari 2015?*

Met betrekking tot Jeugdzorg Plus krijgen wij een “leveringsplicht” zodra de rechter een machtiging heeft afgegeven. Daartoe moeten we Jeugdzorg Plus plekken inkopen bij instellingen. Die instellingen moeten geregistreerd zijn. Alleen zij mogen de machtiging uitvoeren..

- *Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?*

Rond de zomer hebben wij afspraken gemaakt met de geregistreerde instellingen Intermetzo (voorheen Lindenhorst-Almata) en Parlan Transferium. Tijdens het gesloten verblijf wordt intensief contact gehouden met de woonplaats van de jeugdige zodat bijvoorbeeld parallel aan het gesloten verblijf hulp kan worden geboden aan het gezin. Dit om recidive en sociale onrust te beperken. Bij het ambulante traject werkt de Jeugdzorg Plus instelling dan ook nauw samen met WoerdenWijzer.nl. Als de jongere weer naar huis gaat vindt er een warme overdracht plaats met WoerdenWijzer.nl.

Tabel 5 Aantal jeugdigen uit de gemeente Woerden in de Jeugdzorg Plus in 2012

Jaar	Aantal Woerdense jeugdigen in 2012
2012	2

Bron: Factsheet Jeugdzorg 2013, Provincie Utrecht

6.8 Pleegzorg

Pleegzorg betekent dat een kind tijdelijk in een ander gezin gaat wonen. Als er problemen zijn in een gezin, wordt altijd eerst gekeken of deze thuis op te lossen zijn. Lukt dat niet, dan is pleegzorg de eerste keus.

Bij pleegzorg nemen pleegouders (tijdelijk) de opvoeding en verzorging van een kind op zich. Het is een vorm van opvang die het dichtst bij de natuurlijke gezinssituatie blijft.

- *Hoe is het nu geregeld en door welke partijen?*

Pleegzorg valt tot 2015 onder de Wet op de Jeugdzorg en wordt op dit moment regionaal uitgevoerd. Elke provincie of grote stad moet minimaal één pleegzorgaanbieder hebben, die pleegouders screent en voorbereidt op het pleegouderschap. Na indicatie door Bureau Jeugdzorg gaat de pleegzorgaanbieder op zoek naar een pleeggezin. Is dat gezin gevonden, dan komt er een contract met de pleegouders waarin afspraken staan over de opvoeding en de verzorging van het kind. Daarvoor krijgen pleegouders een pleegvergoeding.

Voor onze gemeente zijn De Rading (38 pleegzorg klanten uit Woerden in 2012) en Zandbergen/Youké (7) de belangrijkste aanbieders. Bij de totstandkoming van ons regionaal transitiearrangement hebben zich ook een andere regionale aanbieders gemeld die kinderen uit Woerden helpen: Intermetzo (1 klant in 2012) en de landelijk opererende SGJ Christelijke Jeugdzorg (1 klant in 2012). Andere landelijke organisaties zijn de William Schrikker Groep, Leger des Heils Pleegzorg en De Bascule.

- *Wat verandert er per 1 januari 2015?*

Vanaf dat moment worden wij verantwoordelijk voor de uitvoering van pleegzorg. De veranderingen in de jeugdhulp brengen met zich mee dat wij een zorgplicht hebben: de jeugdhulpplicht. Voor de pleegzorg betekent deze jeugdhulpplicht dat wij verantwoordelijk zijn voor een toereikend en passend aanbod van pleegzorg.

Tabel 6 Aantal jeugdigen uit de gemeente Woerden in de pleegzorg in 2012

Pleegzorg	Nieuwe instroom Woerdense jeugdigen in pleegzorg 2012	Totaal Woerdense jeugdigen in pleegzorg 2012
Pleegzorg 24 uur	8	18
Pleegzorg deeltijd	0	1
Totaal	8	19

Bron: Factsheet Jeugdzorg 2013, Provincie Utrecht

6.9 Residentiële jeugdhulp

Residentiële jeugdhulp is hulpverlening waarbij kinderen en jeugdigen, op vrijwillige of gedwongen basis, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven. Het betreft kinderen en jeugdigen met uiteenlopende problemen. De plaatsing heeft bij iedereen een eigen specifiek doel en verschilt daarom ook in duur. Residentiële jeugdhulp wordt geboden in instellingen van verschillende omvang, met verschillende specialisaties en met professionals met uiteenlopende opleidingen en achtergronden.

- *Hoe is residentiële jeugdhulp nu geregeld?*

Verschillende sectoren bieden residentiële jeugdhulp: de provinciaal geïndiceerde jeugdzorg, de jeugd-GGZ, en de zorg voor verstandelijk beperkte jeugdigen (jeugd-VB). Binnen deze sectoren bestaan verschillende typen residentiële zorg, zoals gesloten, besloten en open leefgroepen.

- *Wat verandert er per 1 januari 2015?*

Wij krijgen de verantwoordelijkheid voor alle vormen van jeugdhulp, waaronder de residentiële jeugdhulp.

- *Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?*

Uiterlijk in oktober hebben we voldoende residentiele plekken ingekocht. De aanbieders werken mee aan het zo thuisnabij plaatsen van de kinderen.

Tabel 7 Aantal jeugdigen uit de gemeente Woerden in de residentiële zorg in 2012

Residentiële jeugdhulp	Nieuwe instroom Woerdense jeugdigen in residentiële zorg 2012	Aantal Woerdense jeugdigen in 2012
Verblijf deeltijd	3	8
Verblijf 24 uur	15	24
Totaal	18	32

Bron: Factsheet Jeugdzorg 2013, Provincie Utrecht

7. Overgangsrecht

Hoofdstuk 10 van de Jeugdwet bevat bepalingen met betrekking tot het overgangsrecht. In de Memorie van Toelichting op artikel 10.1 tot en met 10.4 staat daarover onder meer dat het uitgangspunt bij de decentralisatie van alle jeugdhulp is dat gemeenten vanaf de inwerkingtreding van deze wet verantwoordelijk zijn voor alle jeugdigen en ouders die een beroep doen op jeugdhulp. Wel is ervoor gekozen om een overgangsjaar in te bouwen met betrekking tot die jeugdigen en hun ouders die op het moment van inwerkingtreding reeds een verwijzing in de zin van de Zvw of een indicatiebesluit in de zin van de AWBZ of de Wet op de Jeugdzorg (Wjz) hebben. Deze verwijzingen en indicatiebesluiten blijven nog maximaal één (1) jaar na inwerkingtreding van de Jeugdwet gelden.

Voor pleegzorg geldt een uitzondering. Daarvoor geldt geen einddatum voor de rechten en verplichtingen. Het college is er verantwoordelijk voor dat bij de jeugdige die voor inwerkingtreding van deze wet reeds is geplaatst bij een pleegouder, de pleegzorg wordt voortgezet bij dezelfde pleegouders. Hiervan kan slechts worden afgeweken indien dat voor de verlening van verantwoorde hulp noodzakelijk is.

8. Regionale samenwerking

Een aantal nieuwe jeugdzorgtaken moet bovenlokaal uitgevoerd gaan worden. In de provincie Utrecht zijn er twee soorten bovenlokale samenwerkingen:

- regionale samenwerking en
- bovenregionale samenwerking.

Onze regio Utrecht West bestaat uit de gemeenten De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Stichtse Vecht, Weesp, Wijdemeren en Woerden.

Bovenregionale werken wij samen met de andere vijf Utrechtse jeugdzorgregio's Eemland, Foodvalley, Lekstroom, Stad Utrecht en Utrecht Zuid-Oost.

Het schaalniveau is vooral van belang op het gebied van contractering (C) en afstemming tussen de regio's (A).

Tabel 8 Schaal contractering jeugd

Onderdeel	Lokaal	Regionaal	Bovenregionaal
Preventie, signalering vroeginterventie en toeleiding	C	A	
Ambulante generalistische ondersteuning	C	C/A	
Ambulante specialistische ondersteuning		C	A (deels, de zwaardere vormen)
Residentiële hulp / Jeugdzorg Plus		C	A
Pleegzorg		C	A
Crisisdienst		C	A
Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en kindermishandeling		C	A
Jeugdbescherming		C	A
Jeugdreclassering		C	A

9. Kleine doelgroepen

Voor de kleine doelgroepen is een landelijk transitiearrangement gemaakt. Het doel van het landelijk transitiearrangement is om -in aanvulling op de regionale transitiearrangementen- te komen tot afspraken met aanbieders van bepaalde specialistische functies op de onderwerpen die zijn benoemd in het regionaal transitiearrangement. Om te bepalen welke functies van de specialistische jeugdzorg in aanmerking komen voor landelijke inkoopafspraken zijn drie criteria in samenhang gehanteerd:

- Aantal cliënten

Het aantal cliënten is zodanig klein, dat het per regionaal samenwerkingsverband van gemeenten moeilijk is om daarvoor een goed aanbod te contracteren, waardoor er risico's ontstaan om cliënten goed te bedienen.

- Ordening van het aanbod

Het aanbod is zodanig landelijk georganiseerd en zo klein in omvang, dat de decentralisatie er toe kan leiden dat er extra hoge transactiekosten en/of administratieve lasten kunnen ontstaan bij het maken van inkoopafspraken.

- (Zorg)inhoud van het aanbod

De inhoud van het aanbod is zodanig specialistisch, dat de kans op het organiseren van een substituuut op lokaal niveau lastig kan zijn en de drempel voor een aanbieder, om dit als nieuwe dienst aan te gaan bieden, hoog is.

Door bovenstaande drie criteria in samenhang te hanteren, ontstond een lijst van specialistische functies en de hierbij betrokken aanbieders

De landelijk specialistische functies zijn:

1. Jeugdzorg Plus

Jeugdzorg Plus voor jongeren onder 12 jaar

Zeer Intensieve Kortdurende Observatie en Stabilisatie

Gesloten opname van tienermoeders tijdens zwangerschap of met pasgeboren kind

2. *J-GGZ*
 Eetstoornissen
 Autisme
 Persoonlijkheidsstoornissen
 GGZ voor doven en slechthorenden
 Psychotrauma
 Eergerelateerd geweld
 Loverboy of gedwongen prostitutie
 Kinder- en Jeugd psychiatrie, universitair en academisch
 Adoptie- en hechtingspecieke stoornissen
 Forensische jeugdpsychiatrie klinisch
3. Jeugd sterk gedragsgestoord, licht verstandelijk beperkt (LVB ZZP 4 en 5 met toeslag op tarief, 125 plekken)
4. Expertise en behandelcentrum op terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties onder 18 jaar
5. Observatie, diagnostiek en exploratieve behandeling
6. Erkende gedragsinterventies
 Functional Family Therapy – FFT
 Multidimensional Treatment Foster Care – MTFC
 Multidimensionele Familietherapie – MDFT
 Multi Systeem Therapie – MST
 Ouderschap met Liefde en Grenzen – OLG
7. *Voedingsweigering bij peuters*
8. *Forensisch-medisch onderzoek bij minderjarigen*

Het landelijk transitiearrangement was een tussenstap om te komen tot landelijke afspraken voor specialistische jeugdzorg die gelden vanaf 1 januari 2015 voor in beginsel drie jaar.

10. Op weg naar 2015 (focus transitie en transformatie)

Het jaar 2014 staat vooral in het teken van de transitie. De datum 1 januari 2015 is een harde deadline. Het Transitiebureau Jeugd heeft een focuslijst opgesteld welke onderdelen tenminste moeten zijn gerealiseerd om de transitie te laten slagen. De 10 focuspunten zijn:

Tabel 9 Focus transitie

Nr.	Onderdeel	Haalbaar?
1.	Zorgcontinuïteit is geregeld en er blijft een passend en dekkend aanbod . De benodigde zorg is ingekocht; er zijn afspraken met bovenregionale aanbieders.	Ja. Voor 1 november 2014
2.	De toegang is op orde: gemeenten hebben een laagdrempelige, herkenbare, integrale toegang voor jeugd georganiseerd, waar signalen, vragen over en verzoeken om hulp snel wordt geboden of wordt doorverwezen. Zowel deskundigheid als mandaten van de professionals zijn geregeld. Hiertoe behoort ook <ul style="list-style-type: none"> • crisiszorg; • van zorgmelding tot 24-uurs opvang. 	Ja. WoerdenWijzer.nl; Kindertelefoon; AMHK/SAVE-team.
3.	De gemeente is aangesloten op het gedwongen kader door <ol style="list-style-type: none"> a) afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming, b) afspraken met gecertificeerde instellingen en c) de koppeling met CORV. Werkprocessen moeten hierop worden ingericht. 	Ja. a) + b) via SAVE, c) rond oktober 2014 geïmplementeerd
4.	Er is regionaal ingekocht ; er zijn afspraken over regionale samenwerking en de regionale inkooporganisatie staat en functioneert.	Ja. Voor 1 november 2014
5.	Interne processen bij de gemeente functioneren: van beleid tot uitvoering is de jeugdhulp verankerd in de organisatie en er is voldoende capaciteit en kennis beschikbaar.	Ja. Voor 1 december 2014
6.	Er is een werkwijze voor gegevensuitwisseling en privacy tussen de verschillende ketenpartners.	Ja. Voor 1 oktober 2014
7.	De gemeente heeft in beeld wat het jeugdhulpgebruik is in de eigen gemeente.	Ja.

8.	De gemeente heeft duidelijkheid over de huidige budgetten en aantallen voor de jeugd-AWBZ, en specifiek het deel PGB daarin.	Ja. Meicirculaire 2014 en nieuwe jeugdcijfers mei/juni 2014
9.	Het AMHK is ingericht .	Ja. December 2014
10.	Beleidsplan en verordening zijn op 31 oktober 2014 goedgekeurd door de raad.	Ja. Voor 1 november 2014

Daarnaast is er de afgelopen periode al veel geëxperimenteerd met nieuwe werkwijzen in de jeugdhulp (transformatie). In onze regio lopen de volgende experimenten, die in de loop van dit jaar waar wenselijk geïmplementeerd gaan worden:

- Vroegsignalering 0-4 jarigen (Woerden);
- Opvoedpoli (Oudewater en Montfoort);
- Versterken eerstelijns en coördinatie van zorg in de toegang (huidige CJG's, regionaal);
- Buurtzorg Jong en ambulante jeugdhulp (Stichtse Vecht);
- Voortgezet onderwijs en ambulante jeugdhulp (De Ronde Venen).

In WoerdenWijzer.nl werkt sinds januari 2014 vier ochtenden per week een medewerker van Bureau Jeugdzorg en één ochtend in de week een medewerker van het CJG. Voor de maand oktober 2014 maakt de gemeente afspraken met de provinciale jeugdzorgaanbieders om ambulante generalisten in te zetten in onze WoerdenWijzer teams.

Bijlage 3: Passend onderwijs

Passend onderwijs heeft betrekking op het stelsel van voorzieningen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in het onderwijs. Ieder kind verdient goed onderwijs dat hen in staat stelt zijn talenten te ontwikkelen met als uiteindelijk doel actief een plaats in de samenleving in te kunnen nemen (participatie). De huidige organisatie van de extra ondersteuning binnen het onderwijs biedt daarvoor onvoldoende mogelijkheden.

1. Huidige situatie

Het huidige systeem van onderwijsondersteuning is complex en levert mede daardoor problemen op. Hieronder leest u de knelpunten van de huidige situatie .

- Lichte en zware ondersteuning zijn naast elkaar georganiseerd en kinderen vallen tussen wal en schip;
- Het systeem is complex en bureaucratisch;
- Sterke groei landelijk van het aantal leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) en met een rugzak, en meer druk op de duurste voorzieningen;
- De ondersteuning op school is onvoldoende afgestemd op het brede (jeugd)zorgdomein;
- De kwaliteit van het onderwijs is vaak onvoldoende en veel leraren hebben onvoldoende ervaring met leerlingen die een specifieke onderwijsbehoefte hebben.

Gesprekken met inwoners

Bovenstaande knelpunten hebben wij ook gehoord tijdens gesprekken met inwoners. Zowel in groepsverband als individueel is het afgelopen twee jaar veel gesproken met ouders en jongeren over passend onderwijs (Pao) en de overige gebieden op het sociaal domein.

Uit gesprekken met inwoners over passend onderwijs blijkt dat:

- ouders vaak de leerkrachten niet goed vinden (leerkrachten geven zelf vaak ook aan dat zij specifieke vaardigheden missen);
- speciaal onderwijs niet aan de wensen van ouders voldoet en inspectierapporten niet positief over scholen zijn;
- er geen tot nauwelijks overdracht plaatsvindt als een kind naar een andere klas e/o leerkracht e/o school gaat;
- ouders tijdens de gesprekken veel over het leerlingenvervoer klagen. Officiële klachten worden echter niet of nauwelijks ingediend bij de gemeenten. Ouders geven overigens aan dat het de laatste jaren beter gaat;
- administratieve lasten voor ouders hoog zijn, onnodig vaak indicaties;
- het Zorg Advies Team efficiënter en effectiever kan, meer inzet op uitvoering in plaats van adviesteam (van ZAT naar ZUT -Zorg Uitvoering Team).

2. Nieuwe situatie

Met passend onderwijs wordt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de extra onderwijsondersteuning, neergelegd bij de schoolbesturen (zorgplicht). Zij moeten daarbij in overleg gaan met de ouders, leraren en gemeenten. Passend onderwijs is daarmee primair de verantwoordelijkheid van het onderwijs.

Passend onderwijs staat niet op zichzelf. Het is onderdeel van het bredere kwaliteitsbeleid dat in de afgelopen jaren in gang is gezet binnen het onderwijs, met opbrengstgericht werken, leerlingvolgsystemen en extra scholingsmogelijkheden voor leraren en schoolleiders. Goede leraren die goed om kunnen gaan met verschillen zijn essentieel voor passend onderwijs.

Passend Onderwijs en de rol van de gemeente: de samenhang met de drie transities

De Wet passend onderwijs is op 9 oktober 2012 aangenomen door de Eerste Kamer. Als de wet op 1 augustus 2014 ingaat, hebben de scholen een zorgplicht. Dat betekent dat scholen (schoolbesturen) de verantwoordelijkheid hebben om elk kind een goede onderwijsplek te bieden door een dekkend aanbod te realiseren. Passend onderwijs is, zoals aangegeven, primair de verantwoordelijkheid van het onderwijs zelf, maar er liggen duidelijke raakvlakken met de gemeente.

De gemeente is verantwoordelijk voor veel zaken die nauw samenhangen met passend onderwijs.

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de leerplicht en de RMC-functie, het leerlingenvervoer, de onderwijshuisvesting, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en in de nabije toekomst ook voor andere zaken die nauw samenhangen met passend onderwijs, zoals de functie 'begeleiding' uit de AWBZ (in de WMO), de jeugdzorg (in de nieuwe Jeugdwet) en inkomensondersteuning en re-integratie in de Participatiewet. Onderwijs moet de talenten van de kinderen herkennen en hun competenties ontwikkelen zodat ieder kind een plek op de arbeidsmarkt kan bemachtigen.

Het onderwijs moet zorgen dat zij de kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op hun plek in de samenleving. Een deel van de leerlingen dat gebruik maakt van het speciaal onderwijs (maar ook van het reguliere onderwijs) krijgt later vaak te maken met regelingen als de Wajong, de bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en voor de toekomst de nieuwe Participatiewet. Deze wet gaat uit van één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt en wordt uitgevoerd door de gemeenten.

Vanuit dit oogpunt is samenwerking tussen gemeenten, zorg en onderwijs van belang, zodat leerlingen later zo goed mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.

Samen verantwoordelijk voor de ondersteuning van de jeugd

Het onderwijs moet, met name bij de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, afstemmen met de zorgaanbieders en de gemeente om een goed antwoord te kunnen geven op zorgvragen bij leerlingen om uitval en thuiszitters te voorkomen en kinderen zo goed mogelijk voor te bereiden op hun plek in de maatschappij.

Met name de link met de transitie Jeugdzorg is hierin duidelijk aanwezig, onderwijs en gemeente moeten elkaar vinden in hun plannen voor de ondersteuning van de jeugd. Dit is ook in de Wet passend onderwijs verankerd. In deze wet en vrijwel zeker ook in de nieuwe Jeugdwet is vastgelegd dat er een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) moet plaatsvinden tussen de samenwerkingsverbanden en de gemeenten over hun plannen voor de jeugd. Samen dienen zij vorm te geven aan de beleidsdoelstelling 'één kind, één gezin, één plan, één aanpak'. Aan het OOGO nemen de schoolbesturen deel, vertegenwoordigd door het bestuur van de samenwerkingsverbanden (SWV) en het bestuur van de gemeenten, een vertegenwoordiging van de burgemeester en wethouders van de gemeente(n).

De wetgeving met betrekking tot Passend onderwijs en de Jeugdwet biedt een kader om de ondersteuning van jeugdigen in en buiten scholen echt integraal aan te pakken, dicht bij hun belangrijkste leefdoelstellingen. Daarmee ontstaat een nieuwe, horizontale bestuurlijke verhouding tussen gemeenten en schoolbesturen in het samenwerkingsverband en worden zij samen verantwoordelijk voor een sluitend aanbod aan ondersteuning en hulp voor jeugdigen en hun ouders/gezinnen. Hiermee liggen er goede kansen voor een integrale aanpak en ontschotting van onderwijs-, opvoed- en opgroeihulp.

In november 2012 hebben de gemeentebestuurders en bestuurders van de samenwerkingsverbanden hun gezamenlijke doelen beschreven. Deze luiden:

Ieder kind verdient goed onderwijs dat hen in staat stelt hun talenten te ontwikkelen met als uiteindelijk doel actief een plaats in de maatschappij in te kunnen nemen (participatie).

De gezamenlijke doelstellingen voor de zorg voor de jeugd en hun ouders/gezinnen zijn:

- *Gewoon waar het kan, speciaal waar het moet*
- *Uitgaan van mogelijkheden, werken vanuit een positief pedagogisch klimaat en eigen kracht*
- *Dichtbij jeugdigen en ouders (ontmoetingsplaatsen)*
- *Niet over maar met jeugdigen en ouders praten*
- *De basis versterken, en ontzorgen en normaliseren van opvoedproblemen*
- *Integraal: 1 kind, 1 gezin, 1 plan, 1 contact*
- *Eenvoudiger, slimmer en doelmatiger*
- *Speciale aandacht voor overstapmomenten*
- *Eigen kracht en zelfredzaamheid bevorderen dat betekent o.a. zelfstandig participeren in de samenleving i.p.v. Wajong*
- *Gezamenlijke opgave: zo veel mogelijk leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden*
- *Zo goed mogelijk aansluiten op het onderwijs,*
- *Integraal door onderwijs én jeugdhulp, waarbij de ondersteuningsbehoeften van kind/ouders leidend zijn.*

3. Regionale samenwerking

Via een Ministeriële Regeling zijn de regio's voor Passend Onderwijs ingedeeld. Onze regio bestaat uit de volgende gemeenten en samenwerkingsverbanden:

Gemeenten:

- De Ronde Venen;
- Montfoort;
- Oudewater;
- Stichtse Vecht (alleen primaire onderwijs; voortgezet onderwijs bij Stad Utrecht);
- Woerden.

Samenwerkingsverbanden:

Primair onderwijs:

- Stichting Passenderwijs;
- Berséba (Landelijk Reformatorisch Samenwerkingsverband Primair Onderwijs).

Voortgezet Onderwijs:

- Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Regio Utrecht West (SWVVO-RUW).

Gezamenlijk overleg tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden:

- Bestuurlijk: Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).

Over de ondersteuningsplannen van het primair onderwijs is op 27 februari jl.

overeenstemming bereikt. Het ondersteuningsplan van het voortgezet onderwijs volgde op 9 april 2014. Alle samenwerkingsverbanden in onze regio hebben hun plannen voor 1 mei 2014 ingediend bij de Onderwijsinspectie. Zij beoordelen de plannen.

- Regionale Educatieve Agenda (REA) (gezamenlijke werkagenda gemeenten en samenwerkingsverbanden)

Voor Passend Onderwijs hebben wij een REA ingesteld die op regionaal niveau zorg draagt voor de afstemming van onderwijs met de zorg voor de jeugd en de andere transities.

Deelnemers zijn vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden PO en VO in Utrecht West en ambtenaren van de betrokken gemeenten van Utrecht West en een voorzitter. Op onderwerp worden ook anderen uitgenodigd (o.a. CJG, SWV VO Utrecht en Stichtse Vecht en landelijk SWV reformatorische scholen). De deelnemers van de REA hebben mandaat van hun achterban.

Stand van zaken augustus 2014:

In de regio Utrecht West is er de afgelopen twee jaar een stevige basis gelegd voor de samenwerking tussen het onderwijs en de gemeenten rond passend onderwijs. Er is een Regionaal Educatieve Agenda (REA, werkagenda tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden) en het OOGO is in juli 2013 van start gegaan. Gemeente hoeven geen oordeel te vellen over het ondersteuningsplan (dat doet de onderwijsinspectie), maar het moet de basis vormen voor een constructieve dialoog en deze basis is gelegd. Het verwijzingspercentage naar speciaal onderwijs (SO) in deze regio is erg laag en in de regio zijn geen (Voortgezet)SO voorzieningen aanwezig. Men maakt gebruik van voorzieningen buiten de regio. Afgelopen jaar is er binnen de samenwerkingsverbanden relatief veel aandacht voor het interne proces geweest, maar over alle thema's (jeugdzorg, leerplicht/thuiszitters, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting en onderwijs/arbeidsmarkt) waar het beleid van onderwijs en gemeenten elkaar raakt is er overleg. De ambitie, visie en uitgangspunten van gemeenten en het onderwijs rondom jeugdzorg en passend onderwijs komen overeen. Er is een start gemaakt rond uitwerking concrete thema's, maar daar zal komende jaren verdere uitwerking aan gegeven moeten worden. De samenwerking is ingestoken op basis van vertrouwen.

Hieronder een samenvatting van de concept ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden die in februari en april 2014 zijn besproken in het OOGO:

- Passenderwijs (86 scholen 32 schoolbesturen) –Ondersteuningsplan 2014-2018

Het samenwerkingsverband Passenderwijs heeft een uitgebreid en degelijk ondersteuningsplan gemaakt voor een periode van 4 jaar, maar tussentijds wil men het bijstellen via een jaarlijkse voortgangsparagraaf. Die voortgangsparagraaf wordt voorgelegd aan hun Ondersteuningsplanraad en in het OOGO.

Het samenwerkingsverband wil men vooral veel investeren in de basisondersteuning op de scholen. Daarnaast wil het samenwerkingsverband proberen nog meer kinderen op te vangen op de speciaal basisonderwijsscholen (SBAO) van het samenwerkingsverband in plaats van ze te verwijzen naar het SO (dit kan ook mogelijk gemaakt worden door inzet vanuit jeugdzorg op de Speciaal Basisonderwijs (SBAO) – voorstellen zijn in ontwikkeling, vermoedelijke start: 1 augustus 2014).

Eerste verkenningen en afspraken rond integrale aanpak tussen schoolse en buitenschoolse ondersteuning zijn er wel geweest, maar moeten nog verder worden uitgewerkt. Hiervoor is ook wel belangrijk dat er helderheid komt over de lokale basisstructuur rond ondersteuning/zorg.

Er liggen nog wel zorgen bij de gemeenten of de keuze van de scholen daadwerkelijk valt op de meest nabije SO school, maar het voorstel is om dit vooral op basis van de feitelijke verwijzingen te beoordelen.

Rondom thuiszitters wordt er gewerkt aan een protocol dat binnenkort wordt voorgelegd aan het Regionaal Bureau Leerplicht.

Op dit moment hebben ontwikkelingen rondom passend onderwijs geen invloed op het onderwijshuisvestingbeleid. Beleidsmedewerkers van de gemeenten gaan wel een keer om de tafel om een aantal zaken rond dit onderwerp te verkennen voor de toekomst.

- Berseba (3 scholen, 1 bestuur) – Ondersteuningsplan 2014 – 2018

Veel zaken die hiervoor zijn benoemd gelden ook voor dit samenwerkingsverband. En daarbij met nadruk aandacht voor keuzevrijheid bij ondersteuning in verband met de geloofsovertuiging. Berseba kiest sterk voor ondersteuning op de reguliere school. Zij hebben ook weinig verwijzingsmogelijkheden.

- Samenwerkingsverband VO RUW (8 locaties, 5 schoolbesturen) -

Ondersteuningsplan 2014 -2018

Het verwijzingspercentage naar het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) ligt in onze regio op 1.9% (landelijk 3.5%). Onze regio heeft dus weinig verwijzingen naar het VSO, dit geldt ook voor het aantal voortijdig schoolverlaters. In onze regio is geen VSO voorzieningen

aanwezig. Men maakt gebruik van voorzieningen buiten de regio (met name Gouda en Utrecht).

Het samenwerkingsverband VO-RUW investeert sterk in de basisondersteuning op de scholen (ook financieel). Over de basisondersteuning op de scholen is een apart document gemaakt. Voor alle scholen van het RUW komt voor extra trajecten het RUW loket. Via dit loket worden o.a. verwijzingen naar VSO geregeld (belangrijk is dat waar nodig hier ook een relatie gelegd wordt met gemeentelijke ondersteuning).

Het samenwerkingsverband hecht waarde aan de samenwerking met gemeenten en instellingen jeugdhulp. Thema's die worden genoemd om nadere afspraken te maken zijn:

- Jeugdzorg;
- Leerlingenvervoer;
- Leerplicht en RMC;
- Aansluiting onderwijs & arbeidsmarkt;
- Aanbod voor jeugdigen met complexe (internaliserende) problematiek.

Voor gemeenten is het van belang met jeugdhulp aan te sluiten bij de scholen voor voortgezet onderwijs (vindplaats is werkplaats). Op het Veenlanden College (De Ronde Venen) is in het kader van de experimenteermiddelen van de transitie jeugdzorg een pilot gestart. Tweedelijns jeugdhulpverleners werken namens het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) op de scholen en kunnen direct (in overleg met CJG) indicatie vrije (jeugdhulp)trajecten starten. Voordeel is dat snel de juiste hulp kan worden ingezet en voorkomen wordt dat jongeren te laat in zware/dure trajecten komen.

Overeenstemming bereikt

Tijdens de OOGO van februari is overeenstemming bereikt over de concept ondersteuningsplannen van Passenderwijs en Berseba en het concept gemeentelijk beleidsplan sociaal domein van de gemeenten Woerden en Oudewater. In april 2014 is overeenstemming bereikt over het ondersteuningsplan van VO-RUW.

Bijlage 4 Participatiewet

1. Inleiding

Per 1 januari 2015 wordt een aantal wetswijzigingen van kracht op het terrein van Participatie, Werk & Inkomen. De wetswijzigingen gaan gepaard met een samenvoeging van verschillende wetten in de nieuwe Participatiewet. Daarmee ontstaat één samenhangend wettelijke kader met betrekking tot de inkomensondersteuning en ondersteuning bij re-integratie van inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd worden de verantwoordelijkheden van lokale overheden op dit terrein uitgebreid.

Sinds 1 januari 2014 is Ferm Werk de uitvoeringsorganisatie op het gebied van Participatie, Werk & Inkomen voor de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Montfoort, Oudewater en Woerden. Vrijwel alle gemeentelijke taken op dit terrein worden door Ferm Werk uitgevoerd binnen de kaders van jaarlijks vastgestelde doelstellingen die zijn neergelegd in een Dienstverleningsovereenkomst en de beschikbare financiële middelen overeenkomstig de regels opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling.

De invoering van de Participatiewet brengt met zich mee dat op gemeentelijk niveau meer en gedeeltelijk nieuwe beleidskeuzes moeten worden gemaakt. Die keuzes zijn opgenomen in deze bijlage en vormen het kader voor verordeningen en beleidsregels die door Ferm Werk worden opgesteld en voor de uitvoering van taken door Ferm Werk in 2015.

2. Hoofdpijnen van de Participatiewet

De Participatiewet treedt in werking op 1 januari 2015. De nieuwe Wet gaat over de ondersteuning van inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt; inwoners die niet, of nog niet, zelfstandig in staat zijn betaald werk te vinden. De Wet regelt dat de gemeente aan die personen inkomensondersteuning biedt. En dat deze inwoners ondersteuning (kunnen) krijgen bij het vinden van een betaalde baan of vrijwilligerswerk. De Wet Werk en Bijstand wordt geïntegreerd in de nieuwe Participatiewet. Daarbij worden wijzigingen doorgevoerd met het doel de regelgeving een meer activerend karakter te geven.

Huidige gemeentelijke taken

Gemeenten hebben op dit moment een aantal wettelijke taken op het vlak van inkomensondersteuning en de re-integratie van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Daarnaast is de gemeente ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers (IOAW), de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ) en het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ). De uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en de Wet Sociale Werkvoorziening brengt met zich mee dat de gemeente een taak heeft in het ondersteunen en begeleiden van inwoners naar zo regulier mogelijk betaald werk.

Nieuwe taken

De Participatiewet vervangt de WWB en WSW per 1 januari 2015. De nieuwe Wet maakt geen onderscheid meer tussen inwoners met een (fysieke, verstandelijke of psychische) arbeidsbeperking en inwoners die (langdurige) werkloos zijn. Iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een baan (al dan niet betaald), moet die kunnen krijgen.

Wij realiseren ons dat het succes van de Participatiewet staat of valt bij het beschikbaar zijn van voldoende banen bij reguliere werkgevers. Wij zullen dat op verschillende manieren stimuleren. Ferm Werk heeft uitdrukkelijk de taak in contact te zijn met het lokale bedrijfsleven en hen te adviseren over en te ondersteunen bij het bewust creëren van vacatures die geschikt zijn voor de doelgroep van de Participatiewet.

Wat betreft de groepen inwoners die te maken krijgen met de Participatiewet moet onderscheid worden gemaakt tussen bestaande groepen en de zogenaamde nieuwe doelgroep. Voor de bestaande groepen inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt gaat per 1 januari 2015 het volgende gelden:

- Personen met een WSW-indicatie die een dienstverband hebben bij een WSW-bedrijf (Ferm Werk voorheen De Sluis of een ander WSW-bedrijf) behouden dat dienstverband en de daarmee verbonden rechtspositie en arbeidsvoorwaarden
- Personen met een Wajong-uitkering behouden die uitkering. Het UWV blijft deze mensen ondersteunen bij het vinden van een zo regulier mogelijke betaalde baan eventueel onder aangepaste omstandigheden
- Inwoners met een bijstandsuitkering blijven verplicht mee te werken aan trajecten met het oog op het verwerven van werk waarmee zij in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Aan die verplichting zijn voorschriften en sancties verbonden die met de invoering van de Participatiewet worden aangescherpt. De gemeente krijgt meer mogelijkheden af te dwingen dat betrokken inwoners aan re-integratietrajecten meewerken
- Daarnaast kan de gemeente inwoners met een bijstandsuitkering verplichten tot "onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden"; de zogeheten tegenprestatie.

Aantallen bestaande doelgroepen	01-01-13	01-01-14	01-07-14
WSW			
Personen met een WSW-dienstverband	278	263	
Personen op de wachtlijst WSW	44	47	*
WWB			
Inwoners met een WWB-uitkering tot 65 jaar	420	450	502
waarvan inwoners tot 27 jaar			32
WW			
Inwoners met WW-uitkering	770	1.110	
waarvan inwoners tot 27 jaar	30	60	
Wajong			
inwoners met Wajonguitkering	510	540	
waarvan inwoners tot 27 jaar	170	170	

* naar aanleiding van de opheffing van de taakstelling en natuurlijk verloop, zijn begin 2014 25 personen vanaf de wachtlijst in dienst genomen (18,7 fte).

Met 'nieuwe doelgroep' bedoelen we inwoners die niet in staat zijn zelfstandig werk te vinden waarmee zij het wettelijk minimum loon (WML) kunnen verdienen. De gemeente heeft de taak deze inwoners te ondersteunen bij het bevorderen van de arbeidsparticipatie. Daarvoor kunnen verschillende instrumenten worden inzetten waarvan de belangrijkste zijn loonkostensubsidie en het bieden van aangepaste werkplekken ('beschut werk').

Tot de nieuwe doelgroep behoren:

- Nuggers (niet uitkeringsgerechtigden): personen die geen recht hebben op een bijstandsuitkering op grond van hun persoonlijke omstandigheden (iemand anders in het huishouden met inkomen of een vermogen). De gemeente is dan niet verantwoordelijk voor inkomensondersteuning maar op verzoek wel betrokken bij de arbeidsinschakeling
- Personen met een arbeidsbeperking die er toe leidt dat zij niet in staat zijn het wettelijk minimum loon te verdienen (het kan gaan om een fysieke, verstandelijke of psychische beperking al dan niet in combinatie met een medische urenbeperking). De gemeente draagt verantwoordelijkheid om deze inwoners te laten participeren "naar vermogen".

- Schoolverlaters zonder startkwalificatie. In veel gevallen gaat het hierbij om jongeren met een arbeidsbeperking die voorheen in aanmerking kwamen voor een Wajonguitkering en voor begeleiding vanuit het UWV. Na 1 januari 2015 zijn zij aangewezen op een bijstandsuitkering en op ondersteuning vanuit de gemeente. Het is moeilijk een inschatting te maken van de omvang van de nieuwe doelgroep. Het betreft in elk geval de personen op de wachtlijst WSW aangezien de toegang tot de WSW per 1 januari 2015 stopt. Daarnaast bestaat de nieuwe doelgroep vooral uit jongeren die voorheen een Wajonguitkering aanvroegen bij het verlaten van school. Voor zover zij in staat zijn tot arbeid (en in vrijwel alle gevallen is dat zo) zijn zij vanaf 1 januari 2015 aangewezen op ondersteuning vanuit de gemeente bij het verwerven van een (zo regulier mogelijke) baan. Regionaal wordt rekening gehouden van 200 jongeren per jaar. Voor de in Ferm Werk deelnemende gemeenten betekent dit een aantal van 50 jongeren per jaar.

De wijzigingen in de wetgeving zullen als gevolg hebben dat de volgende vormen van 'werk' (kunnen) ontstaan voor verschillende groepen inwoners:

- Betaald werk bij een reguliere werkgever;
- Betaald werk bij een reguliere werkgever waarbij de laatste loonkostensubsidie ontvangt ter compensatie van de lagere productiviteit van de werknemer als gevolg van een arbeidsbeperking;
- Betaald werk waarbij de inwoner in dienst is van Ferm Werk en (groepsgewijs dan wel individueel) wordt gedetacheerd naar een reguliere werkgever;
- Betaald werk onder aangepaste omstandigheden binnen het beschutte gedeelte dat Ferm Werk in stand houdt of bij een werkgever die bedoelde aangepaste omstandigheden kan bieden;
- Tijdelijk werk bij een reguliere werkgever of Ferm Werk waarbij de inwoner gedurende een bepaalde periode werkt met behoud van uitkering. Dit kan plaatsvinden in het kader van een re-integratietraject waarbij sprake is van een trajectplan;
- Vrijwilligerswerk al dan niet als een vorm van tegenprestatie voor het ontvangen van een uitkering;
- Een vorm van arbeidsmatige dagbesteding.

3. Uitgangspunten van beleid

Beoogde maatschappelijke effecten

In relatie tot de doelstellingen van de integrale transformatie van het sociale domein streven wij naar de volgende maatschappelijke effecten

- Een vitale samenleving en economie waarbij het bedrijfsleven zich medeverantwoordelijk weet voor de samenleving en de participatie van inwoners. Een inclusieve samenleving en een inclusieve arbeidsmarkt waarin het normaal is dat inwoners in staat worden gesteld om mee te doen naar vermogen
- Alle inwoners van de gemeente participeren naar vermogen in de samenleving en verwerven daarmee een inkomen of indien dit niet haalbaar is een gevoel van eigenwaarde. De structuur die deze dagbesteding biedt, helpt voorkomen dat inwoners een beroep (moeten) doen op (specialistische) ondersteuning
- Alle inwoners dragen naar vermogen bij aan het functioneren van de samenleving waardoor welzijn en welvaart voor alle leden van de samenleving wordt bevorderd. Op die wijze geven inwoners invulling aan solidariteit met mede-inwoners van de wijk en de stad
- Inwoners nemen hun eigen verantwoordelijkheid en voorzien (voor zover mogelijk) in het eigen levensonderhoud. Inkomensondersteuning door de overheid is als voorziening een laatste redmiddel.

4. Te behalen resultaten

Met het hier beschreven beleid beogen we de volgende resultaten die bijdragen aan de genoemde maatschappelijke effecten:

Resultaten met betrekking tot verstrekkingen uitkeringen levensonderhoud en inkomensondersteunende regelingen:

- Inwoners die een beroep doen op een uitkering levensonderhoud ontvangen deze uitkering indien zij voldoen aan de wettelijke regelgeving daaromtrent. Het totaal aan verstrekte uitkeringen blijft binnen het budget dat daarvoor door het Rijk ter beschikking wordt gesteld (het BUIG-budget)
- Het proces van aanvraag uitkering tot verstrekking uitkering is transparant en gebonden aan termijnen. Het percentage afgehandelde aanvragen binnen een bepaalde termijn is minimaal het percentage over het voorafgaande jaar
- Bij het verstrekken (en eventueel aanpassen) van uitkeringen wordt getoetst op rechtmatigheid waarbij persoonlijke omstandigheden in ogenschouw worden genomen. Fraude wordt effectief bestreden en ten onrechte verstrekte uitkeringen worden teruggevorderd.

Resultaten met betrekking tot re-integratieactiviteiten:

- Er bestaat optimaal inzicht in de samenstelling en kenmerken van verschillende relevante doelgroepen. Re-integratieactiviteiten zijn daarop afgestemd waarbij de aandacht evenwichtig is verdeeld over inwoners met een kleine, een middelgrote en grote afstand tot de arbeidsmarkt (vergelijk de indeling van personen op de participatiemarkt)
- Re-integratietrajecten zijn optimaal afgestemd op de persoon. De trajecten bieden maatwerk waarbij rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden maar waarbij ook gebruik wordt gemaakt van het opleggen van verplichtingen die de Wet mogelijk maakt
- Gestreefd wordt naar een zo hoog mogelijke uitstroom naar zo regulier mogelijk werk. Uitstroom naar betaald werk (eventueel met loonkostensubsidie) is minimaal even hoog als in het voorafgaande jaar
- Inhoud en duur van de trajecten zijn overeenkomstig wettelijke bepalingen. Er worden geen trajecten afgesloten zonder dat een concreet resultaat is behaald (uitstroom naar werk, uitstroom naar opleiding, uitstroom naar sociale activering/vrijwilligerswerk).

Activiteiten

De uitvoering van activiteiten gericht op het behalen van genoemde resultaten ligt in handen van Ferm Werk. Essentieel is het contact tussen Ferm Werk en het lokale bedrijfsleven. Ferm Werk moet zich verder ontwikkelen tot een specialist in het matchen van vraag en aanbod waarbij potentiële werkgevers worden geadviseerd en begeleid (werkgeversbenadering). In het najaar van 2014 worden over in dit kader te ondernemen activiteiten concrete afspraken gemaakt:

- Op basis van gemaakte afspraken in de gemeenschappelijke regeling en de dienstverlenings-overeenkomst (algemeen gedeelte), de inhoud van de Participatiewet en de op basis daarvan beschikbare rijksbudgetten, stelt Ferm Werk een meerjarenbegroting op
- Deze meerjarenbegroting wordt (in samenhang met deze beleidsuitgangspunten) vertaald naar concreet te behalen resultaten die worden opgenomen in de DVO 2015 en in de begroting Ferm Werk 2015. Dit is een interactief proces
- Zowel over de inhoudelijke resultaten als over de financiële stand van zaken wordt gedurende 2015 gerapporteerd. De wijze waarop, met name de vraag wat relevante gegevens zijn en hoe gedetailleerd die zouden moeten zijn, is nog onderwerp van discussie.

5. Regionale ontwikkelingen

Daarnaast vermelden we hier een aantal regionale ontwikkelingen die van belang zijn in 2015. Die ontwikkelingen betreffen zowel het (strategische) beleid als de uitvoering. Bij die

ontwikkelingen is zowel de gemeente betrokken als Ferm Werk waarbij op een constructieve manier wordt samengewerkt:

- *Ontwikkeling van een regionaal werkbedrijf*

De Participatiewet voorziet in de oprichting van een werkbedrijf op het niveau van de arbeids-marktregio. Daarmee is niet bedoeld een fysieke organisatie, maar eerder een samenwerkingsverband. Het doel is het ontwikkelen van een adequate regionale werkgeversbenadering en het bereiken van afstemming op het terrein van het vaststellen van de loonwaarde van personen met een arbeidsbeperking, de inzet van het instrument loonkostensubsidie, het creëren van een aantal beschutte werkplekken en het bepalen van de toegang daartoe.

Aan het gesprek daarover neemt ook het UWV deel. Dit is van belang om te voorkomen dat verschillende instanties afzonderlijk van elkaar werkgevers gaan benaderen. De ontwikkeling van een succesvolle werkgeversbenadering is uitdrukkelijk onderwerp van gesprek

- *ESF aanvraag 2014 - 2020*

Op het niveau van de arbeidsmarktregio wordt de ESF-aanvraag 2014 - 2020 voorbereid. De gemeente Utrecht is daarbij centrumgemeente. De subsidie die met de aanvraag kan worden verkregen zal regionaal worden aangewend om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te bevorderen. In overleg worden doelgroepen en doelstellingen geformuleerd. Uitvoering zal plaatsvinden binnen Ferm Werk

- *Gevolgen invoering Entree-opleiding*

Binnen het MBO wordt met ingang van het studiejaar 2014 - 2015 de Entree-opleiding ingevoerd. Deze komt in de plaats van de AKA-opleiding en de niveau 1 –opleiding. Invoering brengt met zich mee dat naar verwachting meer jongeren het onderwijs zonder diploma en/of zonder startkwalificatie zullen verlaten. Regionaal wordt (in relatie ook tot de ESF-aanvraag) overlegd hoe gekomen kan worden tot een sluitende aanpak. Dat wil zeggen dat deze jongeren naadloos van school naar werk kunnen gaan.

6. Beleidskeuzen

De hieronder opgenomen beleidskeuzen zijn de vertaling van de hiervoor genoemde na te streven maatschappelijke effecten, de te behalen resultaten en de te ondernemen activiteiten. De beleidskeuzes vormen, zoals vermeld, het kader voor de ontwikkeling van de DVO 2015 en de op te stellen verordeningen en beleidsregels die in de uitvoering van 2015 worden gehanteerd. De verordeningen worden in GR-verband opgesteld waarbij het streven is zoveel mogelijk uniformiteit na te streven. Dat neemt niet weg dat de beleidskeuzes van de vier deelnemende gemeenten kunnen leiden tot verschillen in de uitvoering ten behoeve van de inwoners van die gemeenten.

De regelgeving met betrekking tot het verstrekken van uitkeringen levensonderhoud is behoorlijk gedetailleerd en dwingend. Dat gedeelte laat weinig ruimte voor lokale beleidsinvulling. Die ruimte is groter als het gaat om de regelgeving die betrekking heeft op arbeidstoeleiding.

Wat betreft de inkomensondersteuning worden de volgende keuzes gemaakt:

- Wij kiezen voor een integrale benadering en een integrale toegang tot het sociale domein. Zoals beschreven heeft WoerdenWijzer.nl de taak waar nodig onderzoek te doen naar meerdere levensdomeinen. Dat neemt niet weg dat inwoners zich voor inkomensondersteuning rechtstreeks kunnen melden bij Ferm Werk. Wij verwachten van Ferm Werk een soortgelijk onderzoek naar meerdere levensdomeinen en een adequate terugkoppeling naar WoerdenWijzer.nl
- Het verstrekken van inkomensondersteuning dient rechtmatig te gebeuren. Dat wil zeggen dat dit gebeurt volgens wettelijke regelgeving. Deze regels gelden voor alle inwoners op dezelfde manier. Dat neemt niet weg dat rekening gehouden kan en moet worden met persoonlijke omstandigheden zoals deze zijn gebleken uit de brede intake. Uiteindelijk gaat het om het bereiken van een situatie waarin de inwoner bestaanszekerheid heeft en op basis daarvan gemotiveerd kan werken aan een situatie

waarin hij/zij niet langer afhankelijk is van een uitkering. In die zin is doelmatigheid naast rechtmatigheid een belangrijk uitgangspunt

- Wij vragen van de uitvoeringsorganisatie Ferm Werk en van de daar werkzame personen dat zij zorgvuldig omgaan met cliënten en dat zij rekening houden met persoonlijke omstandigheden. Wij verwachten dat een nauwe samenwerking bestaat tussen de consultants binnen Ferm Werk, de medewerkers van WoerdenWijzer.nl en de sociaal makelaars. Gedrieën zijn zij er voor verantwoordelijk dat geen mensen tussen wal en schip vallen en dat (indien noodzakelijk) noodverbanden worden aangelegd. Daarbij heeft de sociaal makelaar een coördinerende en regisserende rol en (indien nodig) een beslissende stem waar het gaat om het ondersteuningsplan
- De gemeente is verplicht een beleid te formuleren met betrekking tot de tegenprestatie; het opleggen van maatschappelijke nuttige werkzaamheden aan personen met een bijstandsuitkering. Vooralsnog (en voor zover de Wet ons dit toestaat) kiezen wij er voor dergelijke werkzaamheden niet dwingend aan inwoners op te leggen. Inkomensondersteuning is een voorziening waarvoor geen tegenprestatie hoeft te worden gevraagd. Dat neemt niet weg dat wij van alle inwoners vragen een bijdrage te leveren aan de samenleving. Omdat mensen met een bijstandsuitkering (gezien de tijd die dat vergt) beter in staat zijn een bijdrage te leveren, wordt aan hen indringender gevraagd dat te doen. Waar nodig wordt ondersteuning in de vorm van scholing ingezet
- Het aanpassen en het opnemen van de WWB in de Participatiewet gaat gepaard met het invoeren van de kostendelersnorm en het vervangen van de langdurigheidstoeslag door een individuele inkomensvoet. Een en ander is aanleiding om in de eerste helft van 2015 een analyse uit te voeren waarin alle inkomensondersteunende voorzieningen worden betrokken. Enerzijds is daarbij het uitgangspunt dat we de beperkte middelen optimaal willen inzetten ten behoeve van inwoners die echt ondersteuning nodig hebben. Anderzijds willen we er zeker van zijn dat “werken loont” in de zin dat de zogenaamde armoedeval zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Ten aanzien van de arbeidsinschakeling kiezen we voor de volgende uitgangspunten:

- We gaan er vanuit dat iedereen in staat is zich te ontwikkelen. Dat wil zeggen dat we ondersteuning bieden aan alle inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ondersteuning is gericht op het realiseren van stijgen op de participatieladder waar mogelijk tot de trede betaald werk. Ferm Werk is de uitvoeringsorganisatie die als eerste de taak heeft ontwikkelings- en ondersteuningsactiviteiten aan te bieden. We gaan er vanuit dat Ferm Werk derde partijen inschakelt als de omstandigheden van betrokkene hierom vragen. We stimuleren met name de samenwerking van Ferm Werk met het UWV, het Futura College (praktijkschool), Welzijn Woerden en andere partners binnen het sociaal domein.
- In het verlengde van het voorgaande krijgen jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt extra aandacht. Jongeren die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie worden ondersteund in het opnieuw gaan volgen van onderwijs eventueel na een periode van zes maanden waarin betrokkene een participatieplaats bezet. Indien zinvol wordt daarbij individuele studietoeslag gegeven. Regionale samenwerking waarbij ook het onderwijs is betrokken moet leiden tot laagdrempelige leerroutes die zijn afgestemd op de capaciteiten en ambities van deze jongeren. Daarmee realiseren we een sluitende aanpak voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt en bestrijden we jeugdwerkloosheid
- Het is belangrijk dat er een onafhankelijk onderzoek plaatsvindt naar de mogelijkheden van de betrokken inwoner. Op grond van de wet gaat het daarbij om twee criteria te weten: 1) is iemand in staat zelfstandig WML te verdienen, en (indien dat niet het geval is) 2) kan iemand met loonkostensubsidie bij een reguliere werkgever werken of is die persoon aangewezen op een aangepaste (beschutte) werkplek? De eerste vraag moet volgens wettelijk voorschrift door het UWV worden beantwoord. Over de tweede vraag kan het UWV desgewenst adviseren.

In regionaal verband wordt een werkwijze en een instrumentarium ontwikkeld waarbij het voor ons uitgangspunt dat het daarbij moet gaan om objectieve en onafhankelijke instrumenten en uitvoerders

- Ook al is vastgesteld dat een betrokkene is aangewezen op 'beschut werk' dan nog wordt er naar gestreefd dit te laten plaatsvinden via een dienstverband bij een reguliere werkgever die overeenkomstig loonkostensubsidie ontvangt. Daarbij moet sprake zijn van aangepaste omstandigheden in de zin van de inrichting van de werkplek, de aard en het tempo van de werkzaamheden en de extra begeleiding van een jobcoach. De werkgever wordt indien nodig en gewenst geadviseerd over het samenstellen van geschikte functies door middel van 'job-carving' en waar mogelijk gefaciliteerd en 'ontzorgd'.
Eventueel kan het dienstverband worden aangegaan door Ferm Werk waarna betrokkene (groepsgewijs dan wel individueel) wordt gedetacheerd bij een reguliere werkgever. Ferm Werk ontvangt in dit geval de loonkostensubsidie. Is plaatsing bij een reguliere werkgever niet mogelijk, dan wordt betrokkene binnen Ferm Werk aan het werk gesteld. Jaarlijks wordt met Ferm Werk (eventueel binnen regionale kaders) overeengekomen hoeveel van deze interne werkplekken beschikbaar zijn waarbij het uitgangspunt is een 'nieuwe' wachtlijst in plaats van de wachtlijst WSW te voorkomen
- De vaststelling van de loonwaarde en de daarmee corresponderende loonkostensubsidie dient onafhankelijk plaats te vinden. Wij streven er naar in regioverband te komen tot een keuze van een onafhankelijke instantie die de bepaling kan uitvoeren. Wij volgen daarbij de wettelijke mogelijkheden. De bepaling vindt plaats in relatie tot een concrete werkplek. Indien nodig maken we gebruik van de wettelijke mogelijkheid betrokkene eerst drie maanden op die werkplek te laten functioneren waarbij nog geen sprake is van een dienstverband
- Ten behoeve van het bevorderen van de arbeidsinschakeling van inwoners met een bijstandsuitkering kunnen meerdere instrumenten worden ingezet waaronder participatieplaatsen. Het gaat hier om werken met behoud van uitkering gedurende in eerste instantie twee jaar. Deze arbeidsplaatsen mogen niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.
Wij stellen aanvullende eisen aan deze participatieplaatsen. Werken met behoud van uitkering is mogelijk indien dit gebeurt overeenkomstig een trajectplan dat aangeeft hoe wordt gewerkt aan verkleining van de afstand tot de arbeidsmarkt. Dat brengt met zich mee dat de werkzaamheden die worden verricht aansluiten bij de capaciteiten van betrokkene en bij diens ambitie en interesses. Wij spreken met Ferm Werk af dat elk half jaar een evaluatie plaatsvindt met de vraag of de participatieplaats nog bijdraagt aan het ontwikkelen van arbeidsvermogen. Uitkeringsgerechtigden die een participatieplaats bezetten hebben recht op de wettelijk vastgestelde premie
- De ondersteuning die wordt geboden, is niet vrijblijvend. Wij spreken inwoners aan op de eigen verantwoordelijkheid en maken daarbij gebruik van de mogelijkheden die bestaande en toekomstige regelgeving biedt. Daarbij zullen we een evenwicht hanteren tussen belonen en straffen, tussen enerzijds motiveren en activeren en anderzijds handhaven en sanctioneren. Bij het opleggen van sancties gaan we uit van de wettelijk voorgeschreven bepalingen. Daar waar beleidsvrijheid bestaat zijn proportionaliteit en effectiviteit maatgevend. De sanctie moet in verhouding staan tot de overtreding en uiteindelijk een positief effect sorteren. Ook bij het opleggen van sancties kan maatwerk aan de orde zijn in die zin dat rekening wordt gehouden van de persoonlijke en/of gezinsomstandigheden.

Bijlage 5 Taken en verantwoordelijkheden

Wet	Huidige taken	Nieuwe taken	Nieuwe verantwoordelijkheids raad	Nieuwe verantwoordelijkheids college	Macht/gezag
Wmo	<p>Compenseren van beperkingen</p> <p>Specifiek: Ondersteunen met woningaanpassing en, hulpmiddelen, huishoudelijke hulp, (collectief) vervoer.</p>	<p>Maatschappelijke ondersteuning bij sociale samenhang, zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie, opvang en beschermd wonen.</p> <p>Toekenning binnen vastgestelde termijnen door beoordeling eigen mogelijkheden, mogelijkheden netwerk en/of maatwerkvoorziening.</p>	<p>Vaststellen beleidsplan en verordening</p> <p>Budgetrecht (begroting)</p>	<p>Samenwerken met verzekeraars</p> <p>Onafhankelijke cliëntondersteuning</p> <p>Uitvoering mantelzorgcompliment</p> <p>Regeling meerkosten chronisch zieken en gehandicapten</p> <p>Inrichten Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (samen met Jeugd)</p>	<p>Bestuurlijke verantwoordelijkheid én de financiën in één hand (die van de gemeente)</p> <p>Verantwoordelijkheid geheel sociaal domein</p>
Jeugdwet	<p>Jeugdarmoede</p> <p>Wet maatschappelijke ondersteuning (preventie, advies en informatie)</p> <p>Lokaal gezondheidsbeleid (o.a. aandacht voor eenzaamheid, verslaving en gewicht)</p> <p>Jeugdgezondheidszorg (JGZ)</p> <p>Arbeidsmarkt</p> <p>Vrije tijd</p> <p>Veiligheid</p>	<p>Alle vormen van jeugdhulp (inclusief specialistische hulp zoals jeugd-GGZ, kinderen met een beperking, gesloten jeugdhulp, en het onderdeel 'preventie' van de jeugdgezondheidszorg);</p> <p>de uitvoering van kinderbescherming smaatregelen;</p> <p>de uitvoering van jeugdreclassering.</p>	<p>Vaststellen beleidsplan en verordening</p> <p>Budgetrecht (begroting)</p>	<p>Regelen voorzieningen jeugdhulp (passend, toegankelijk, laagdrempelig)</p> <p>Samenwerken met andere gemeenten</p> <p>Afstemmen met onderwijs, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten, politie en justitie.</p> <p>Inrichten Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (samen met Wmo)</p> <p>Indienen verzoek tot onderzoek Raad vd Kinderbescherming</p> <p>Verzoek verkrijgen van een machtiging, een spoedmachtiging of een voorwaardelijke machtiging gedwongen verblijf</p>	<p>Bestuurlijke verantwoordelijkheid én de financiën in één hand (die van de gemeente)</p> <p>Verantwoordelijkheid geheel sociaal domein</p>

				Contracteren gecertificeerde instelling die de kindbescherming maatregel of jeugdreclassering uitvoert.	
Passend Onderwijs	Voorschoolse en vroegtijdige educatie (VVE) Leerplicht, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC) Leerlingenvervoer Maatschappelijke stages Arbeidsmarkt	Geen	Geen	Partner met onderwijs Afstemming plannen tussen samenwerkingsverbanden en gemeenten	Huidige taken inzetten als middel
Participatiewet	Wet Werk en Bijstand (WWB), Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), Wet Inkomensvoorziening Oudere en (gedeeltelijk) Arbeidsongeschikte werkløze Werknemers (IOAW), Wet Inkomensvoorziening Oudere en (gedeeltelijk) Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ) en het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ)	Participatiewet vervangt de WWB en WSW per 1 januari 2015. De nieuwe Wet maakt geen onderscheid meer tussen inwoners met een (fysieke, verstandelijke of psychische) arbeidsbeperking en inwoners die (langdurige) werkloos zijn. Iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een baan (al dan niet betaald), moet die kunnen krijgen.	Budgetrecht (begroting) Vaststellen strategisch beleid tav participatie, Werk & Inkomen Uitbrengen van zienswijze op Dienstverleningsovereenkomst en begroting Ferm Werk Uitbrengen van zienswijze op verordeningen en beleidsregels Raad is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van Ferm Werk	College is vertegenwoordigd in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur Ferm Werk	College en raad hebben gezamenlijk bevoegdheid tot het vaststellen van strategisch beleid Participatie, Werk & Inkomen en het vaststellen van de beschikbare financiële middelen. Daarmee is afstemming met het gehele sociaal domein gegarandeerd.

Bijlage 2

Adviezen Integraal Beleidsplan 2015-2016

Op de consultatieversie van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016 is advies gevraagd aan de Wmo raad, de RABW en de WSW-raad. Deze raden hebben allemaal een advies of reactie gegeven. De Wmo raad heeft daarnaast op 6 juni 2014 nog een reactie gegeven op het raadsvoorstel Besluiten Tarnsformatie Sociaal Domein.

Daarnaast hebben negen maatschappelijke organisaties en/of inwoners het beschikbare "reactieformulier" ingevuld. Tevens is de input uit de verschillende inwonersavonden gebruikt. In onderstaande tabel kunt u kort kennismaken van de adviezen van de drie adviesorganen, zij ontvangen na de besluitvorming in het college een brief met een reactie op hun advies.

Naam	Samenvatting advies	Overgenomen in het definitieve beleidsplan?
Wmo raad (alleen advisering over de zaken die de Wmo expertise raken)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adviseren positief over het beleidsplan maar vragen zich af of de snelheid van de "transformatie" gelijk loopt met een andere houding van inwoners en professionals. 2. Neem de aanbevelingen over het huidig Wmo beleid over met betrekking op communicatie, integrale begroting en volgsysteem. 3. Versterking WoerdenWijzer.nl. 4. Geef ook de mogelijkheid voor ZIN naast het PGB.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, keuze gemaakt om een beleidsplan voor twee jaar op te stellen. 2. Ja, Is onderdeel van de definitieve versie van het beleidsplan. 3. Ja, dit is onderdeel van de definitieve versie van het beleidsplan. 4. Gedeeltelijk, de beleidslijn gaat uit van een sterke inzet op het gebruik van PGB, ZIN is volgend maar blijft altijd mogelijk.
RABW (alleen advisering over de zaken die de Participatiewet raken)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adviseren positief, maar formuleren stellingen, vragen en acties voor de gemeente. 2. (te) Ideaal beeld van de lokale samenleving en de korte tijd van de "transitie". 3. Geef inwoners keuzevrijheid bij de inzet van maatschappelijke ondersteuning. 4. Communicatie met de groep inwoners die geraakt worden door de veranderingen binnen de WSW en Wajong uitkeringen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niet allemaal 2. Nee, de ambitie is duidelijk verwoord in het beleidsplan met daarbij opgenomen de risico's en te nemen maatregelen in een tijdspad, om deze ambitie te realiseren. 3. Ja, dit is gewaarborgd bij het werkwijze waarbij de inwoner zelf een ondersteuningsplan opstelt. 4. Nee, communicatie is onderdeel van de programmatische aanpak. Er wordt vanaf 1 september lokaal actief gecommuniceerd over de veranderingen binnen het sociale domein.
WSW-raad (adviseren alleen over de zaken die de Participatiewet raken)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Formuleren in het advies een aantal onderwerpen die belangrijk zijn bij het beleidsplan. 2. Ideaal beeld van de lokale samenleving.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niet allemaal 2. Nee, de ambitie is duidelijk verwoordt in het beleidsplan met daarbij opgenomen de risico's en te nemen maatregelen in een tijdspad, om deze ambitie te realiseren.

	<p>3. Communiceer over de mogelijkheden van "sociaal return".</p> <p>4. Wees ruimhartig met de regeling voor de loonkostensubsidie en loonwaardebepaling.</p>	<p>3. Nee, communicatie is onderdeel van de programmatische aanpak. Er wordt vanaf 1 september lokaal actief gecommuniceerd over de veranderingen binnen het sociale domein.</p> <p>4. Nee, dit zijn regelingen nu niet in het beleidsplan hoeven worden opgenomen en die later door het college worden vastgesteld.</p>
--	---	--

Gemeente Woerden
t.a.v. het College van Burgemeester & Wethouders
Postbus 45
3440 AA WOERDEN

Ons kenmerk C14-0428	Uw kenmerk 14U.04447	Bijlage(n)	Plaats Harmelen	Datum 28 april 2014
-------------------------	-------------------------	------------	--------------------	------------------------

Betreft: reactie op de adviesaanvraag over de consultatieversie van
het *Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016*

Geacht College,

In uw brief van 12 maart 2014 verzoekt u ons een formeel advies te geven over het *Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014- 2016*, consultatieversie 2 van 10 december 2013. Uit het voorliggende beleidsplan blijkt, dat een aantal belangrijke onderdelen nog moeten worden uitgewerkt. U start tegelijkertijd een reeks consultatieavonden voor de inwoners van de gemeente. Gezien het voorgaande kunnen wij geen formeel advies geven. Zoals bij u bekend, is het ons beleid, dat wij uitsluitend formeel advies uitbrengen over plannen c.q. besluiten die formeel door het College zijn vastgesteld en ter goedkeuring zijn of worden voorgelegd aan de Gemeenteraad. Wel willen we van de gelegenheid gebruik maken om in deze cruciale fase van beeldsvorming inzake het Sociale Domein een aantal kanttekeningen te plaatsen c.q. informatieve vragen aan u te stellen.

Wmo-beleidskader

In het beleidsplan wordt gerefereerd aan het *Wmo-beleidskader 2012-2015*. Daar heeft de Wmo-raad in het verleden een advies over uitgebracht. We hebben in dat advies een zestal adviezen aan u gericht. Deze zijn hieronder nog eens letterlijk weergegeven.

1. Koppel ook de regionale activiteiten aan opbrengst in maatschappelijke effecten en formuleer doelstellingen daarvoor.
2. Zet wat betreft de communicatie ook in op de eerste lijn.
3. Neem preventie op als kader in het beleidskader.
4. Verander de volgorde in Hoofdstuk 2. Zet de Eigen Kracht van de burger voorop.
5. Uit de begroting zou moeten blijken of de geldstroom ook het voorgestane beleid volgt. Dat zou duidelijk moeten blijken uit de begroting voor 2013-2015. Maak die begroting.
6. Werk in de startnotitie Integrale aanpak een goed volgsysteem uit zodat de burger, die afhankelijk is van ondersteuning niet tevergeefs aanklopt.

Wanneer we deze adviezen leggen naast het voorliggende beleidsplan dan komen we tot de volgende conclusies. De adviezen 1, 3 en 4 worden in het beleidsplan geadresseerd. De adviezen 2 en 5

moeten volgens het beleidsplan nog worden uitgewerkt. Ten aanzien van het volgsysteem (6) is onze vraag of dit al is geregeld. Bij ons bezoek aan WoerdenWijzer.nl hebben we wel een eerste registratie gezien, maar het is niet duidelijk of dit de basis is voor het genoemde volgsysteem.

Competentie Wmo-raad

Het beleidsplan behandelt alle vier transities in het Sociaal Domein te weten AWBZ/Wmo, Jeugdzorg, Participatiewet en Passend Onderwijs. Als Wmo-raad achten wij ons primair competent op het terrein van de transitie AWBZ naar Wmo. In deze reactie beperken we ons dan ook tot dit specifieke terrein.

Naar een nieuwe sociale infrastructuur (hoofdstuk 2)

In hoofdstuk 2 hanteert u het uitgangspunt: "mensen nemen verantwoordelijkheid voor elkaar en de sociale en fysieke leefomgeving". Wij zijn het daar van harte mee eens. Voor vele burgers in Woerden geldt dit uitgangspunt al vele jaren en ook nu. De conclusie, dat dit om een andere houding en gedrag vraagt van inwoners, vinden we in deze nota niet passen. Het is wel terecht wanneer je je beleid als Gemeentelijke Overheid ent op deze verantwoordelijkheid. Dat is wat er naar onze mening feitelijk gebeurt.

Andere houding en gedrag (hoofdstuk 3)

U stelt in het beleidsplan dat er een verandering van houding en gedrag nodig is. De ervaring uit het verleden leert dat dit een proces is van jaren. Wij vragen u aandacht voor de negatieve effecten van een geforceerd afdwingen van een andere houding door middel van de invoering van een nieuwe wijze van werken.

U onderkent het belang van mantelzorg. Volgens gegevens van het SCP is ongeveer 20% van de inwoners mantelzorger in een of andere vorm. Dat is een substantieel deel van onze inwoners. Mantelzorgers zijn niet altijd inwoners van Woerden, maar wel van essentieel belang voor het functioneren van het netwerk rondom een cliënt. Voor het bestaande netwerk, waaronder de mantelzorger, is hier geen sprake van een andere houding maar eerder van een verzwaring van zijn/haar taak. Wij verzoeken u ook op beleidsniveau een nadere uitwerking te geven aan de gewenste ondersteuning van de mantelzorger.

Wat willen we bereiken (hoofdstuk 4)

Bij het onderdeel bekostiging wordt gesteld dat ondersteuning wordt geleverd met "beschikbare" middelen. Dit betekent haast per definitie dat er sprake zal zijn van schaarste. Hoe gaat de gemeente deze schaarste op een voor de burger herkenbare en rechtvaardige wijze verdelen? Door het toewijzingsmechanisme transparant en herkenbaar te maken zal de acceptatie door de burger worden bevorderd.

In het onderdeel over de kwaliteit wordt gesproken over "Hoe meet je de kwaliteit van het netwerk van informele hulpverleners?" Toename van informele hulpverleners, wat nu officieel beleid wordt, gaat ten koste van professionele hulpverleners en zet daarmee de kwaliteit en continuïteit van de hulpverlening onder druk.

De nodige professionele hulp zal door de gemeente worden ingehuurd. Hoe gaat de gemeente de verantwoording nemen voor het uitgevoerde werk? Ook al zal er sprake zijn van uitvoeringscontracten en dergelijke, de gemeente blijft te allen tijde eindverantwoordelijke.

We missen in de beleidsnota een uitspraak over een bezwaarprocedure. Het lijkt erop dat een burger alleen maar bezwaar kan maken tegen een toewijzing voor professionele ondersteuning bij de gemeente zelf. Dit lijkt op de keurmeester die zijn eigen vlees keurt. Wij dringen er bij u op aan zorg te dragen voor een in een afzonderlijke verordening vastgelegde bezwaar- en klachtenprocedure zowel voor de toewijzing van zorg als voor de feitelijke uitvoering, waarbij gebruik wordt gemaakt van een onafhankelijke beroepsinstantie/functionaris.

Daarnaast zullen door het wegvallen van de bekostiging voor ZZP 1 t/m 4 en het scheiden van wonen en zorg, kwetsbare burgers (zowel ouderen maar ook jongeren met een beperking) opnieuw zelfstandig hun weg in de samenleving moeten vinden. Extra (beleids)maatregelen daartoe achten wij noodzakelijk. Het is voor ons onvoldoende duidelijk hoe de gemeente hier mee wil omgaan.

Vier transities (hoofdstuk 5)

De inwoners die nu begeleiding krijgen, zullen waarschijnlijk te maken krijgen met een andere "begeleider". Hoe gaat de gemeente deze verandering voor de inwoner uitleggen?

Op dit moment zullen we geen kanttekeningen plaatsen bij de transities Jeugdwet, Passend Onderwijs en Participatiewet.

Risico's (hoofdstuk 7)

We kunnen ons vinden in de genoemde risico's die u onderkent. Een aantal van de genoemde risico's hebben we hiervoor al benoemd. Dit betreft zaken als kwaliteit, toewijzing schaarste en recht van bezwaar en beroep.

Conclusie

In dit beleidsplan worden veel aspecten benoemd, veel onderdelen vragen om een nadere uitwerking c.q. analyse. Het voorliggende beleidsplan vormt daarmee een goede basis voor verdere beleidsvorming. Gedwongen door de strakke tijdsplanning bent u reeds gestart met de voorbereiding van verordeningen ten einde contracten met uitvoerders te kunnen afsluiten voor 1 januari 2015. Hierin schuilt het gevaar dat de verordeningen niet volledig aansluiten bij het (achteraf) geformuleerde beleid. Wij vragen uw aandacht daarvoor.

De bijlagen bij het beleidsplan geven een verhelderende opsomming per transitieveld en beschouwen we als gewenste achtergrondinformatie bij het integraal beleidsplan.

Wij hopen u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

J.P.R. Kotvis,
Voorzitter Wmo-raad.

Gemeente Woerden
t.a.v. het College van B&W
Postbus 45
3440 AA WOERDEN

Ons kenmerk	Uw kenmerk	Bijlage(n)	Plaats	Datum
C14-0606			Harmelen	6 juni 2014

Betreft: Reactie op Raadsvoorstel Besluiten Transformatie Sociaal Domein van 20 mei 2014

Geacht College,

Op 22 mei heeft de Wmo-raad van de heer R. de Jongh het *Raadsvoorstel Besluiten Transformatie Sociaal Domein* van 20 mei 2014 ontvangen, samen met de onderliggende notities inzake wijkteams, indicatiestelling en PGB. Tevens zijn een aantal notities ter kennisneming meegestuurd, namelijk: *Perspectieven in de Transformatie van het sociaal domein*, *Procedure verwerking van persoonsgegevens* en *Risicoanalyse*. De notities *Procedure verwerking persoonsgegevens* en *Risicoanalyse* zullen gaande het proces nog worden aangevuld c.q. gewijzigd.

Op 22 mei heeft Nanda de Ridder de Wmo-raad uitgenodigd om desgewenst voor 7 juni 2014 te reageren op deze stukken. In deze reactie beperken wij ons tot de voorgenomen besluiten zoals die zijn beschreven in het raadsvoorstel.

Wij ondersteunen het voorstel van uw college om op dit moment van de transitie - terwijl de nieuwe wet op de Wmo nog niet is goedgekeurd door de Eerste Kamer - een aantal noodzakelijke besluiten te nemen zodat het proces van de transitie voortgang kan boeken. Tot de invoeringsdatum van de nieuwe Wmo per 1 januari 2015 dienen nog vele veranderingen te worden doorgevoerd en de tijd dringt.

Wij onderschrijven het standpunt verwoord in besluit 1 dat het jaar 2015 wordt gezien als een „leer- en transitiejaar” en 2016 en volgende jaren als „transformatiejaren”. Gezien de complexiteit en de omvang van de veranderingen in het Sociale Domein is dit een verstandig besluit. Dit betekent overigens wel dat u maatregelen dient te nemen om gaande het proces de dienstverlening aan de burger in het Sociale Domein te continueren met zo gering mogelijke wijzigingen voor de burgers die nu al ondersteuning ontvangen hetzij onder de huidige Wmo, hetzij onder de huidige extramurale AWBZ. Tijdige en heldere informatievoorziening voor deze groep burgers is van essentieel belang.

In besluit 2 wordt voorgesteld een dekkend netwerk van WoerdenWijzer Wijkteams te ontwikkelen waarbinnen de functies signalering, preventie, 0^e lijn en 1^e lijn worden geïntegreerd. We begrijpen dat de 2^e lijn centraal vanuit WoerdenWijzer zal worden aangestuurd. Wij onderschrijven de noodzaak tot een integrale aanpak, maar merken op dat deze transformatie voor alle betrokkenen - gemeente,

zorgverleners, welzijnsorganisaties enzovoorts - een complexe operatie is, die tot in 2015 en zoals eerder opgemerkt, wellicht langer door zal lopen. De complexiteit van het geheel brengt risico's met zich mee. Wij pleiten daarom voor versterking van WoerdenWijzer opdat zij de genoemde functies en verantwoordelijkheden met ingang van 1 januari 2015 tijdelijk kunnen uitvoeren en integreren op gemeentelijk niveau.

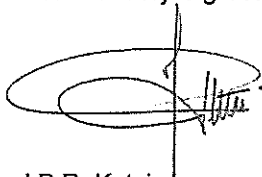
In besluit 3 wordt gekozen voor indicatiestelling zo dicht mogelijk bij de burger door de nieuw in te richten Wijkteams. Dit principe onderschrijven wij van harte. Wij tekenen hierbij aan dat niet alle burgers in dezelfde mate mondig zijn en in staat zijn adequaat hun behoefte aan ondersteuning te verwoorden. Soms moeten burgers tegen zichzelf in bescherming worden genomen. Dit vraagt de nodige zorgvuldigheid en deskundigheid binnen het Wijkteam, daar immers zal de indicatie primair plaatsvinden. Wij vragen u dit goed te waarborgen. Veelal zal er sprake zijn van een mantelzorg. Deze dient als een volwaardige partner betrokken te worden in het indicatieproces.

In besluit 4 wordt het persoonsgebonden budget (PGB) als uitgangspunt gekozen. Dit wordt ingegeven door de wens de burger meer eigen regie te geven over zijn of haar leven. Wij zijn echter van mening, dat niet de wens tot meer eigen regie hier leidend moet zijn, maar de ondersteuning die past bij het individu. Ons uitgangspunt hierbij is, dat de cliënt en zijn of haar persoonlijke situatie centraal staat. Niet iedereen is gebaat bij een PGB of een variant daarop. In veel gevallen is zorg in natura beter passend. Het is niet voor niets dat in de nieuwe Wmo de eis is opgenomen, dat zorg in natura altijd geleverd dient te worden wanneer de burger dat wenst. Met zorgverleners kunnen afspraken worden gemaakt dat de ondersteuning ruimte biedt voor eigen regie en dat dit ook wordt gestimuleerd bij de burger die ondersteuning ontvangt. Wij pleiten ervoor het besluit 4 in deze zin aan te passen.

Tenslotte merken we op dat de burger nog maar beperkt is gehoord. De diverse werkgroepen die door de projectorganisatie in het leven zijn geroepen, zijn overwegend samengesteld uit de medewerkers van de projectorganisatie en professionals van diverse zorgorganisaties. Er zijn een aantal druk bezochte informatieavonden georganiseerd, 1 per subdomein, waar burgers hun inbreng konden hebben maar dat is niet voldoende. We constateren als Wmo-raad dat er een grote behoefte is de burger meer te betrekken bij de inrichting van het Sociale Domein voor de komende jaren. Dit zal de kans op succes van de transformatie verhogen en het draagvlak voor veranderingen verbreden.

Wij hopen hiermee een bijdrage te hebben geleverd aan de transformatie Sociaal Domein.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.P.R. Kotvis', is written over a large, light-colored oval stamp. The signature is somewhat stylized and overlaps the stamp.

J.P.R. Kotvis,
Voorzitter Wmo-raad.

Regionale Adviesraad Werk en Bijstand

CW2

07 MEI 2014

Beh. Ambt:
Schreefriet:
Afschr.: Bewi
P.V.O.:

Bezoek/Correspondentie-adres:
De Bleek 6,
3447 GV Woerden.

Gemeente Woerden 14.007525

Registratiedatum: 07/05/2014
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

B&W van de Gemeente Woerden
t.a.v. Mevr. A. van der Ploeg,
Postbus 45
3440 AA Woerden

Woerden, 2 mei 2014,

Ref. Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016

U heeft de RAWB verzocht advies uit te brengen over het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016. Dat advies bieden wij u hierbij aan.

Ideaal Beeld

U geeft een schets van de sociale infrastructuur van de gemeente van de toekomst, waarin mensen naar elkaar omzien, al hun capaciteiten benutten, hun eigen kracht aanwenden en aanzienlijk minder leunen op de gemeente/overheid. Wie kan er tegen een dergelijke samenleving zijn? Echter de schets is een ideaal beeld, waarbij nog een lange weg te gaan is om die te realiseren, hoewel deelaspecten al bestaan. Familiebanden zullen weer sterker moeten worden, de individualisering van de samenleving moet een halt toegeroepen worden, netwerken moeten opgebouwd en versterkt worden. Het probleem is hierbij dat burgers met een minimum inkomen, dicht bij de armoedegrens, dat netwerk nauwelijks hebben. Armoede maakt eenzaam. Daarmee is het ideaal beeld ook nogal gratis, omdat mensen die aan de 'rijke kant' van de samenleving zitten, de overheden niet nodig hebben en niet in overheden geïnteresseerd zijn, terwijl de nieuwe samenleving niet zonder hun bijdragen zal kunnen functioneren.

Twee jaar geleden vond dezelfde discussie plaats i.v.m. de Notitie Integrale Toegang (mei 2012) waarover de RAWB ook adviseerde. Het moet helaas vastgesteld worden dat de veranderingen richting het ideaalbeeld nauwelijks zichtbaar zijn. De grote vrees is dat de financiële terugloop van budgetten veel sneller gaat dan de sociale ontwikkeling naar de ideale samenleving, die de consequenties van die budgettaire ontwikkeling zou moeten neutraliseren om verschraling van de samenleving te voorkomen. Een ideaal beeld formuleren als uitgangspunt legt ook de verantwoordelijkheid op om deze ontwikkeling aan te jagen. Een plan is urgent om de noodzakelijke stappen te zetten richting de ideale samenleving.

Transities.

De voorziene veranderingen op de gebieden van de Jeugdzorg/ Passend onderwijs, de WMO/AWBZ en de Participatiewet zijn enorm. Vele ouders maken zich terecht grote zorgen, zo bleek op voorlichtingsavonden. Zij hebben jaren geïnvesteerd om voor hun dierbaren een acceptabele oplossing te vinden, die, naar zij vrezen, nu verdampt. De gemeente krijgt zeggingsmacht over een aanzienlijk groter deel van het leven van burgers. Keuzevrijheid wordt ingeperkt. Deze situatie noodzaakt dat er een goede, onafhankelijke (specialistische) beroepsmogelijkheid op korte termijn operationeel is.

Integraliteit

Integraliteit wordt voorzien. Dit lijkt vooral geïnterpreteerd te worden als: integrale toegang via Woerden Wijzer. Maar betekent dit ook integrale zorg op professioneel niveau? De gemeente vermijdt een discussie over de relatie van gemeente met de professionele zorgaanbieders in eerste en tweede lijn. Ouders worden hierover in onzekerheid gelaten en zijn niet in de gelegenheid het beleid op dit punt te beïnvloeden. De RAWB adviseert de gemeente hen hiervoor wel uitdrukkelijk de gelegenheid te geven voordat besluiten genomen worden. Welk mechanisme gaat de gemeente hiertoe aanwenden?

De RAWB ziet de integraliteit vooral in de ontwikkeling van goede wijkteams die met grote (budgettaire) bevoegdheid en verantwoordelijkheid zorgvragen op een breed terrein kunnen aanpakken. Woerden Wijzer krijgt in dit beeld een back office functie voor langdurige en zeer gecompliceerde vragen, waarbij indicering in een groot aantal gevallen noodzakelijk blijft, maar zonder de automatisen die nu vaak gehanteerd worden.

Regionale samenwerking.

Een groot probleem bij de transities is dat gemeenten de implementatie niet zelf aankunnen en dus in de regio moeten samenwerken. Dit leidt tot ongerijmdheden bv. er zijn grote klachten over de uitvoering van de jeugdzorg bij de provincie, er vindt een transitie van de jeugdzorg naar de gemeente plaats die vervolgens met een halve provincie de jeugdzorg weer gaat uitvoeren.

De schaalvergroting in de huidige situatie leidt er toe dat het democratisch gehalte van de gemeente afneemt. De afstand tussen uitvoering en burger neemt toe, terwijl een ideale sociale infrastructuur om een kleinere afstand vraagt, om betrokkenheid van de burger bij zijn omgeving te bevorderen. Ook de democratische besluitvorming wordt verzwakt. Goed democratisch bestuur bij grote samenwerkingsverbanden vraagt om intensievere samenwerking van gemeenteraden.

Er is een recent voorbeeld: Ferm Werk. De transitie van de IASZ naar Ferm Werk was een relatief triviale: de wet veranderde niet, de intergemeentelijke samenwerking in de IASZ voerde de WWB al lange tijd uit en er was een grote personeels- expertise uitwisseling van de IASZ naar Ferm Werk. Toch is het resultaat nu: ernstige klachten van belanghebbende/betrokken burgers. De besluitvorming was zo gecompliceerd geworden dat iedere inspraak niets meer voorstelde. Zelfs gemeenteraadsleden werd een inhoudelijke discussie onthouden op (twijfelachtige) formele gronden. Die instanties die kanttekeningen maakten (Rekenkamer, RAWB, FNV) werden standaard met een kluitje in het riet gestuurd met redeneringen 'van de grote omhaal'.

De grote zorg van de RAWB is dat de relatie tussen burger en bestuur vrijwel afgesneden wordt wat juist bij onderhavige transities zeer zorgelijk is omdat het hier de zwakkeren in de samenleving betreft. Invloed van burgers wordt juist bewerkstelligd bij bespreking van concrete scenario's en hun consequenties.

De intentie om maatwerk te leveren onderschrijft de RAWB uiteraard. Maar hoe wordt dat gewaarborgd? De RAWB vreest dat, in een gecompliceerde bestuurlijke meer- partijen structuur, de inhoudelijke discussie wordt ingeleverd voor sturing op budgetten. Voor het sociale domein is een intensief toezicht, ook van cliëntenorganisaties essentieel.

Bedrijfsleven.

De gemeente vraagt om een bijdrage van het bedrijfsleven om de ideale samenleving vorm te geven. Dit verzoek als zodanig zal geen zoden aan de dijk zetten. Vereenvoudiging van procedures en regels zal helpen, maar de RAWB verwacht vooral dat een grote inzet op 'social return' een goede stap is. Iedere transactie of service aan het bedrijfsleven en instellingen zou dit aspect moeten inhouden. De inzet van loonkostensubsidie is een aantrekkelijke optie om meer mensen aan het arbeidsproces te kunnen laten deelnemen. Maar gaat de gemeente hier breed op inzetten en in hoeverre gaat de gemeente risico's van ondernemers, die zij lopen voor de doelgroep, overnemen?

De transities die grote verantwoordelijkheid geven aan de gemeente maakt dat de gemeente ook een aanzienlijk grotere verantwoordelijkheid krijgt om de tweedeling in de samenleving, die duidelijk zichtbaar wordt, te elimineren.

Cliëntenparticipatie.

Het beleidsplan suggereert een herziening van de cliëntenparticipatie. De RAWB is het er mee eens dat de transities vragen om een herbezinning, niet uit bestuurlijke doelmatigheid maar uit integrale belangenbehartiging. Eerste bijeenkomsten zijn gepland om e.e.a. te bespreken. Voor de RAWB heeft advisering t.av. beleid en uitvoering, daadwerkelijke cliëntenondersteuning en belangenbehartiging grote prioriteit.

Participatiewet.

De RAWB vindt zich niet competent om alle transities in detail te bespreken. Hij beperkt zich tot de Participatiewet.

De budgetten van alle transities worden samengevoegd in een macro budget. Dat vraagt om een integrale, zorgvuldige en gedegen weging van de verschillende deel budgetten, ook gezien de bezuinigingen die voorzien zijn op de verschillende onderdelen. Een eventuele participatieraad moet hierbij intensief betrokken worden.

Op het inkomensdeel van de Participatiewet behoeft een aantal onderdelen nadere discussie, zoals de verruiming van de bijzondere bijstand, de invulling van de ruimere budgetten voor armoede bestrijding en de individualisering van de minima regelingen.

Een belangrijke discussie zal moeten gaan over het re-integratie beleid. Ferm Werk stelt onomwonden dat het adagium 'iedereen doet mee' budgettair niet vol te houden is. Mede daarom is er een dringende heroverweging noodzakelijk. Onderwerpen zijn bv.: doelgroepen beleid, jongeren, maatwerk, al dan niet verplicht vrijwilligerswerk, tegenprestatie, welke trajecten zijn acceptabel en tegen welke condities, loonkostensubsidie etc.. De RAWB vindt deze discussie urgent.

Een laatste punt dat aandacht vraagt is de wijzigingen in de WSW en de Wajong per januari 2015. Vele jongeren die in de oude situatie voor genoemde regelingen in aanmerking kwamen, komen dat niet meer. Daarmee zijn hun problemen niet van tafel. Hoe gaan zij dan geholpen worden?

Tot slot: de RAWB is overtuigd van de serieuze bedoelingen van de gemeente om de transitie goed te laten verlopen. Echter de operatie is groot en ingrijpend ook voor bewoners. De RAWB beveelt aan om, indien nodig, de transitieperiode met een jaar te verlengen en extra budget te reserveren voor knelpunten.

Met vriendelijke groet,

W. Agterof
Voorzitter RAWB

WSW-Raad,
Carrosserieweg 1,
3445BC Woerden.

OW2

29 APR. 2014

Beh. Ambt.:
Streefdat.:
Afschr.: B & W
B.V.O.:

College B&W van Woerden,
t.a.v. Mevr. A van der Ploeg,
Postbus 45,
3440 AA Woerden.

Woerden, 28 april 2014,

Ref. Advies aanvraag sociaal domein

Gemeente Woerden 14.007162

Registratiedatum: 30/04/2014
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

Op uw verzoek geeft de wsw-raad advies over het:

Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016. Het zal u niet verbazen dat de wsw-raad zich beperkt tot aspecten die de Participatiewet betreffen.

1. Uw ideaal beeld van de nieuwe sociale infrastructuur is er een waarin inwoners zelfredzaam en probleemoplossend zijn, eigen regie voeren, zelf werk genereren of verwerven en waarbij burgers naar elkaar omzien en elkaar naar vermogen helpen. Op zichzelf kan geen burger hierop tegen zijn. Echter het moet opgemerkt worden dat de samenleving nog een grote slag moet maken om in de buurt van dit ideaal beeld te komen. Verder zijn er ontwikkelingen die hier juist tegenin gaan, zoals bv de individualisering van de samenleving. Lang niet alle burgers zullen aan al de genoemde criteria kunnen voldoen, om uiteenlopende redenen. Ten aanzien van hen heeft de overheid een zorgplicht, zoals in de Wet Sociale Werkvoorziening is vastgelegd. De wsw-raad hecht er aan dat de overheid, en dus de gemeente, de zorgplicht handhaaft zoals in Artikel 1 lid 3 van de huidige WSW verwoord en dit verankert in een verordening. Dit is te meer belangrijk omdat in de toekomst, met een verdergaande digitale en globaliserende wereld, juist meer burgers hulp in het kader van de Participatiewet nodig zullen hebben.
2. In dit kader zou de doelgroep waar wij het hier over hebben zeer gebaat zijn bij een grootschalige inzet van 'social return'. De gemeente heeft hier aandacht voor, zo blijkt uit het beleidsplan, echter burgers merken hier weinig van. Dit zou een onderdeel moeten zijn van iedere gemeentelijke transactie. Een grote publieke campagne is nodig omdat veranderingen op het gebied van maatschappelijk ondernemen traag gaan. Het zou zeker

- helpen om publiek te maken welke ondernemingen hierop actief zijn, en welke weinig oog voor dit vraagstuk hebben.
3. Om de doelgroep goed voor te bereiden op de toekomst is een grotere inzet op scholing noodzakelijk. Scholing op het gebied van taal en elementaire werknemersvaardigheden is relevant, echter vakmatige scholing is even hard nodig. Hier moet nog een slag gemaakt worden, waarbij intensiever met werkgevers en opleidingsinstituten moet worden samengewerkt.
  4. De Participatiewet opent de mogelijkheid van loonkostensubsidie. Vele mensen uit de doelgroep komen hiervoor potentieel in aanmerking en het aantal groeit, zo is de verwachting. De wsw-raad vreest dat de budgetten die hiervoor beschikbaar zijn, te beperkt zijn. De wsw-raad vraagt de gemeente ruimhartig op trajecten met loonkostensubsidie in te zetten, om er voor te zorgen dat iedereen mee kan doen naar vermogen. Als dat niet mogelijk is verzoekt de wsw-raad dat de gemeente ook met haar een doelgroepen beleid bespreekt.
  5. Voor goede arbeidstoeleiding en voor een goede afstemming m.b.t. de aanwending van loonkostensubsidie vindt de wsw-raad een veel intensievere samenwerking met het UWV opportuun. Alle partijen hebben in principe hetzelfde doel: de burger faciliteren die hulp nodig heeft. Kaartenbakken dienen ontschot te worden.
  6. Loonwaarde vaststelling is een belangrijk aspect bij werken van mensen met een handicap bij werkgevers. De wsw-raad acht het verstandig dat Ferm Werk in samenwerking met de potentiële werkgever de loonwaarde van een toekomstige werknemer vaststelt. Hierbij moet ook het belang van de samenleving meegewogen worden: hogere loonwaarde maakt dat meer cliënten de mogelijkheid hebben om van loonkostensubsidie gebruik te maken.

De wsw-raad is uiteraard voor nadere discussie beschikbaar.

Met vriendelijke groet

R.Sangers

Plv. voorzitter wsw-raad

Keuzenotitie Inrichting Ondersteuning Dichtbij Inwoners

(voorheen Wijkgericht Werken)

1. Inleiding

1.1 Eigen regie

In het voorwoord van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2016 staat het volgende verwoord: 'Al jaren worden we gedreven door de wens voor onze inwoners hun (goede) leven mogelijk te maken. Niet het systeem staat daarin centraal, maar de inwoner'.

Dat is het uitgangspunt van de visie van de gemeente Woerden, namelijk dat inwoners volledig de regie hebben bij het vorm geven van hun normale (goede) leven. Als zij ondersteuning nodig hebben om het normale (goede) leven vorm te geven, geldt het volgende:

- de inwoner formuleert *zelf* een ondersteuningsplan
- de inwoner koopt *zelf* de noodzakelijk ondersteuning in met een PGB
- de inwoner is *zelf* eigenaar van zijn/ haar dossier (privacy).

Nu zijn er grote verschillen tussen inwoners als het gaat om 'in regie' zijn. De één heeft geen ondersteuning nodig (in zijn of haar huidige levensfase, hoewel dat morgen anders kan zijn!), een ander weet exact te formuleren wat hij/ zij nodig heeft; en weer een ander heeft hier (een beetje) begeleiding bij nodig. De ene inwoner heeft een goed netwerk waar hij / zij begeleiding krijgt bij het 'in regie' zijn, bij de ander is er niemand in de buurt om hierin te begeleiden. Ook kan het zijn dat een inwoner de regie, tijdelijk, niet meer heeft over zijn/ haar normale (goede) leven.

Hoe brengen we vanuit het perspectief van deze inwoners, waarbij de eigen regie centraal staat, ondersteuning naar inwoners die dat nodig hebben. Hoe brengen we de ondersteuning dichtbij die inwoner die niet durft te vragen of niet kan vragen (zorgmijders)? Hoe organiseren we dit met minder budget dan er tot nu toe wordt uitgegeven aan ondersteuning? Daarbij zit een belangrijke kernvraag bij het ondersteuningsplan dat de inwoner (met begeleiding) maakt en de toets (beschikking) die vervolgens wordt gemaakt waarmee toegang wordt gegeven tot (betaalde) ondersteuning in de 1^e of 2^e lijn.

1.2. Doel en Inhoud van de notitie

Doel van de notitie is om de raad te helpen een goede keuze te maken.

In juli 2014 heeft de raad aangegeven om – op basis van een evaluatieverslag van een nu lopende 'Pilot Wijkaanpak en Wijkteam Woerden'- een besluit te (willen) nemen met betrekking tot het inrichten van ondersteuning dichtbij inwoners (veelal besproken als wijkgericht werken).

Deze notitie gaat door op de kaders en de nieuwe sociale ondersteuningsstructuur uit het Integraal beleidsplan Sociaal Domein 2015-2016, Gemeente Woerden.

In deze notitie gaan we eerst in op welke nieuwe taken de gemeente moet regelen, op welk terrein en wanneer, en wat er al geregeld is (hoofdstuk 2). Vervolgens komen de manieren van 'hoe alle inwoners te bereiken' aan bod, op een efficiëntere wijze dan nu het geval is (hoofdstuk 3). Daarna beschrijven we de ervaringen van 'ondersteuning dichtbij inwoners' tot nu toe in Woerden en in andere gemeenten (hoofdstuk 4) . Er worden drie mogelijke modellen van 'ondersteuning dichtbij inwoners' beschreven, gevolgd door een advies betreffende de best passende organisatievorm in Woerden (hoofdstuk 5). We eindigen deze notitie met een stappenplan (hoofdstuk 6).

2. De nieuwe taken in 2015

2.1 Transitie en transformatie

In juni jl. heeft de raad besloten om het jaar 2015 te benoemen tot transitie- en leerjaar en in 2016 te starten met de transformatiefase. Dit betekent dat we in 2015 voor de taak staan om de ondersteuning die inwoners nu ontvangen, in 2015 goed in te regelen, zodanig dat de overgang geborgd wordt en inwoners een 'zachte landing' krijgen. Dit betekent ook dat we al in 2015 bezig gaan met een gewijzigde aanpak, een andere inrichting van het sociaal domein, om in 2016 e.v. de transformatie verder vorm te geven.

2.1 Transitiejaar 2015

In 2015, het transitiejaar en leerjaar, is het van belang dat de ondersteuning die inwoners ontvangen en waarvoor een indicatie is gegeven door het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) of BJZ (Bureau Jeugdzorg), continueert. Er geldt namelijk voor het jaar 2015 een overgangsrecht voor de inwoners die nu ondersteuning ontvangen en een langer durende indicatie hebben, in ieder geval geldend voor het gehele jaar 2015. Als inwoners een indicatie hebben die afloopt in 2015, wordt een gesprek gevoerd met de inwoner. De inwoner stelt (conform de beleidskeuzen) een ondersteuningsplan op (evt. met hulp) dat geldt als toegang tot ondersteuning. Het plan wordt vanuit het perspectief van de inwoner, volgens een 'ontschot' werkwijze, gemaakt. NB. Met 'ontschot' wordt bedoeld dat we niet in afzonderlijke producten denken, zoals nu het geval is (bijvoorbeeld: hulp in het huishouden naast woonbegeleiding), maar in een ondersteuningsaanbod als geheel.

Werken met Ondersteuningsplannen i.p.v. indiceren

Een belangrijk punt van sturing en (kosten)beheerbaarheid is het toegang verlenen (beslissen) tot de 1^e en 2^e lijns ondersteuning. De indicering van deze ondersteuning wordt momenteel uitgevoerd door het CIZ en BJZ. De beoordeling van de benodigde ondersteuning vindt daarmee nu plaats in een regionaal kantoor, ver weg van de inwoner, zonder kennis van de wijkenmerken en de netwerken die er al zijn. Het is een bureaucratische werkwijze en vaak duurt het lang voordat daadwerkelijk ondersteuning wordt ingezet. Ook leidt de huidige manier van indiceren niet tot een vermindering van de uitgaven.

Zoals toegelicht in het beleidsplan sluit een ondersteuningsplan, door en voor de inwoner/het huishouden, beter aan bij het uitgangspunt van eigen regie. De toets (en daarmee beschikking) van dit ondersteuningsplan moet 'ergens' komen te liggen. Vanuit het sturen op kosten lijkt het verstandig dit te laten uitvoeren door 'consulenten', die dichtbij de inwoner staan, in dienst van of verbonden aan WoerdenWijzer.nl. Dit is een geheel andere benadering dat het 'indiceren' door professionele bureaus op afstand.

Beschikbaarheid van ondersteuning

Niet iedere zorgaanbieder zal in 2015 gecontracteerd worden. Dat komt omdat sommige zorgaanbieders keuzes maken en bijvoorbeeld niet (meer) inschrijven in de regio Woerden en/of omdat we geen overeenstemming bereiken over de kosten en/of voorwaarden. De inwoner waarvan de zorgaanbieder geen ondersteuning kan bieden in 2015, wordt benaderd voor een gesprek. In dit gesprek wordt een (nieuw) ondersteuningsplan besproken. Dit ondersteuningsplan vormt de basis voor een PGB of een ondersteuning bij een andere, gecontracteerde aanbieder (Zorg In Natura = ZIN).

2.3 Wat is er al geregeld

Conform het beleidsplan wordt een nieuwe ondersteuningsstructuur in Woerden beoogd. De lokale ondersteuningsstructuur voor inwoners/huishoudens met een vraag betreffende het sociaal domein bestaat in Woerden per 2015 uit 6 onderdelen¹:

1. Het sociaal netwerk.
2. De integrale toegang WoerdenWijzer.nl (website met informatie en telefonische medewerkers).
3. Consulenten (van/bij WoerdenWijzer.nl² die ondersteuning dichtbij inwoners uitvoeren en o.a. helpen bij ondersteuningsplannen).

¹ De hier beschreven ondersteuningsstructuur is een weergave van de stand van zaken tot nu toe. Deze kan/zal op onderdelen, door keuzes die gemaakt worden door de gemeenteraad, gewijzigd worden.

² In elk model van 'ondersteuning dichtbij inwoners' hebben we medewerkers c.q. consulenten uit verschillende disciplines nodig. Als verzamelnaam noemen we ze vooralsnog consulenten.

4. Sociaal Makelaars van WoerdenWijzer.nl (speciaal voor multiprobleem-huishoudens zonder eigen regie).

Ter ondersteuning van bovenstaande onderdelen worden in regionaal verband opgezet:

5. Een stedelijk specialistenteam (van waaruit een specialist kan helpen bij het ondersteuningsplan in geval van zeer specifieke problematiek, op aanvraag van een consulent of sociaal makelaar).
6. Het SAVE-team (in die gevallen waarbij de veiligheid van kinderen in het geding is).

Voor deze onderdelen zijn al ontwikkelingen in gang gezet, namelijk:

Integrale Toegang WoerdenWijzer.nl

De centrale toegang WoerdenWijzer.nl bestaat al. Inwoners kunnen WoerdenWijzer.nl zowel digitaal als telefonisch bereiken. WoerdenWijzer.nl heeft een website, waarop een vraag- en aanbod van ondersteuning is ingericht. Ook is er informatie beschikbaar over oplossingen bij verschillende ondersteuningsvragen. WoerdenWijzer.nl is continu aan het verbeteren en is versterkt met deskundigheid op het gebied van jeugd en begeleiding van volwassenen.

Sociaal makelaars

Een team van sociaal makelaars is reeds aan het werk om de ondersteuning te coördineren bij gezinnen en inwoners met complexe problematiek op diverse leefgebieden waarbij het gezin of de inwoner dit niet zelf kan (tijdelijk ontbreken van eigen regie).

Organiseren consulenten met allen een eigen discipline

Naast de consulenten die de gemeente zelf al in huis heeft (Schuldhulpverlening en Wmo) wordt deskundigheid (1^e en 2^e lijn) georganiseerd (c.q. ingekocht) op het gebied van jeugd en de volwassen doelgroepen die diverse vormen van ondersteuning ontvangen. De gemeente heeft een subsidie relatie met de aanbieder van maatschappelijk werk, thuisbegeleiding en welzijnswerk. Verder wordt er verpleegkundige en niet cliëntgebonden zorg ingekocht. Ook komen er medewerkers van MEE naar de gemeente. Deze medewerkers noemen wij in deze notitie 'consulenten'. Ze zijn beschikbaar om inwoners met ondersteuningsvragen te helpen door zoveel mogelijk in eigen kracht en met het eigen netwerk op te lossen. Als er toch specialistische ondersteuning (1^e of 2^e lijn) nodig blijkt, dan kunnen de consulenten dit regelen (op basis van het ondersteuningsplan) en soms ook zelf leveren.

Veiligheid

Er worden teams ontwikkeld voor het borgen van de veiligheid in crisissituaties (inrichting van SAVE teams = Samenwerken aan Veiligheid) en de 24 uren bereikbaarheid (MCP, Meld- en Crisispunt ingericht door BJJ Utrecht).

Voor een meer uitgebreide toelichting op de structuur en de onderdelen verwijzen we naar het genoemde beleidsplan.

2.4 Wat is er nog nodig

Veel inwoners zijn zelf goed in staat om ondersteuning te regelen door deze te vragen aan familie en het eigen sociale netwerk. Dit is ongeveer 80% van de woerdenaren.

Als dit niet kan, dan weten de veel inwoners inmiddels de centrale toegang WoerdenWijzer.nl goed te bereiken, of er een familielid/buurtgenoot die dat voor hen kan.

Maar (nog) niet iedereen weet WoerdenWijzer.nl te bereiken. Ook kan niet iedereen de vraag om ondersteuning duidelijk maken. Dit zijn vaak inwoners die met relatief eenvoudige ondersteuning geholpen zijn, mits er vroeg gesignaleerd wordt. Gebeurt dit niet, dan is later vaak duurdere ondersteuning nodig. Het op tijd signaleren van deze ondersteuningsbehoefte bij deze groep inwoners is iets wat nu nog niet geregeld is.

Hiervoor is het nodig om de 'vindplaatsen' in het vizier te hebben en een stevig buurtnetwerk te ontwikkelen. Een vindplaats is een plek die door een inwoner al gebruikt wordt in zijn/haar leven (voor spel, sport, sociale activiteiten, gezondheid) en waar ondersteuningsvragen zichtbaar worden of

gemaakt kunnen worden. Als een ondersteuningsvraag dan zichtbaar wordt boven, zou het mooi zijn als de "buurt" vervolgens zelf een oplossing kan bieden voor de ondersteuningsvraag. En als dat niet zo is, moet de "buurt" snel verbinding leggen met de organisatie die dit wel kan, namelijk WoerdenWijzer.nl. Hiervoor is een zogenaamde 'er op af' werkwijze nodig. Om de 'niet zichtbare' inwoners met een ondersteuningsvraag ook te bereiken (en op zijn minst 'erger' te voorkomen).

De vraag is: Hoe organiseren we dat signalering en ondersteuning dichtbij inwoners wordt geregeld? Hoe geven we vorm aan 'er op af'. Wie zijn de sociale 'ogen en oren in de wijk'. Wie heeft een natuurlijke relatie met de vindplaatsen en hoe versterken we het buurtnetwerk?. Maar ook andersom, wie of wat is een herkenbaar gezicht in de wijk, waardoor inwoners laagdrempelig toegang hebben tot ondersteuning. Met dit soort vragen hebben we ervaringen opgehaald en zelf opgedaan.

3. Kennisverzameling over buurten/wijken en kernen.

Om meer te weten te komen over hoe er nu in de buurt/wijk of kern wordt geleefd en gewerkt en over de ondersteuning die – nu al vaak in samenwerking – wordt geboden tussen en aan inwoners, is een werkgroep Sterke Samenleving in het leven geroepen. In deze werkgroep zitten verschillende professionals van diverse zorgaanbieders en is ook een vrijwilligersorganisatie en een cliëntenplatform aangesloten.

3.1 Werkgroep Sterke Samenleving

De werkgroep Sterke Samenleving, één van de werkgroepen van het programma TSD, is een kennisbron geweest bij het analyseren van de wijken op het gebied van sociale samenstelling, doelgroepen, vindplaatsen en hulpverlening die er momenteel wordt geboden. Er heeft een werksessie plaatsgevonden, waarbij aan de hand van vragenlijsten kennis is opgehaald (in bijlage A staan de indrukken van de werkgroep opgesomd).

Conclusies:

Volgens deze werkgroep is er voldoende draagkracht bij diverse organisaties voor het (samen) werken in de buurt, de wijk of de kern. Er wordt een zorg uitgesproken over het behoud van juiste professionele ondersteuning in de situatie waarin dat echt nodig is. Wat betreft het indiceren van ondersteuning wordt veel waarde gehecht aan de objectiviteit en onafhankelijkheid van degenen die hierin het mandaat krijgen (i.v.m. de mogelijke perverse prikkel naar verbonden zorgaanbieders). Verder wordt er aandacht gevraagd voor de verbinding met de 0^e lijn; het sociaal netwerk tussen inwoners.

3.2 Inzicht en indeling gebieden

Voor voldoende kennis van een buurt/wijk/kern en voor het opbouwen van een netwerk voor ondersteuning dat dichtbij de inwoners staat is het in Woerden nodig dat 'medewerkers' zich richten op 1 bepaalde buurt/wijk/kern. Anders wordt de schaal te groot. De meest ideale schaal van een 'inrichting ondersteuning dichtbij inwoners' is in Woerden overigens niet in beton gegoten. Door ervaring op te doen kunnen we dit waar nodig aanpassen en verbeteren. Landelijk wordt geadviseerd om één wijkteam in te richten voor een werkgebied met een schaalgrootte van ca. 15.000-20.000 inwoners (bron Stimulansz). Een ideale of logische indeling moet nog gemaakt worden. Een indeling in drie gebieden lijkt voor de Woerdense schaal geschikt.

Een verdergaande gebiedsanalyse moet later uitgevoerd worden. Een gebiedsanalyse geeft kennis voor het ontwikkelen van preventie-activiteiten en 0^e lijns voorzieningen. Het geeft inzicht in de samenstelling van een buurt/wijk, de mogelijkheden/ kansen en de kwetsbaarheid van de inwoners van de wijk.

4. Ervaringen met ondersteuning dichtbij inwoners

We hebben gekeken naar ervaringen bij andere gemeenten (veelal een wijkaanpak met multidisciplinaire wijkteams). En we hebben in Woerden i.s.m. Welzijn Woerden ervaring opgedaan met zogenaamde schakelteams bestaande uit drie in de wijk actieve professionals, namelijk een welzijnscoach/ ouderenadviseur, een maatschappelijk werker en een wijkverpleegkundige. De bedoeling

was dat vragen in de wijk in een vroeg stadium op een integrale en effectieve manier opgevangen kunnen worden.

Verder is ervaring opgedaan met de pilot Wijkaanpak en Pilot Wijkteam (samenwerking VGZ). In deze pilot werken 1^e lijns professionals uit zorg en welzijn samen in de ondersteuning van inwoners. Het pilotteam bestaat uit een maatschappelijk werkende, een welzijnsconsulent, een wijkverpleegkundige, een medewerker van WoerdenWijzer.nl en een sociaal makelaar. De ervaringen van deze pilot vindt u in de 'Tussenevaluatie Wijkaanpak en Pilot Wijkteam Woerden'. De insteek van Raedelijc en VGZ is met name de verbinding tussen wijkteam en huisartsenzorg tot stand te brengen. Deze verbinding is niet vanzelfsprekend maar wel van groot belang. De huisarts is namelijk een belangrijke 'vindplaats' van ondersteuningsvragen in het sociaal domein. In de pilot neemt een praktijkondersteuner (POH) van de huisartsenpraktijk deel. De POH zorgt voor de verbinding tussen de huisarts en het wijkteam.

4.4 Conclusies 'inrichting ondersteuning dichtbij inwoners'

De evaluatie van deze ervaringen staan in bijlage B uitgewerkt. Samenvattend kunnen we concluderen dat het samenwerken tussen medewerkers vanuit verschillende disciplines, het houden van gezamenlijke casusbesprekingen en het samen op huisbezoek gaan bij inwoners, als zeer positief ervaren wordt door de professionals uit de pilots. Een integrale aanpak (1 gezin, 1 plan, 1 regisseur) wordt gestimuleerd door van elkaars deskundigheid te leren en elkaar aan te vullen. Hiermee wordt verkokering en overlapping van ondersteuning tegen gegaan. De kennis van de wijk en de verbindingen met en tussen inwoners en 'vindplaatsen' worden groter. Een goed werkend buurtnetwerk en de zelfredzaamheid van de buurt/wijk/kern komt daarmee meer tot ontwikkeling.

Daar tegenover blijkt uit interviews met inwoners dat niet iedereen bijvoorbeeld het Schakelteam wist te vinden of in staat is WoerdenWijzer.nl te bereiken. De verwachting is dat met "marketing" en het 'er op af' ook deze inwoners bereikt worden. Wel kan worden geconcludeerd dat voor het aangaan van een verbinding met de vindplaatsen (huisartsen, scholen, verenigingen) een vorm van ondersteuning dichtbij de inwoner (ook wel wijkgericht werken genoemd) een voorwaarde is.

Samengevat zijn de taken die bij "ondersteuning dichtbij de inwoner" horen, als volgt:

- signaleer in een vroeg stadium knelpunten en ondersteuningsvragen en werkt daartoe vindplaatsgericht (o.a. structurele contacten met huisartsen, scholen, politie, sport- en andere verenigingen, enzovoort);
- versterkt (vroeg)signalering op natuurlijke vindplaatsen; vormt de oren en ogen in de wijk in aanvulling op de vindplaatsen;
- ontwikkelt preventieve collectieve voorzieningen wanneer bepaalde problemen in een wijk veel voorkomen;
- ondersteunt, waar nodig, inwoners met eenvoudige c.q. lichte problemen, daarbij uitgaande van de eigen kracht en dat van het sociaal netwerk;
- ondersteunt, waar nodig, inwoners met het opstellen van het ondersteuningsplan;
- helpt mee te bouwen aan een informele ondersteuningskring rond inwoners/huishoudens met een klein sociaal netwerk;
- ondersteunt inwoners/huishoudens, waar nodig en door de inwoner/het huishouden gewenst, in het voldoen aan hun PGB-verplichtingen;
- faciliteert buurtinitiatieven en bouw een wijknetwerk op;
- ondersteunt vrijwilligers en andere mensen die de inwoner/het huishouden ondersteunen zodat zij de goede dingen kunnen doen en het langer vol kunnen houden;
- schakelt wanneer dit noodzakelijk is specialistische ondersteuning (2e lijn) of het SAVE-team in;
- schakelt bij complexe, meervoudige problemen, waarbij coördinatie van de ondersteuning noodzakelijk is, een sociaal makelaar in.

Op basis van voorgaande worden in het volgende hoofdstuk drie modellen van 'inrichting ondersteuning dichtbij inwoners', zoals dat in Woerden zou kunnen, toegelicht.

5. Modellen voor ondersteuning dichtbij de inwoner

In het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein wordt een nieuwe sociale ondersteuningsstructuur voorgesteld, bestaande uit de volgende onderdelen

- 1) Het sociaal netwerk.
- 2) De integrale toegang WoerdenWijzer.nl
- 3) Consulentes (van/bij WoerdenWijzer.nl)
- 4) Sociaal Makelaars van WoerdenWijzer.nl

En ter ondersteuning van bovenstaande onderdelen worden in regionaal verband opgezet:

- 5) Een stedelijk specialistenteam
- 6) Het SAVE-team

In deze nieuwe sociale infrastructuur werken de integrale toegang (WoerdenWijzer.nl), het stedelijke specialistenteam en het SAVE team voornamelijk op stedelijk niveau. Meer op gebiedsniveau werkt:

- het sociaal netwerk (bestaand maar ook het verder op- en uitbouwen en onderhouden van de sociaal netwerken gericht op 'elkaar helpen', bereikbaarheid en vroege signalering)
- De consulentes van/bij WoerdenWijzer.nl (voor het thuis bij inwoners begeleiden van (hulp)vragen, voor het begeleiden bij het maken van het ondersteuningsplan, voor het beslissen over het ondersteuningsplan voor toegang tot 1^e en 2^e lijn ondersteuning en voor 'er op af').

Voor Woerden hebben we conform het Integrale Beleidsplan Sociaal Domein, de ervaringen met de schakelteams en de Pilot Wijkteam daarom 3 modellen uitgewerkt:

- 1) We laten het, min of meer, zoals het nu is.
- 2) Drie gebiedsteams waarbij elk als een zelfstandig opererend team werkt. In elk team zijn alle taken en alle benodigde disciplines (van elk minimaal 1) voor het sociaal domein belegd. Het gebiedsteam werkt decentraal, direct in de buurt/wijk.
- 3) Een dichtbij de inwoner aanpak centraal vanuit WoerdenWijzer.nl. Er is dan als het ware 1 organisatie dat alle taken en disciplines (van elk meerdere professionals) heeft. Er worden keuzes gemaakt wie wat doet en voor welk gebied hij of zij 'hoofdzakelijk' werkt.

Op deze drie modellen zijn uiteraard nog allerlei tussenvarianten te bedenken.

5.1 Model 1: Geen (extra) ondersteuning dichtbij de inwoner

Er worden geen mensen vanuit de gemeente dichtbij de inwoners (in de drie gebieden) ingezet. WoerdenWijzer.nl vormt de centrale toegang voor vragen en telefonisch contact. Zij proberen van een afstand zoveel mogelijk inwoners te wijzen op het eigen netwerk en het netwerk in de buurt. Voor zover dat niet lukt worden ze doorgestuurd naar zorgaanbieders. Voor toegang tot 1^e of 2^e lijn ondersteuning voor de WMO/AWBZ en Jeugdzorg wordt nog steeds geïndiceerd bij CIZ en BJZ. Er wordt voor burgers bepaald. Op afstand wordt door deze bureaus besloten welke ondersteuning nodig is, los van het sociaal netwerk. Consulentes WMO en Schuldhulpverlening blijven min of meer op dezelfde manier doorwerken. Consulentes WMO zouden de indicatie-taak van de AWBZ kunnen overnemen van het CIZ. Er kan niet gewerkt worden met ondersteuningsplannen. Inwoners houden daarom geen regie op hun ondersteuning.

Via Welzijn Woerden en bijvoorbeeld Careijn (maatschappelijk werk) organiseert (en betaalt) de gemeente de ontwikkeling van buurtnetwerken en meer inzet van vrijwilligers. In samenwerking met deze netwerken (op afstand) zal WoerdenWijzer.nl afspraken moeten maken over het ontvangen van signalen. Voor 'er op af' zijn geen specifieke consulentes beschikbaar. Enkel in specifieke gevallen gaan de sociaal makelaars 'er op af'.

Voordelen:

Er hoeft weinig gewijzigd te worden. De bestaande ondersteuningsstructuur blijft grotendeel intact.

Nadelen:

Geen eigen regie. Geen ontschotting van ondersteuning en zeer beperkte mogelijkheden om integraal te werken. Uitwisseling van gegevens middels ICT-voorzieningen komen ook moeilijk tot stand. Er is weinig kans dat het goedkoper wordt, waardoor de financiële doelstelling niet gehaald kan worden

5.2 Model 2: Drie gebiedsteams

Er worden drie gebiedsteams ingericht in Woerden, op basis van de kennis van onze buurten/wijken/kernen (gebieden). Voor het gemak wordt gesproken over een gebiedsteam omdat het gebied meer dan 1 wijk, buurt of kern omvat. De drie gebiedsteams functioneren als zelfstandige eenheden, waar alle bovenstaande taken zijn belegd. Het team heeft een vaste werkplek in de wijk, zo mogelijk aangesloten bij een 'vindplaats'.

Er zijn verbindingen met WoerdenWijzer.nl, de bestaande sociale netwerken in de 'wijk' en met de vindplaatsen, het stedelijke specialistenteam en het SAVE team. De vragen van inwoners komen binnen via OF WoerdenWijzer.nl, OF vanuit het sociale netwerken en de vindplaatsen in de wijk in combinatie met 'er op af'. In de gebiedsteams zitten consulenten met elke een eigen discipline. Zij zijn en worden getraind om breder (meer integraal) te kijken bij de ondersteuning. Onderling worden op basis van competenties taken zoals 'er op af' en het op- en uitbouwen van netwerken verdeeld. In het team worden ook de administratieve taken georganiseerd.

Voordelen:

Het gebiedsteam heeft mandaat en kan volledig door ontwikkelen tot een team dat alle ins en outs van het 'gebied' kent. Medewerkers identificeren zich met het gebied. Alle discipline van de 0e en 1e lijn zitten in één team dichtbij het sociale netwerk in het gebied. Het gezicht in het gebied zijn, is goed te realiseren.

Nadelen:

Een gebiedsteam wordt snel een 'instituut' dat los komt van de moederorganisatie. De teams zijn qua bezetting en specialisme kwetsbaar (verloop, ziekte en vakanties) omdat van elke discipline een beperkt aantal fte beschikbaar zal zijn. De werkroosters zullen daarom minder efficiënt zijn. De praktische organisatie van zelfstandig functionerende gebiedsteams, waar eventueel ook administratieve en ICT taken zijn ondergebracht, is moeilijker en duurder. Denk aan aansturing en extra huisvestingskosten. Ook onderlinge afstemming en professionalisering tussen de team is moeilijker. Elk team zal zijn eigen 'kant' op ontwikkelen afhankelijk van de dynamiek in het team en in het 'gebied'. Omdat elk team direct volledig in omvang (qua disciplines) klaar moet staan lopen de uitvoeringskosten hard(er) op.

5.3. Model 3: Doorontwikkeling WoerdenWijzer.nl met teams, werkend in de wijken

In dit model wordt het bestaande team van WoerdenWijzer.nl versterkt met meerdere consulenten met elk hun eigen specialisme. Zij werken actief in de wijken vanuit 1 centraal punt. Door de consulenten worden alle bovengenoemde taken uitgevoerd, zoals: 'er op af', 'het gezicht in de wijk' en het 'toegang tot ondersteuning regelen'. Ook nu worden de taken op basis van competenties tussen de consulenten verdeeld. Het 'team' van consulenten splitst zich qua geografisch werkgebied wel op in drie zogenaamde WoerdenWijzer teams, met elk een eigen werkgebied. Deze WoerdenWijzer teams gaan dus werken in het gebied zoals ingedeeld op basis van onze huidige kennis van de gebieden.

De teams zijn in dit model meer flexibel om te worden ingericht en aangepast naar gelang de problematiek en vraagbehoefte in de gebieden en kunnen om die reden verschillend van samenstelling zijn. Opbouwen en 'er op af' houdt ook bij dit model in dat er een verbinding wordt gelegd met de 'vindplaatsen' en een stevig sociaal netwerk wordt ontwikkeld, het gebied tot in de haarvaten wordt gekend, en dat er wordt samengewerkt om 0^e lijns voorzieningen in te richten. Omdat men vanuit 1 centraal punt werkt zullen de consulenten worden geraadpleegd als bij onze integrale (telefonische) toegang, WoerdenWijzer.nl, meer expertise nodig is m.b.t. de vraagverheldering. Tegelijk zal ook de samenwerking met de sociaal makelaars groot zijn, omdat ze naast elkaar werken. Metaforisch zou men kunnen spreken van 1 bijen-nest, waarbij de bijen continue uitvliegen naar hun eigen favoriete bloemenweide en daar aan het werk zijn.

De administratieve ondersteuning en ICT wordt centraal geregeld.

Voordelen:

De verbinding tussen WoerdenWijzer.nl, de consulenten in de drie WoerdenWijzer teams en de sociaal makelaars is groter, er zal intensieve samenwerking zijn voor een juiste en snelle positionering van binnenkomende vragen. De WoerdenWijzer teams zijn flexibel en kunnen gefaseerd en organisch (door-)groeien en ontwikkelen. Sommige consulenten met een bepaalde expertise kunnen bijvoorbeeld

(tijdelijke) in meer gebieden ingezet worden. Er is sprake van minder kwetsbaarheid qua bezetting. Organisatorisch gezien is dit model beter te realiseren. Aansturing van en op (gelijke) professionele ontwikkeling (ook cultuur/gedrag) zijn vanuit de gemeente beter mogelijk omdat het team werkt vanuit een centrale basis. Vanuit kosten oogpunt is deze variant ook voordeliger. Tot slot kan deze variant zich het best door-ontwikkelen tot nieuwe vormen.

Nadelen:

Het gezicht in de wijk zal minder snel realiseerbaar zijn. Consulentes zullen meerdere dagdelen mobiel moeten werken in de wijk (bijvoorbeeld bij vindplaatsen). Overigens kan dit ook juist wel een voordeel zijn voor o.a. het opvangen van signalen t.o.v. het werken vanuit 1 wijkgebouw. De reiskosten en reistijden zullen in dit model groter zijn. Mobiel(er) kunnen werken lijkt daarom een belangrijke voorwaarde voor dit model.

5.3 Samenwerking met de stedelijke voorzieningen

In modellen 2 en 3 wordt het stedelijke specialistenteam ingeschakeld bij vragen waarbij specialistische expertise nodig is. Het SAVE team wordt ingeschakeld als de veiligheid (zeker bij kinderen) in het geding is. Een sociaal makelaar wordt er bij geroepen (valt onder WoerdenWijzer.nl) als er sprake is van een complexe problematiek op meerdere leefgebieden in combinatie met een gebrek aan regie door het gezin dan wel de inwoner.

5.4 Beslissing over ondersteuning

In beide modellen is een heel belangrijk stuurmoment gelegen bij het maken van, maar vooral bij het beslissen (beschikking) over het ondersteuningsplan. Een goed zicht op de ondersteuning (vraag) versus het aanbod is hierbij een voorwaarde. In beide modellen ligt deze beslissing bij de consulentes.

De consulentes dienen professionals te zijn die gericht zijn op herstel van het 'goede' of 'normale' leven. Consulentes die van nature gericht zijn op etiketten plakken op inwoners (bijv kinderen) en in 'hokjes' zetten hebben we juist niet nodig. Dit zal een belangrijk selectiecriteria voor consulentes zijn. Daarnaast zijn belangrijke competenties voor consulentes 'luisteren' en 'systematisch' uitvragen. Overigens geldt ditzelfde ook voor de specialisten in het stedelijke specialistenteam.

Een keuze die we ook moeten maken is wanneer (bijvoorbeeld bij welk bedrag dan wel zorg in natura) een 'vier ogen principe' in de processen wordt toegepast.

Voor beide groepen van functionarissen is het contract of de aanstelling een belangrijke keuze. In welke vorm realiseren we een objectieve beslissing over de nodige ondersteuning en voorkomen we de eerder genoemde 'perverse prikkel' richting de zorginstellingen in bijvoorbeeld de 2e lijn? Een logische keuze zou zijn om de consulentes in ieder geval onafhankelijk te contracteren (als (tijdelijk) ambtenaar of als zzp/inhuur).

Bij de leden van het stedelijke specialistenteam is een vorm van onafhankelijkheid bijvoorbeeld te realiseren door het betalen op basis van verrichtingen waarbij de ondersteuning bij voorkeur niet mag leiden tot doorgeleiding naar de eigen zorgorganisatie(s) i.p.v. 'vrijwillige' specialisten die het stedelijke specialistenteam bemensen. Ook voor de specialisten geldt dat we professionals zoeken die gericht zijn op herstel van het 'goede' of 'normale' leven, i.p.v. specialisten die van nature geneigd zijn etiketten te plakken.

5.5 Advies aan de Raad

Gezien de voor- en nadelen en de betere mogelijkheden om door te ontwikkelen krijgt model 3, de opbouw vanuit de WoerdenWijzer organisatie onze sterke voorkeur. Model 1 valt af omdat we daarmee niet kunnen voldoen aan onze eigen uitgangspunten, o.a. eigen regie.

Model 3 is praktisch sneller te realiseren dan model 2 en kan gefaseerd, waardoor de continuering van de nieuwe taken in 2015 in ieder geval geborgd is. Bij model 2 is fasering minder goed mogelijk; er moeten meteen drie volledig toegeruste teams klaarstaan. De ontwikkeling van model 3, vanuit WoerdenWijzer.nl, is te typeren als een logische, organische groei naar de uitvoering van de nieuwe taken. Dat wil niet zeggen dat in de verdere doorontwikkeling van Woerdenwijzer teams uiteindelijk wel

een zelfstandig werkend team met een eigen plaats (aansluitend bij een vindplaats bijvoorbeeld) als resultaat geeft. Met name de aard en kenmerken van de wijk en wat is er nodig in de wijk, zijn hiervoor leidend. Model 3 geeft Woerden (en dus de Raad) de mogelijkheid om ervaring op te doen en door te ontwikkelen. Model 2 geeft deze mogelijkheid minder omdat een eventuele terugtrekking uit de wijken bij inwoners heel gevoelig zal liggen. Tot slot: Model 3 sluit gevoelsmatig ook beter aan bij een terugtrekkende overheid en een sterke samenleving.

6. Realisatie

Voor de uitwerking van de WoerdenWijzer teams, stellen wij de volgende aanpak voor:

- WoerdenWijzer.nl vormt de centrale, digitale en telefonische toegang en wordt uitgebreid met meerdere consulenten.
- Indeling van de consulenten in drie WoerdenWijzer teams over de drie gebieden.
- Verdeling van alle taken tussen de consulenten in de drie teams.
- Het (verder) samenstellen van het stedelijke specialistenteam met 2^e lijn experts voor het bieden van professionele 2^e lijn ondersteuning aan inwoners.
- Een crisisteam (voor jeugdondersteuning: SAVE team), al dan niet regionaal georganiseerd.

Het plan is om de drie teams te realiseren in fasen. De organisatorisch ervaring in het eerste Woerdenwijzer-team kan voor zover mogelijk meegenomen worden in de ontwikkeling van het tweede en derde team. Hieronder leest u welke stappen genomen gaan worden voor de uitrol.

6.1 Twee-sporen aanpak

Onafhankelijk van de keuze door het college en de Raad hanteren we voorlopig een twee-sporen aanpak, namelijk enerzijds de doorontwikkeling van de pilot Wijkteam Schilderskwartier en anderzijds een opzet van een eerste WoerdenWijzer team per 1 oktober 2014.

De pilot wordt doorontwikkeld op basis van de uitkomst van de evaluatie en zal zich richten op:

- 'erop af',
- meer ervaring opdoen met de 'eigen kracht' bij inwoners aanspreken,
- de ontwikkeling van samenwerking met de 0^e lijn,
- een verbinding met 'vindplaatsen' leggen
- en de verbinding tussen zorg en welzijn verstevigen.
- een leeromgeving voor de betrokkenen.

Het eerste WoerdenWijzer team legt zich toe op de vragen die inwoners en hulpverleners nu reeds aan de gemeente stellen over de continuering van ondersteuning in 2015. Dit team buigt zich over de beslissing en toewijzingstaak van ondersteuning op basis van de ondersteuningsplannen en ontwikkelt een werkwijze voor het voeren van het ondersteuningsgesprek met de inwoner, het begeleiden van inwoners bij een ondersteuningsplan en het zo nodig inzetten van ondersteuning met behulp van een PGB of ZIN. Ook hier is (mogen) leren een belangrijke pilaar in de opzet en ontwikkeling. In de slipstream levert dit team ook de basis voor het organiseren van de administratieve organisatie.

Nogmaals, ook in het geval de Raad direct kiest voor model 2 is het aan te bevelen vanaf okt 2014 eerst deze werkwijze te volgen, alvorens door te ontwikkelen naar drie wijkteams.

6.2. Doorontwikkeling van de pilot

Het evaluatierapport van de pilot ligt aan de basis van deze doorontwikkeling. De uitbreiding van de pilot wijkteam is gericht op ontwikkeling naar een volledig WoerdenWijzer team, waarin zowel de 'er op af' werkwijze als de samenwerking en het delen van kennis en expertise zijn belegd.

In de komende periode wordt er gericht gestuurd op de volgende te behalen resultaten:

- meer niet-productieve uren vrijmaken voor de 'consulenten' voor de ontwikkeling,
- het aangaan van een natuurlijke relatie met 'vindplaatsen' en ontwikkelen van samenwerkingsverbanden

- logische en natuurlijke plaatsen in de wijk vinden om gesprekken te voeren met inwoners en voor overleg op locatie van de consultants.
- verbreding van de disciplines in het team.
- methodiekontwikkeling, werkwijze en werkprocessen uitwerken, waarbij gebruikt gemaakt wordt van een uniforme methodiek, bijv. de zelfredzaamheidsmatrix, een uniforme wijze van vraagverheldering, vorm geven aan eigen kracht/zelfredzaamheid, opvolgen van signalen.
- onderzoeken welke algemene voorzieningen in de wijk in een behoefte voorzien en/of hoe deze te realiseren.
- een profiel maken van de competenties waarover een (wijkteam)medewerker moet beschikken of in beginsel moet beschikken en vervolgens door training wordt doorontwikkeld.

Aandachtspunten zijn: opschaling van uren van de betrokken professionals en projectleiding, sturen op geschiktheid van de medewerkers in de pilot, uitbreiden van de disciplines, intensivering van de samenwerking binnen de pilot, Woerden Wijzer.nl en het sociaal maatschappelijk netwerk. NB. De aansturing van de doorstart komt direct onder verantwoordelijkheid van de kwartiermakers bij de gemeente te vallen.

6.3 Opzet van het eerste WoerdenWijzer team

Bij WoerdenWijzer.nl wordt een team van consultants ingericht, met als doel ervaring op te doen met het houden van gesprekken en het ontwikkelen en toetsen van ondersteuningsplannen. De basis van dit team komt vanuit de huidige teams Woerdenwijzer.nl en Wmo & Schuldhulpverlening. Tevens is het de bedoeling om medewerkers van MEE, BIZ en CJG die momenteel in de toegang van WoerdenWijzer.nl werken in het team op te nemen. Welzijn Woerden is gevraagd om een medewerker beschikbaar te stellen, evenals Careyn voor een maatschappelijk werker. Kwintes heeft zelf een medewerker beschikbaar gesteld. Tenslotte is er een stage verzoek uitgedaan aan het CIZ voor een ervaren en deskundige indicatiesteller Awbz begeleiding.

Dit eerste WoerdenWijzer team krijgt de opdracht om:

- vragen op het gebied van begeleiding en jeugdhulp die nu al bij WoerdenWijzer.nl worden gesteld, op te pakken
- inwoners met indicaties Awbz en Jeugdzorg die in de eerste maanden van 2015 eindigen, te spreken (Het Gesprek) en te begeleiden in het opstellen van het ondersteuningsplan
- het voeren van het ondersteuningsgesprek met de inwoners die een aflopende HH (= hulp bij het huishouden) indicatie hebben in 2015
- zo mogelijk alle aflopende indicaties en ondersteuningsvragen daarbij in samenhang oppakken (= ontschotting van ondersteuning)
- het voeren van ondersteuningsgesprekken met inwoners waarvan de zorgaanbieder in 2015 geen continuïteit in zorg kan bieden (niet ingeschreven op de aanbesteding)
- het inrichten van een uitgebreide sociale kaart van de wijken in Woerden, waarin de 0^e lijns voorzieningen per wijk geïnventariseerd zijn
- het inrichten van een 'productenboek' met de zorgaanbieders en hun vormen van begeleiding die zij beiden, die gecontracteerd worden
- in samenwerking met de kwartiermakers een werkwijze WoerdenWijzer team te ontwikkelen
- het inrichten van het ICT systeem met formats voor gespreksverslagen van ondersteuningsgesprekken, ondersteuningsplannen, beschikkingen en een werkinstructie inregelen voor PGB en ZIN.
- Het uitwerken van processen voor o.a. het adequaat opvolgen van signalen van huiselijk geweld en overlast.

Dit eerste WoerdenWijzer team werkt in eerste instantie nog niet voor 1 gebied maar gaat in op de ondersteuningsvragen die er Woerden-breed zijn. Belangrijk is dat er voldoende kennis is (of verkregen kan worden), binnen dit eerste WoerdenWijzer team, van vragen op het gebied van ondersteuning van kinderen en volwassenen en kennis van problematiek op het gebied van psychiatrie, somatiek, psycho-geriatrie, verstandelijke handicaps, lichamelijke handicaps en zintuiglijke handicaps (= de grondslagen die nu tot indicaties CIZ leiden).

Het eerste WoerdenWijzer team zal ondersteuning krijgen voor de administratie en ICT. Ook is een voorwaarde dat er een goede coördinatie geregeld is (door de kwartiermakers).

6.4 Tijdsplanning

wat	wanneer
Doorontwikkeling Pilot Wijkteam	1 oktober 2014
Eerste WoerdenWijzer team ingericht	1 oktober 2014
Formatie drie WoerdenWijzer teams	1 december 2014

6.5 Kennisdeling tussen beide teams

Het is belangrijk dat het pilot-wijkteam en het eerste WoerdenWijzer team kennis uitwisselen. Er zal een brug geslagen moeten worden tussen beide teams. De ervaringen en lering van het werken in de wijk door het pilotteam moeten gedeeld worden met het tijdelijke WoerdenWijzer team en omgekeerd moeten de ervaringen met systeem, werkprocessen overgedragen worden.

Met betrekking tot methodiek, houding en gedrag zal minimaal 1x per 2 weken een thema casusbespreking plaatsvinden waar beide teams bij aanwezig zijn.

6.6 Stedelijk/ regionaal expertiseteam en SAVE team

Op dit moment wordt gewerkt aan het formeren van het stedelijke specialistenteam (2^e lijn ondersteuning), dat gaat werken voor Montfoort, Oudewater, De Ronde Venen en Woerden. Met name vanuit de jeugdzorgaanbieders staan professionals 'vrijwillig' klaar om aan dit team deel te nemen. Elke professional zal een 'eigen standplaats' (d.w.z. werkgebied) krijgen en is op aanvraag uitwisselbaar voor ondersteuning. Zoals gezegd dient hier op afzienbare termijn een keuze gemaakt te worden over de onafhankelijke positie van deze specialisten.

6.7 Crisissituaties

Voor de ondersteuning van jeugdigen in crisis wordt op regionaal niveau het SAVE team ingericht; een regionaal team dat ingrijpt als een gezin of een jeugdige in aanraking komt met een onveilige thuisituatie (bijv. als er sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling). Het SAVE team biedt expertise op het gebied van drang en dwang; de jeugdbescherming in de breedste zin van het woord. Breed geschoolde, gecertificeerde medewerkers en gedragsdeskundige ondersteuning in één team dichtbij het gezin. SAVE biedt consultatie en voegt in naast de lokale ondersteuning waar nodig en trekt zich weer terug zodra het kan. Er moeten afspraken met het SAVE team worden gemaakt over de werkwijze en samenwerking.

6.8 Klankbordgroep

Er wordt een klankbordgroep ingericht (samengesteld uit de werkgroep Sterke Samenleving en de projectgroep van de Pilot Wijkteam) om de ontwikkelingen van de WoerdenWijzer teams te ondersteunen.

7. Samenvatting en advies

Op basis van ervaringen die zijn opgedaan in de vorm van de Schakelteams, de Pilot Wijkteam en de ervaringen van werkenden in de wijken is 'ondersteuning dichtbij inwoners' (ofwel wijkgericht werken) een goede werkwijze om integraal te werken en de ondersteuning direct en dichtbij inwoners te regelen. Daarbij is 'er op af' een voorwaarde om aan te sluiten bij de 'vindplaatsen' in de wijken, waardoor inwoners snel in beeld zijn als er sprake is van een ondersteuningsvraag, ook in geval van zorgmijders.

Er zijn meerdere alternatieven mogelijk met betrekking tot het inrichten van ondersteuning dichtbij de inwoner. Binnen Woerden functioneert WoerdenWijzer.nl als integrale toegang voor inwoners die ondersteuningsvragen hebben. Daar is de noodzakelijke expertise aanwezig. Ons advies is om met model 3 te starten. Door dichtbij de inwoners te werken vanuit het centraal georganiseerde WoerdenWijzer.nl kiezen we voor een infrastructuur die aansluit bij de Woerdense schaalgrootte en kunnen we gefaseerd opbouwen. En we voorkomen dat naast WoerdenWijzer.nl meteen al nieuwe organisatorische entiteiten ontstaan waardoor het sturingsvraagstuk (ook op de kosten) direct een stuk complexer wordt.

Het resultaat is één WoerdenWijzer organisatie met een centrale toegang en in een gebied werkende groep consulenten, waarmee een dekkend netwerk wordt gerealiseerd. Doorontwikkeling naar nieuwe (gewenste) modellen kan vanuit dit model het beste.

Bijlage A: Indrukken werkgroep Sterke Samenleving

Enkele indrukken uit de werkgroep:

- samenwerking tussen professionals in de eerstelijns is groot; er wordt minder samengewerkt met de 0^e lijn of het netwerk rondom de inwoner; de samenwerking tussen de professionals die welzijn en zorg bieden is groot; de verbinding met werk en inkomen (participatie) is er nu niet.
- de medewerkers zijn met name actief op de locaties die behoren bij de eigen organisatie.
- als 'vindplaatsen' worden genoemd: scholen en huisarts (op de eerste plaats), ook wel MEE, Welzijn Woerden en WoerdenWijzer.nl.
- bij het indiceren van ondersteuning vanaf 2015 wordt als risico genoemd: is de objectiviteit geborgd en is er voldoende deskundigheid? Is de hulpverlener voldoende onafhankelijk van de eigen organisatie?
- als kansen voor een (andere) wijkaanpak in 2015 worden aangegeven: wijkaanpak leidt tot vroegsignalering, meer regie voor de inwoner, minder hulpverleners in het gezin, ontschotten van ondersteuning, betere samenwerking en ondersteuning dichterbij inwoners
- als risico's: overbelasting mantelzorg, te kort aan vrijwilligers, een wijkteam wordt een vergaarbak, ongevraagde bemoeizorg, aanmodderen met te weinig deskundige ondersteuning, privacy onvoldoende geborgd, afbreken van stelsel van professionele ondersteuning wat werkt, te lang praten in plaats van doen, ondersneeuwen van 'onmondige' doelgroepen (zoals kinderen).

Bijlage B: Ervaringen met het inrichten van ondersteuning dichtbij inwoners

B.1 Ondersteuning dichtbij inwoners elders in het land

Ondersteuning dichtbij inwoners brengen leidt bij veel gemeenten tot de keuze voor een wijkgerichte aanpak in de vorm van wijkteams. In wijkteams werken verschillende medewerkers met ieder hun eigen specialisme samen. Ook worden verbindingen gelegd met het wijknetwerk, de huisartsenpraktijk en de scholen. Dit om de signalen goed op te vangen en snel eenvoudige ondersteuning in te zetten, waarmee duurdere, specialistische ondersteuning wordt voorkomen. Maar ook om juist die inwoner, die niet kan of durft te vragen snel te ondersteunen, zodanig dat hij/zij weer 'in regie' komt.

Wijkteams zijn er in vele soorten en maten. Meestal wordt aangesloten bij de kenmerken van de wijk. De ervaringen met wijkteams in het land zijn divers. Het samenwerken met verschillende specialistische medewerkers wordt veelal als positief ervaren. Ook worden medewerkers herkend in de wijk en zijn de lijnen met de 'vindplaatsen' kort. Met 'vindplaatsen' wordt bedoeld: de plaatsen waar ondersteuningsvragen van inwoners zichtbaar zijn. In het bijzonder inwoners die niet zelf met de vraag om ondersteuning komen. Aan de andere kant zijn er geluiden van nieuwe bureaucratische werkwijzen, omdat wijkteams al dan niet samen over alle ondersteuningsvragen moet beslissen.

In het algemeen is ook het voorkomen of omgaan met 'de perverse prikkel' om inwoners vanuit de wijkteams naar de eigen moederorganisatie te begeleiden een belangrijke politiek vraagstuk.

B. 2 Evaluatie van de Schakelteams

In 2012 is Welzijn Woerden gestart met het opzetten van schakelteams, bestaande uit drie in de wijk actieve professionals, namelijk een welzijnscoach/ ouderenadviseur, een maatschappelijk werker en een wijkverpleegkundige. De bedoeling was dat vragen in de wijk in een vroeg stadium op een integrale en effectieve manier opgevangen kunnen worden. Het schakelteam moest goed bereikbaar zijn en korte lijnen hebben met informele en formele situaties. Het schakelteam was niet bedoeld voor complexe hulpvragen en signalen, maar pakt wel de 'niet- pluis' signalen op.

Op 19 juni jl. zijn de schakelteams qua aansturing overgedragen aan de gemeente om de verbinding met WoerdenWijzer.nl en de ontwikkeling van de Woerdense wijkaanpak in één hand te leggen. Tijdens de overdracht zijn de ervaringen met het werken in schakelteams uitgewisseld. Er zijn momenteel 8 schakelteams in de Woerdense wijken actief.

De schakelteamleden gaven aan dat 'er op af' werkt. Bij zorgmijders worden alternatieve manieren om de inwoner te benaderen aangewend, bijvoorbeeld door contact te zoeken via een buurvrouw die door de zorgmijdende inwoner vertrouwd wordt. De verbinding tussen welzijn en (medische) zorg is wisselend aanwezig. Er zijn Schakelteams die zijn aangesloten bij een eerstelijns overleg, gecoördineerd door één van de huisartsen uit de huisartsenpraktijk. In andere wijken legt de praktijkondersteuner de verbinding via de maatschappelijk werkende of wijkverpleegkundige.

Naast goede samenwerking is een bredere kijk dan alleen de eigen expertise ontwikkeld met een groot voordeel voor de ondersteuning aan inwoners. Enkele schakelteammedewerkers worden reeds goed herkend in de wijk, waardoor inwoners signalen als vanzelfsprekend aan deze medewerkers doorgeven. Maar ook blijkt (nog) niet iedere inwoner van het Schakelteam in de buurt/wijk op de hoogte te zijn.

B.3 Evaluatie Wijkaanpak en Pilot Wijkteam (samenwerking VGZ)

In april jl. is in Schilderskwartier en Bomen- en Bloemenkwartier een pilot wijkteam gestart, voortkomend uit het convenant dat is gesloten tussen de gemeente, zorgverzekeraar VGZ en Raedelijk (adviesbureau in Midden-Nederland voor eerstelijns vraagstukken). In deze pilot werken 1^e lijns professionals uit zorg en welzijn samen in de ondersteuning van inwoners. Het pilotteam bestaat uit een maatschappelijk werkende, een welzijnsconsulent, een wijkverpleegkundige, een medewerker van WoerdenWijzer.nl en een sociaal makelaar.

De ervaringen van deze pilot vindt u in de 'Tussenevaluatie Wijkaanpak en Pilot Wijkteam Woerden'. De insteek van Raedelijk en VGZ is met name de verbinding tussen wijkteam en huisartsenzorg tot stand te brengen. Deze verbinding is niet vanzelfsprekend maar wel van groot belang. De huisarts is namelijk een belangrijke 'vindplaats' van ondersteuningsvragen in het sociaal domein. In de pilot neemt een praktijkondersteuner (POH) van de huisartsenpraktijk deel. De POH zorgt voor de verbinding tussen de

huisarts en het wijkteam.

De aanbevelingen in het evaluatieverslag zijn aldus samen te vatten:

- borg een link tussen huisarts en wijkteam.
- stel een competentieprofiel op voor wijkteammedewerkers omdat het werken in een wijkteam specifieke vaardigheden vraagt.
- zorg voor een uniforme methodiek van vraagverheldering en denken vanuit eigen kracht en zorg voor een gezamenlijke training.
- laat de regie van de wijkteams bij de gemeente.
- een wijkteamlid moet minimaal 24 uur in de wijk werkzaam zijn en moet ruimte hebben voor niet-productie gebonden activiteiten.
- zorg voor een gezamenlijke werkplek in de wijk, waar bewoners van nature ook samenkomen.
- regel een duidelijke toegang tot het wijkteam, of meerdere manieren van toegang, bijvoorbeeld, rechtstreeks, via WoerdenWijzer.nl of beide.

In de pilot werken we nog niet met ondersteuningsplannen. De huidige indicatiestelling voor ondersteuning gebeurt ook in de pilot door het CIZ en BJZ. Hierdoor is niet geëxperimenteerd met het inzetten van ondersteuning middels een ondersteuningsplan. Tot nu toe was er ook geen professionele kennis in het pilot wijkteam aanwezig over Jeugdhulp en Participatie. In de doorontwikkeling van de pilot zal de huidige samenstelling worden aangepast, zodanig dat er ook kennis van jeugd en participatie in dit pilot wijkteam aanwezig is.

De medewerkers in de pilot werken voornamelijk samen door casusoverleg en goed op de hoogte zijn van elkaars aanpak in de ondersteuning van inwoners. Er worden nog geen activiteiten ontwikkeld in de zin van 'er op af' of het aansluiten bij vindplaatsen. Hiervoor is de te besteden tijd van de medewerkers niet voldoende. In de doorontwikkeling van de pilot worden de medewerkers voor 1-2 dagen per week vrijgesteld om met elkaar te werken aan een 'er op af' werkwijze, het opbouwen van een relatie met de vindplaatsen en het ontwikkelen van laagdrempelige voorzieningen in de wijk waar veel behoefte aan is.

Tussenevaluatie Wijkaanpak en Pilot Wijkteam Woerden

Utrecht, september 2014

Denise Seelen, adviseur
Annet Woltjer, adviseur

Herculeslaan 10 3584 AB Utrecht
T 030 · 26 44 546 F 030 · 26 44 519 E info@raedelij.nl
www.raedelij.nl

r a e d e l i j n

Inhoudsopgave

1. Inleiding
  2. Aanleiding
  3. Opdracht
  4. Fase 1: Opstart
  5. Fase 2: Implementatie
    - 5.1 Beleidskaders wijkaanpak
    - 5.2 Het Wijkteam (pilot)
      - 5.2.1 Samenstelling
      - 5.2.2 Profiel
      - 5.2.3 Werkwijze
      - 5.2.4 Regie
    - 5.3 Facilitaire randvoorwaarden
    - 5.4 Toegankelijkheid en bereikbaarheid
    - 5.5 Effectmeting
  6. Borging
- Bijlage: casussen

1. Inleiding

Met de decentralisaties krijgt de gemeente de regie over een groot deel van het sociale domein. Ook in de zorgverzekeringswet vinden belangrijke wijzigingen plaats. Om deze wijzigingen op een verantwoorde manier vorm te geven is samenwerking nodig. Samenwerking tussen gemeente, zorgverzekeraar, partners in het sociale en zorgdomein en niet in de laatste plaats de inwoners van Woerden.

Een mogelijke manier om de benodigde samenwerking te realiseren is in de vorm van Wijkteams die opereren binnen een Wijknetwerk.

Eind 2013 heeft de gemeente Woerden in samenwerking met zorgverzekeraar VGZ en Raedelijk besloten om in de vorm van een pilot te onderzoeken of Wijkteams een bruikbaar middel zijn om een te komen tot:

- een integrale aanpak voor meervoudige ondersteuningsvragen
- verschuiving van oplossingen in de tweede lijn naar eerste lijn en nulde lijn
- een sterke samenleving met een groot zelfoplossend vermogen

Als pilotwijk is gekozen voor het Schilderskwartier en de Bomen/Bloemenbuurt. In april van dit jaar zijn de eerste stappen gezet in de inrichting van het pilot Wijkteam. Hierbij is gekozen voor een aanpak waarbij aangesloten is op het bestaande Schakelteam dat werkenderwijs wordt omgevormd en uitgebouwd tot een Wijkteam.

Er is de afgelopen maanden veel gebeurd. Zowel in het pilot Wijkteam, waar ervaringen zijn opgedaan over wat wel en wat niet werkt, als ook binnen de gemeente Woerden waar de beleidsvorming rondom de transities steeds concretere vormen aanneemt.

De ervaringen die zijn opgedaan in de pilot worden kort weergegeven in deze notitie. De nadruk in dit document ligt op aanbevelingen voor het verdere vervolg. Er zit potentie in het werken met Wijkteams. Echter, om het tot een succes te maken is een investering in menskracht nodig ('dedicated' wijkteamleden) en zullen nog een aantal (beleids-)keuzes moeten worden gemaakt.

De tussenevaluatie is besproken met het pilot Wijkteam, wethouder Y. Koster, de projectgroep 'pilot wijkaanpak' en de Stuurgroep Transities Sociale Domein. Opmerkingen vanuit deze besprekingen zijn in deze notitie verwerkt.

2. Aanleiding

In december 2013 is een overeenkomst gesloten tussen de Gemeente Woerden, zorgverzekeraar VGZ en Raedelijk inzake het programma 'wijkaanpak Woerden'. De overeenkomst betreft de opzet van een pilot Wijkteam in één afgebakend gebied te weten Schilderskwartier & Bomen/Bloemenbuurt.

De pilot is opgedeeld in drie fasen en loopt van oktober 2013 tot januari 2015.

Fase 1: Opstart

Fase 2: Implementatie

Fase 3: Borging

In deze notitie worden de bevindingen tot nu toe gerapporteerd, evenals aanbevelingen voor vervolg en een verdere uitrol van wijkteams. Dit is twee maanden eerder dan oorspronkelijk afgesproken. De redenen hiertoe zijn:

- Terugkoppelen van de stand van zaken richting de opdrachtgever ter voorbereiding op bijeenkomst van de Gemeenteraad in oktober
- In juni zijn twee kwartiermakers benoemd voor de verdere uitrol van de wijkteams in Woerden, Harmelen, Kamerik en Zegveld. Zij willen de ervaringen uit de pilot gebruiken voor deze uitrol.

3. Opdracht

Woerden kent een Programma Wijkaanpak met de volgende doelstelling:
"Inwoners van Woerden krijgen waar nodig passende zorg en ondersteuning. Bij zorg en ondersteuning wordt uitgegaan van iemand zijn mogelijkheden en vindt een verschuiving plaats van tweedelijnszorg en ondersteuning naar eerste en nulde lijn."

De vraag is hoe deze doelstelling het beste gerealiseerd kan worden? Doordat mensen met een zorgvraag steeds meer in de wijk (blijven) wonen gaan steeds meer organisaties hun dienstverlening op wijkniveau inrichten. Dit vergroot de kans dat professionals elkaar in de weg lopen en bewoners met (te) veel professionals te maken krijgen. De algemene gedachte is dat met het vormen van een wijknetwerk met daarin een compact wijkteam, een integrale aanpak kan worden gerealiseerd. Hiermee wordt bedoeld dat de zorg en ondersteuning op elkaar is afgestemd, als één geheel wordt ervaren en zoveel mogelijk in en met het eigen netwerk wordt geboden. In een wijknetwerk spelen actieve burgers, vrijwilligers en werkers een gelijkwaardige rol. De aanjaag- en verbindingsfunctie ligt bij het wijkteam.

De opdracht voor de pilot is om het wijkteam en de werkwijze verder uit te werken. De opdracht bestaat uit drie fasen en is per fase uitgewerkt in activiteiten en resultaten.

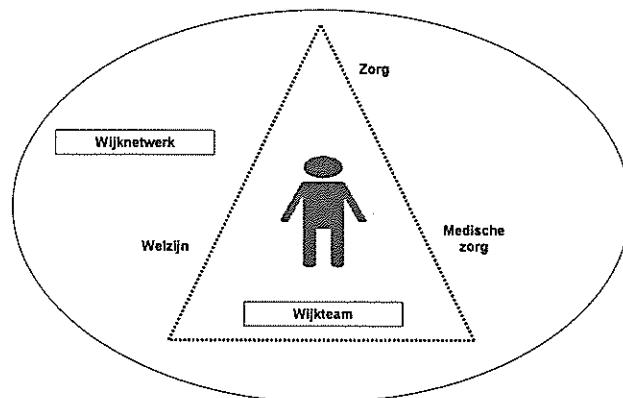
De pilot richt zich op de wijken 'Schilderskwartier en Bomen- en Bloemenbuurt'. In totaal wonen hier ongeveer 11.000 personen.

Voor de pilot zijn voor de inzet van Raedelijk 380 uren begroot. Tot en met eind augustus zijn 350 uren gerealiseerd.

4. Fase 1: Opstart

De opstartfase is afgerond en heeft geresulteerd in een uitvoeringsplan (februari 2014). Aan het uitvoeringsplan ligt een inventarisatie van de huidige situatie ten grondslag. Dit betreft zowel een gebiedsanalyse (kwantitatief) als een inventarisatie van lopende projecten en initiatieven. Hiertoe zijn interviews gehouden met personen van betrokken organisaties. Het uitvoeringsplan is opgesteld in samenspraak met de projectgroep. In het uitvoeringsplan wordt op hoofdlijnen beschreven hoe een wijkteam eruit ziet en wat de rol en taken van een wijkteam zijn. Dit heeft geleid tot het besluit om aan te sluiten bij de reeds bestaande Schakelteams. Het Schakelteam in de pilotwijk bestaat uit een welzijnsconsulent (Welzijn Woerden), een maatschappelijk werker (Careyn) en een wijkverpleegkundige (Vierstroom). Het Schakelteam is in overleg met de projectgroep uitgebreid met vertegenwoordigers van de huisartsenpraktijk en van WoerdenWijzer.nl.

Figuur 1. Wijkaanpak Woerden

Als taken van het team zijn genoemd:

- Ontwikkelen van het wijknetwerk (prioriteit):
  - Ontwikkeling wijkaanpak;
  - Voorkomen van dubbelingen
  - Handen en voeten geven van de transformatie
  - Ontwikkelen en aanjagen van algemeen en collectieve activiteiten, voor de meest voorkomende problemen/vragen/doelgroepen.
  - Bekijken hoe casuïstiekoverleg voor het bespreken van complexe vragen het beste plaats kan vinden.

- Het team is het herkenbare gezicht in de wijk.
- Plek om signalen naar te leggen door zowel inwoners als professionals.

Het wijkteam indiceert niet (tijdens de pilotfase).

Het uitvoeringsplan is gebruikt als vertrekpunt voor de implementatietraject.

De projectstructuur is ingericht en bestaat uit een projectgroep en een stuurgroep.

- *Stuurgroep*: Coöperatie VGZ, gemeente
- *Projectgroep*: Welzijn Woerden, huisartsengroep Woerden, Careyn, Vierstroom, GGD (is CJG en JGZ), eerste lijn (fysiotherapeut, diëtist), een vertegenwoordiging van inwoners, gemeente, VGZ en Raedelijk.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- Er is meerwaarde te behalen door lokale data te koppelen aan de gebiedsanalyse van Raedelijk. Te denken valt aan data op het gebied van jeugd/onderwijs¹ (schooluitval, gewichtsl leerlingen, indicaties BJZ) en data uit de registraties van WoerdenWijzer.nl.nl.
- De projectstructuur zal opnieuw moeten worden bezien in het licht van de verdere uitrol van wijkteams naar andere wijken.

---

¹ De GGD heeft data op deze thema's beschikbaar

5. Fase 2: Implementatie

De implementatiefase loopt van maart tot en met oktober 2014. Doel van deze fase is het uitwerken van de wijkaanpak met als spil het wijkteam. De activiteiten die tot op heden hebben plaatsgevonden worden hieronder per thema beschreven.

Om structuur aan te brengen in de implementatiefase is een Actieplan opgesteld. Daarin zijn alle acties opgenomen die tijdens de implementatiefase uitgevoerd worden, met een tijdsplanning.

5.1 Beleidskaders Wijkaanpak

Het formuleren van een beleidskader behoort tot de taak van de gemeente en niet van de pilot. Het wordt hier benoemd omdat de pilot kaders nodig heeft waarbinnen geëxperimenteerd kan worden.

Op 27 juni 2013 heeft de Gemeenteraad ingestemd met de kadernotitie decentralisaties / transformaties sociaal domein. Dit betrof een notitie op hoofdlijnen over de vier aankomende transitities. De globale kaders voor de wijkaanpak / wijkteams zijn beschreven in een notitie², die in juni 2014 is vastgesteld.

Hierin is het volgende bepaald:

- Een wijkteam is een multidisciplinair samengesteld team, waarin (alle) professionals op gebied van welzijn en eerste lijns zorg verenigd zijn;
- De schakelteams gaan op in de wijkteams;
- Taken van het wijkteam: signaleren, ondersteunen bij eenvoudige en meervoudige problemen, ontwikkelen preventieve collectieve voorzieningen, buurtnetwerken versterken, buurtinitiatieven verder brengen, zo nodig inschakelen specialistische ondersteuning of sociaal makelaar.

Tijdens bespreking van deze tussenevaluatie in de Stuurgroep Transities Sociaal Domein is aan bovenstaande het volgende toegevoegd:

- Het wijkteam leert gezinnen (beter) om aan hun ondersteuning (in de vorm van een gezinsplan, met PGB) invulling te geven.
- De werkwijze van het wijkteam is 'outreaching' en 'er op af'. Dit wil zeggen dat men pro actief werkt en naar de natuurlijke vindplaatsen gaat zoals scholen, sportclubs, etc. Men kent de

---

² Een nieuwe sociale infrastructuur: het organiseren van de functies signaleren, preventie en versterken eigen en lokale kracht in het sociaal domein – Wijkteams.

sociale kaart zodat makkelijk kan worden doorverwezen indien dat nodig is.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- De pilot is (vast) van start gegaan zonder een binnen de gemeente afgestemde visie over samenstelling, profiel, werkwijze, etc. Het is wenselijk om te werken vanuit een visie die gedeeld wordt door gemeente en betrokken organisaties. Ook is er door de organisaties in de projectgroep aangegeven dat er behoefte is aan een uitgewerkt kader voor de wijkteams. De laatste maand worden de beleidskaders steeds helderder. De komende periode zal een vertaling moeten plaatsvinden van beleid naar consequenties voor de praktijk.

Proces:

- De insteek van Raedelijc (en VGZ) is de verbinding tussen wijkteam en huisartsenzorg (en andere eerstelijns zorgverleners). Vanuit de gemeente is tot augustus de ambtenaar gezondheidszorg en AWBZ aanspreekpunt geweest. De focus vanuit de projectleiding heeft tot op heden gelegen op de zorg, het is goed dat (met de benoeming van de kwartiermakers) het welzijns- en participatieterrein nu nadrukkelijker in beeld komt.
-

5.2 Het Wijkteam (pilot)

Het wijkteam in de pilot bestaat momenteel uit de volgende functionarissen:

- Wijkverpleegkundige, Vierstroom *
- Algemeen maatschappelijk werker, Careyn*
- Welzijnsconsulent, Welzijn Woerden *
- Praktijkondersteuner huisartsen op gebied van ouderenzorg
- Medewerker toegang (achtergrond in schuldhulpverlening), WoerdenWijzer.nl.nl
- Sociaal makelaar, WoerdenWijzer.nl.nl (regie bij multiprobleem huishoudens)

De medewerkers met een * vormden tot medio 2014 het Schakelteam. Het Schakelteam had enerzijds een casusoverleg en anderzijds was er een afstemmingsoverleg over activiteiten en vindplaatsen in de wijk. Per 1 juli 2014 is het Schakelteam opgegaan in het wijkteam. De coördinatie van de schakelteams is door Welzijn Woerden overgedragen aan de gemeente

Aanbevelingen:

Inhoud:

- In de onlangs door de Gemeenteraad vastgestelde notitie wordt voorgesteld om alle professionals tot en met de 1e lijn in het wijkteam onder te brengen. In de pilot maken we een onderscheid tussen een klein wijkteam en een groot wijknetwerk waartoe alle

werkers³, vrijwilligers en actieve bewoners in de wijk behoren. De wijkteamleden hebben als specifieke taak het leggen van verbinding tussen werkers, vrijwilligers en bewoners in de wijk, het signaleren van wijkaandachtspunten en initiëren van (preventieve) activiteiten in de wijk. De ervaring in pilot tot op heden is dat het beleggen van genoemde taken lastig is vanwege de (te) beperkte tijd die de werkers in de pilot beschikbaar hebben. Dit pleit er voor om een kleine groep werktijd te geven om genoemde taken uit te voeren met daaraan gekoppeld een zekere bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Hierover zullen afspraken moeten worden gemaakt tussen gemeente en organisaties.

- Burgers met een hulpvraag gaan vaak in eerste instantie naar de huisarts. Veel vragen hebben geen medische maar bijvoorbeeld een sociale of andere oorzaak. Een wijkteam kan daarin een oplossing bieden. Een laagdrempelig contact tussen huisarts en wijkteam is daarom van groot belang, maar niet vanzelfsprekend. De ervaring met de pilot leert dat de praktijkondersteuner in het wijkteam zorgt voor een verbinding met de twee huisartsenpraktijken in de wijk. Hierbij valt op dat hoe 'dichter' de POH bij de huisarts zit, hoe vanzelfsprekender de doorverwijzing is. Geadviseerd wordt om in de andere wijkteams een soortgelijke verbinding te maken. Daarnaast wordt geadviseerd om Woerden-breed nadrukkelijk aandacht te besteden aan de link tussen huisarts en wijkteam.
- De hoofdtaak van de praktijkondersteuner (POH) is patiëntenzorg. Samenwerken met andere organisaties in de wijk aangaande patiëntenzorg behoort tevens tot de functie. Echter, het initiëren van preventieve wijkactiviteiten is niet iets dat primair tot het werk van de POH kan worden gerekend. Geadviseerd wordt afspraken te maken hoe hiermee om te gaan. Een mogelijkheid is om de betrokkenheid van de POH bij het wijkteam te beperken tot het (casus)overleg. De LHV heeft onlangs een advies uitgebracht aan de huisartsen over betrokkenheid bij wijkteams. Het advies betreft onder andere het aanstellen van een contactpersoon per praktijk (POH) ten behoeve van het wijkteam.

Proces:

- Er is in de pilot voortgebouwd op het reeds aanwezige Schakelteam, zowel voor wat betreft samenstelling als voor wat betreft werkwijze. De insteek om aan te sluiten bij goed lopende bestaande initiatieven is mooi. In de praktijk blijkt dat voor een wijkteam andere vaardigheden worden gevraagd dan voor het Schakelteam. Voor de verdere uitrol wordt daarom geadviseerd om eerst vast te stellen welke competenties nodig zijn en daarna een team samen te stellen (zie ook volgende paragrafen). Met het

---

³ vanuit de sectoren onderwijs, veiligheid, participatie, wonen, sport, welzijn en zorg.

nieuwe team kan vervolgens een (nieuwe) werkwijze worden ontwikkeld, gebaseerd op de kaders van de gemeente.

- Er zal nog wat gedaan moeten worden in de beeldvorming naar de 'buitenwereld' omtrent de overgang van Schakelteam naar Wijkteam. Ook de herkenbaarheid van het Wijkteam zowel richting bewoners als werkers is een aandachtspunt.

5.2.1. Samenstelling

Over het algemeen is de ervaring in Nederland dat in een wijkteam in elk geval zitting hebben:

- Verpleegkundige
- Maatschappelijk werker
- Sociaal werker (opbouwwerk/jongerenwerk)

De aanvulling met andere disciplines is afhankelijk van de lokale situatie. Woerden heeft er nadrukkelijk voor gekozen om de centrale toegang (WoerdenWijzer.nl.nl) te koppelen aan het wijkteam. Concreet betekent dit dat er twee medewerkers van WoerdenWijzer.nl.nl in het team zitting hebben: een medewerker integrale toegang en een sociaal makelaar (ketenregisseur multiprobleem huishoudens).

Aanbevelingen:

Inhoud:

- Het pilot wijkteam beslaat een aantal aandachtsgebieden, te weten: *welzijn* (alle leeftijdsgroepen), *hulp* bij leefproblemen (AMW) en *zorg* (wijkverpleegkundige) in het bijzonder voor *ouderen* (POH ouderen). Als we kijken naar de transities dan zijn daarin 'jeugd' en 'participatie/dagbesteding' terreinen die (grotendeels) onder de regie van de gemeente komen. De gemeente kan ervoor kiezen om de signalering van problemen op deze terreinen dichtbij de burger, op wijkniveau, te organiseren. Hetzelfde geldt voor ondersteuning van LVG/LVB en GGZ. Ook die groepen zijn/komen, indien zij zelfstandig wonen, onder regie van de gemeente. We kunnen op dit moment niet vaststellen of de huidige samenstelling van de pilot over voldoende deskundigheid beschikt om de specifieke problematiek van de genoemde doelgroepen te herkennen. De wijkteamleden in de pilot geven zelf aan de huidige samenstelling afdoende te vinden.
- Het pilot wijkteam ziet de sociaal makelaar niet als logisch onderdeel van een wijkteam maar meer een rol voor in de schil om het wijkteam heen (expertrol). De vraag die hiermee samenhangt is op welke doelgroep het wijkteam zich richt: de hele wijk (0 tot 100 jaar) , meervoudige en / of enkelvoudige problematiek? Deze vraag zal eerst beantwoord moeten worden.
- De wijkteamleden in de pilot hebben nu niet allemaal dezelfde taken. Zo legt de medewerker toegang van WoerdenWijzer.nl.nl geen huisbezoeken af. Ook voert zij zelf geen interventies uit. Het is wenselijk om de taken van de wijkteamleden (in hun rol van wijkteamlid) vast te stellen en te benoemen.

- Op dit ogenblik komt het overgrote deel van de vragen bij de welzijnsconsulent binnen. Gezien de aard van de vragen ligt dit ook voor de hand.

Proces:

- In de pilot is het wijkteam samengesteld door voort te bouwen op het reeds bestaande Schakelteam. Vanuit de gemeente was de wens om WoerdenWijzer.nl.nl aan te haken ("WoerdenWijzer.nl.nl in de Wijk") en om de verbinding te leggen naar de huisartsen. We kunnen uit de pilot nog niet afleiden of de huidige samenstelling overeenkomt met de behoeften in de wijk. Voor de toekomstige wijkteams wordt geadviseerd om op basis van objectieve en subjectieve wijkinformatie de samenstelling te bepalen. Te denken valt aan een wijkanalyse, informatie uit WoerdenWijzer.nl.nl en gesprekken met werkers en bewoners in de wijk.

5.2.2. Profiel

Omdat de pilot is voortgeborduurd op het bestaande Schakelteam is niet expliciet nagedacht over het profiel waarover de professionals moeten beschikken om in het wijkteam te participeren.

Generalist of specialist?

In den lande wordt vaak gesproken over de 'generalist' in het wijkteam. Onder generalist wordt dan "een professional verstaan die van vele markten thuis is en over een breed arsenaal aan kennis beschikt om op alle leefgebieden ondersteuning te bieden. De generalist beschikt over de deskundigheid om zorg- en ondersteuningsvragen van wijkbewoners in samenhang op te pakken, maar ook de sociale cohesie en onderlinge hulp in de wijk te bevorderen". (Movisie, 2013). De generalisten in het wijkteam hebben kennis op een specifiek terrein, bijvoorbeeld samenlevingsopbouw of fysieke zorg.

Binnen de gemeente Woerden wordt gesproken over een wijkteam bestaande uit specialisten; specialisten met een generalistische blik. Een specialist heeft specifieke deskundigheid, diepgaande kennis en competenties op een beperkt terrein. De generalistische blik zorgt voor signalering van eventuele ondersteuningsvragen op andere levensterreinen.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- Afgezien van de keuze voor een generalist of specialist is het wenselijk om een profiel op te stellen met o.a. gewenste persoonskenmerken en vaardigheden. Van een wijkteamlid worden andere (extra) vaardigheden gevraagd dan van een professional die niet in het wijkteam zit. Vanuit het pilot team worden de volgende vaardigheden genoemd: kennis van de wijk, innovatieve instelling, doorzettingsvermogen, verbindend, samenwerkingsgericht, kansen zien, creatief, eigenaarschap voelen en beschikken over zelfreflectie.

Proces:

- Op basis van een vastgesteld profiel kan bepaald worden op welke wijze de "werving en selectie"⁴ van de wijkteamleden plaatsvindt. Het ligt voor de hand om met de zittende schakelteamleden in een gesprek te toetsen of zij passen in het profiel. Dit kan bijvoorbeeld door hen een ontwikkel assessment te laten doen. Voor wat betreft de overige gewenste disciplines in het team kunnen de betreffende organisaties gevraagd worden iemand af te vaardigen die voldoet aan het profiel. Ook bij hen kan een ontwikkel assessment worden gedaan.
- Voor de pilot zal eveneens moeten worden vastgesteld hoe de definitieve samenstelling van het wijkteam eruit komt te zien. Voorgesteld wordt om dit na de zomer te doen zodra de gemeente heeft besloten hoe de procedure eruit ziet. Ook zal eerst helder moeten zijn wat van de medewerkers in het team wordt verwacht ten aanzien van inzet van uren (zie 5.3).

5.2.3. Werkwijze

Er is in de pilot voortgeborduurd op de werkwijze van het Schakelteam. Dit wil zeggen dat het bespreken van casuïstiek, signalen uit de wijk en de wijkagenda (bespreken welke activiteiten plaatsvinden en afstemmen wie erheen gaat). Deze overlegagenda wordt steeds uitgebreid met onderwerpen uit het Actieplan.

De frequentie van overleg is verhoogd van eens per maand naar eens per drie weken. Dit omdat de wijkteamleden hebben aangegeven de specifieke wijkteam activiteiten uit te willen voeren tijdens de overlegmomenten. Er is geen ruimte in hun dagelijks werk om tussendoor wijkteamactiviteiten op te pakken.

Op basis van het Actieplan komen tijdens het overleg verschillende onderwerpen aan bod. Afgeronde activiteiten m.b.t. de wijkontwikkeling zijn:

- Inzicht in de wijk (wijkanalyse)
- Communicatie/contactschema van de wijk
- Kennismaken van wijkteam met de wijk (deels afgerond)
- Signalen uit de wijk bespreken (o.a. woningaanpassingen, gedwongen verhuizing en betaalbaarheid huurwoning) en acties vormgeven

Tijdens de pilotfase is duidelijk geworden dat de "indiceringsfunctie" bij het wijkteam zal komen te liggen. Dit betekent o.a. dat wijkteamleden burgers met een hulpvraag gaan ondersteunen bij het opstellen van een ondersteuningsplan. Dit zal de komende periode verder worden uitgewerkt, in nauw overleg met de kwartiermakers.

---

⁴ Werving & selectie staat tussen aanhalingstekens omdat hier geen formele procedure wordt bedoeld. De medewerkers in het wijkteam zijn immers in dienst van de eigen organisatie.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- De werkhouding van de wijkteamleden in de pilot stemt overeen. Dat wil zeggen dat men op de burger af gaat, doet aan brede vraagverheldering, werkt aan de bevordering van de zelfredzaamheid en denkt vanuit wat de burger nog kan i.p.v. van wat hij niet kan. Hoe men dit doet verschilt. Zo worden er verschillende methodieken gehanteerd voor de brede vraagverheldering (o.a. zelfredzaamheidsmatrix, zelfredzaamheidsster) en voor het werken vanuit 'eigen kracht' (o.a. SNS). De vraag is of het wenselijk is dat er verschillende methodieken worden gehanteerd. Het kan de onderlinge communicatie in het team en de overdracht belemmeren.
- Niet altijd wordt breed uitgevraagd. Bij een vraag op een specifiek terrein vinden de wijkteamleden het soms bemoeizuchtig om op alle domeinen vragen te stellen. Het houden van casusbesprekingen helpt de wijkteamleden in het vinden van de juiste balans tussen de breedte van de vraagverheldering en het 'missen' van verborgen problemen.
- Het aanboren en inschakelen van burgers en informele netwerken in de wijk behoort tot de taken van het wijkteam. In de pilot wordt zichtbaar dat dit meer in de 'natuur' van de welzijnsconsulent ligt dan in dat het vanzelfsprekend is bij de andere wijkteamleden. In de doorontwikkeling zal hier extra aandacht voor komen, in nauw overleg met bestaande netwerken in de wijk.
- Er zijn situaties waarbij het wijkteam een beroep moet doen op specialistisch zorg of ondersteuning. Dit kan georganiseerd worden in een zogenaamde 'schil' om het wijkteam heen. Zoveel mogelijk op wijkniveau. Er zullen echter ook functies zijn (bijvoorbeeld gespecialiseerde jeugdzorg) die op gemeente of regionaal niveau georganiseerd moeten worden. Dit valt buiten het aandachtsgebied van de pilot.

Proces:

- De wijkteamleden in de pilot voelen zich meer medewerker van de organisatie waar zij in dienst zijn dan wijkteamwerker. Indien een integrale benadering van de wijk wordt nagestreefd dan is het wenselijk dat het wijkteam meer dan nu een team wordt en onafhankelijker van de moederorganisatie functioneert⁵. Zeker als de wijkteamleden gaan indiceren, is het nodig dat de zij over domeinen heen naar oplossingen zoeken, zonder daarbij de belangen van één organisatie te dienen.

---

⁵ Uit een in opdracht van het ministerie van BKZ gepresenteerde Mbc van wijkteams komt naar voren dat hoe losser de wijkteams van de moederorganisatie zijn gepositioneerd hoe effectiever ze functioneren (LPBL, jan 2014)

- Wijkteamleden geven zelf aan behoefte te hebben aan enige vorm van binding met hun moederorganisatie. Daar worden zij gevoed en geschoold en vindt uitwisseling van kennis op het eigen vakgebied plaats.
- Een gedeelde werkwijze kan bijdragen aan de teamvorming. Zeker als er bijvoorbeeld een gezamenlijke training wordt gevolgd, men gezamenlijk op huisbezoek gaat of een dag met elkaar meeloopt.

5.2.4. Regie

In de pilot ligt de regie bij de adviseur van Raedelijk. Dit is een tijdelijke oplossing. Voor de uitrol van de wijkteams over de hele gemeente zijn twee kwartiermakers benoemd. Dat is ook een tijdelijke rol.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- Gezien de taak en verantwoordelijkheid van de gemeente bij de transitie is het wenselijk dat de regie van de wijkteams bij de gemeente ligt. Deze regie kan georganiseerd worden per team of op gemeentelijk niveau (over de teams heen). Wij adviseren de laatste variant. De wijkteam leden worden geacht de zelfredzaamheid en autonomie van de burger te versterken. Dit kan het beste in een werkklimaat waar het wijkteamlid wordt uitgedaagd zelfstandig en autonoom te werken (en gestuurd wordt op outcome i.p.v. productie/output). Regie op afstand sluit daar het beste op aan.
- Een van de wijkteamleden zal een coördinerende rol op zich moeten nemen met betrekking tot de coördinatie van operationele zaken in het team.

Proces:

- Afstemming over de regierol en de invulling daarvan kan het beste in overleg met de betrokken organisaties plaatsvinden.
- Van de medewerkers in het wijkteam (en wijknetwerk) wordt verwacht dat zij 'gekanteld' denken en werken. Dat wil zeggen vanuit de eigen kracht van de bewoners ter voorkoming van professionele zorg of ondersteuning. Dat vraagt om een parallel kantelproces in de organisatie van de medewerkers. De managers zullen de medewerkers moeten loslaten en sturen op resultaat in plaats van op productie. Dat betekent ook dat er ruimte moet zijn om met burgers aan de slag te gaan, als wijkteam in een gezamenlijke verantwoordelijkheid, binnen vooraf vastgestelde kaders.

5.3. Facilitaire randvoorwaarden

Hiermee bedoelen we het volgende:

- uren/inzet
- werkplek

- teambudget
- registratiesysteem

Er zijn in de pilot geen afspraken gemaakt over de facilitaire randvoorwaarden met uitzondering van het volgende:

- de gemeente draagt (gedurende de pilot) bij in de uren van de POH ouderenzorg in het wijkteam
- door Raedelijc is een eenvoudig registratiesysteem opgezet voor de casusregistratie (anoniem). Het is gemaakt in Google Documents waardoor het mogelijk is om met meerdere personen in één document te werken, in een afgeschermd omgeving.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- In zijn algemeenheid wordt er in den lande van uitgegaan dat wijkteamleden minimaal 24 uur in de wijk werkzaam zijn. Voor een deel hiervan zullen de wijkteamleden ruimte moeten hebben voor "niet-productiegebonden" activiteiten. In de pilot hebben de wijkteamleden deze ruimte onvoldoende.
- Er is geen fysieke plek waar het wijkteam werkt. Een ieder heeft een werkplek bij de eigen moederorganisatie (al dan niet in de wijk). Een gezamenlijke werkplek draagt bij aan de teamvorming en herkenbaarheid. Geadviseerd wordt om voor elk wijkteam een werkplek in de wijk te zoeken waar men kan werken maar ook elkaar en andere wijkwerkers kan ontmoeten, bij voorkeur op een plek waar ook bewoners samenkomen.
- Een klein werkbudget per wijkteam is wenselijk, bijvoorbeeld voor het organiseren van wijkbrede activiteiten, afleggen van werkbezoeken als team of het volgen van een teamtraining.
- Het vastleggen van de werkzaamheden en casussen is onder andere van belang voor het team zelf. Er is behoefte aan het delen van informatie (op casusniveau). Dit blijkt landelijk gezien een lastige kwestie, zowel voor wat betreft privacy als voor wat betreft de technische mogelijkheden. Binnen de gemeente is reeds aandacht voor dit thema en wordt nagedacht over deelname in een in een landelijk project (als proeftuin). Uiteindelijk streeft de gemeente naar het eigenaarschap van het sociale domein dossier bij de burger.

Proces:

- Het verdient aanbeveling om afspraken met de betreffende organisaties (in gezamenlijkheid) vast te leggen over ureninzet, continuïteit, privacy, regierol, overlegstructuur, etc. Ook zal er een klachtenregeling moeten zijn.

5.4. Toegankelijkheid en bereikbaarheid

Het wijkteam in de pilot is niet als zodanig rechtstreeks bereikbaar. Niet telefonisch, niet per email en niet fysiek. Niet voor burgers en niet voor professionals. Dit sluit aan bij de visie van de gemeente. In de notitie

Wijkteams (gemeente, juni 2014) staat dat de integrale toegang wordt belegd bij WoerdenWijzer.nl.

Indien de medewerker van WoerdenWijzer.nl geen antwoord heeft op de vraag van de burger dan wordt de vraag doorgeleid naar het wijkteam. Voor de pilot betekent dit dat de WoerdenWijzer.nl medewerker het wijkteamlid belt waarvan verwacht wordt dat deze de vraag kan beantwoorden.

In een bijeenkomst met het wijkplatform gaven bewoners aan behoefte te hebben aan helderheid in benaming en toegang (nu veel namen, toegang via diverse telefoonnummers). Sommige bewoners geven aan behoefte te hebben aan een fysieke plek (soort inloopspreekuur), anderen juist niet. De projectgroep Wijkaanpak pleit voor een zekere herkenbaarheid en directe bereikbaarheid van het wijkteam voor bewoners, de informele zorg en ondersteuning en vrijwilligers.

Nota bene:

De Schakelteams zijn wel rechtstreeks bereikbaar (telefonisch of per email) tijdens kantooruren voor zowel burgers als professionals. De contactgegevens van de personen in de teams staan op de website van Welzijn Woerden. Ook is er een folder van het Schakelteam waarin o.a. de contactgegevens zijn opgenomen.

Aanbevelingen:

Inhoud:

- In de pilot beschikt het wijkteam niet over één centraal telefoonnummer. Doordat er een medewerker van WoerdenWijzer.nl in het wijkteam zit zijn de lijnen kort en kunnen vragen snel worden doorgezet naar een mede- wijkteamlid. Er zal moeten worden nagedacht over hoe het doorzetten van vragen praktisch georganiseerd wordt als er meerdere wijkteams zijn waarin alle leden via een eigen telefoonnummer bereikbaar zijn.

Proces:

- Uit de pilot komt naar voren dat professionals in de wijk verschillend denken over het doorverwijzen van burgers naar het wijkteam. Een aantal wil zelf contact opnemen met het wijkteam om een casus door te geven (warme overdracht) en een aantal wil de cliënt wijzen op WoerdenWijzer.nl (koude overdracht). Is er een voorkeur voor hoe dit proces verloopt en zo ja hoe organiseer je dat? De projectgroep Wijkaanpak heeft aangegeven bij voorkeur de toegang voor burgers zo eenvoudig mogelijk te houden. Dat wil zeggen dat indien men zelf direct de juiste hulpverlener weet te vinden dat men niet perse via WoerdenWijzer.nl hoeft.
- De bestaande Schakelteams hebben hun eigen toegang georganiseerd. Dit is een rechtstreekse toegang, zonder tussenkomst van WoerdenWijzer.nl. Bij de overgang van de Schakelteams naar Wijkteams vraagt dit punt om heldere afstemming en communicatie.

5.5. Effectmeting

In de overeenkomst die gesloten is tussen de gemeente, VGZ en Raedelijk is afgesproken dat een effectmeting wordt gedaan. Daarvoor is nodig:

- meetindicatoren
- registratie
- 0 en 1-meting
- kwaliteitscirkel

Er is met gemeente en VGZ veelvuldig gesproken over beschikbare gegevens en mogelijkheden voor (nul)metingen, advies was om hier pragmatisch mee om te gaan. Tot nu toe zijn er geen gegevens van gemeente en VGZ bekend. VGZ is landelijk bezig met een systeem om effecten van deze aanpak te kunnen meten.

Voor de pilot is een praktische insteek gekozen om de casussen te registreren in aantal en oplossingsrichtingen.

Tijdens de pilot worden alle casussen geregistreerd. Tussen 1 april en 1 augustus betreft het ruim 50 casussen. Hiervan zijn er 20 'opgelost' door de burger zelf of met behulp van zijn netwerk, 11 met ondersteuning van vrijwilligers, 11 met ondersteuning van verschillende betrokkenen en bij 8 gevallen is professionele hulp ingeschakeld.

Na afloop van de pilot kunnen we conclusies trekken. Op dit moment is dat nog te vroeg.

6. Fase 3: Borging

De borging van de wijkaanpak is ingezet door het kader wat de Gemeenteraad heeft vastgesteld en de opdracht van de kwartiermakers om wijkteams voor de gemeente Woerden vorm te gaan geven. De aanbevelingen in bovenstaande hoofdstukken zijn aanbevelingen voor de verdere uitrol en borging van wijkteams.

De werkwijze van het wijkteam uit de pilot zal de komende maanden verder vorm krijgen. Deze werkwijze zal worden vastgelegd, zodat ook andere wijkteams daarvan gebruik kunnen maken.

Bijlage: casussen pilot Wijkteam

Als voorbeeld een tweetal casussen waarmee het Wijkteam te maken heeft gehad.

Casus 1:

Probleem: Een meneer met eenzaamheid waardoor slechte verzorging en een drankprobleem.

Hoe vraag binnen kwam: via de praktijkondersteuner van de huisarts.

Actie: Er is een huisbezoek afgelegd door de algemeen maatschappelijk werker samen met de welzijnsconsulent in verband met mogelijke agressie.

Oplossing: Allereerst heeft een analyse van de brede achtergrond plaatsgevonden en een interesse verheldering. Samen met de cliënt is gekeken naar wat hij vroeger leuk vond. De cliënt heeft gekozen voor een cursus fotografie. De welzijnsconsulent heeft de meneer aangemeld voor begeleiding richting een vrijwilligersfunctie (in het kader van zingeving en dagbesteding).

Hoe is het nu: Doordat bij volksuniversiteit een wachtlijst is voor fotografie is in overleg besloten dat meneer contact opneemt met Bredius. Verder heeft meneer zelf vrijwilligerswerk gevonden: schoonmaken van de fontein bij het station. Via het museum.

Casus 2:

Probleem: Een mevrouw die is gevallen en erg afwijzend staat tegenover zorg (zorgmijder). Ze is niet meer in staat om zelf boodschappen te doen.

Hoe vraag binnen kwam: via haar zoon

Actie: de wijkverpleegkundige heeft een huisbezoek gebracht en een brede vraagverheldering en probleemanalyse uitgevoerd.

Oplossing: Uit de probleemanalyse bleek dat mevrouw een wond had waarvoor wondverzorging ingezet werd door thuiszorg. Verder bleek ze haar administratie niet op orde te hebben sinds het overlijden van haar man. Voor dit laatste is thuisadministratie ingezet (vrijwilliger via Welzijn Woerden) om mevrouw op weg te helpen. Verder is samen met mevrouw in haar vriendenkring gekeken of er iemand is om op structurele basis boodschappen mee te doen. Daarnaast is personenalarmering aangevraagd en heeft de verpleegkundige valpreventie adviezen gegeven.

Hoe is het nu: mevrouw is veel zelfstandiger. Zij heeft inzicht gekregen in haar administratie en doet deze nu zelf waardoor de thuisadministratie gestopt kon worden. Mevrouw doet boodschappen met een vriendin.

Uitgangspunten Privacy Decentralisaties Woerden

Gemeente Woerden
9 september 2014
Versie 0.3

Integrale aanpak mbv privacy raamwerk

Het privacy raamwerk geeft aan op welke onderdelen de gemeente zich gaat richten op het gebied van privacy. Het is namelijk meer dan alleen het opzetten van een juridisch kader of privacyprotocol. De op pagina 4 t/m 11 benoemde uitgangspunten kunnen ondergebracht worden in 1 of meerdere onderdelen van het raamwerk. De uitgangspunten zullen de komende tijd verder aangescherpt gaan worden met de opgedane ervaringen (lokaal, regionaal en landelijk).

Governance

Governance richt zich op de inrichting van de gemeente Woerden m.b.t. privacy. Hierbij moet gedacht worden aan rollen en verantwoordelijkheden, wie voert de regie, wie controleert, hoe wordt verantwoording afgelegd en op welke wijze. Dit wordt nader uitgewerkt in het informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente Woerden wat dit jaar wordt vastgesteld door het college.

Beleid

Dit onderdeel beschrijft het kader waarbinnen de verwerking van persoonsgegevens gegevensuitwisseling in het sociaal domein plaatsvindt. Het kader betreft zowel het beleidsmatige kader als het juridisch kader. Hierin wordt beschreven hoe de gemeente Woerden, zowel intern als extern, om gaat met persoonsgegevens.

Bewustwording & Training

Betrokken professionals moeten over een zekere mate van privacy bewustzijn beschikken om privacy situaties te herkennen. Ze moeten getraind worden in hoe zij met specifieke situaties om moeten gaan. Communicatie intern en aan inwoners is essentieel.

Beheer en opslag gegevens

Persoonsgegevens worden in allerlei systemen geregistreerd, gedeeld en openbaar gemaakt. Denk bv. aan vragen als; is er nagedacht over wie welke informatie mag inzien? Wat voor type persoonsgegevens worden opgeslagen? En met welke termijn? Welke systemen intern en extern hier toegang tot hebben?

Werkprocessen & Triages

Het inrichten van werkprocessen rondom het omgaan met persoonsgegevens, het uitwerken van processen mbt vraagverheldering, selectie en toeleiding van vragen en het borgen van deze processen in werkafspraken en convenanten.

WBP is leidend

Het uitwisselen en het benutten van informatie over inwoners is een middel en geen doel. Het middel zal ten dienste staan van de dienstverlening aan die inwoner zelf. Daarom is het van groot belang dat het gebruik van die informatie zorgvuldig gebeurt en dat de privacybelangen van de inwoner continu gewaarborgd zijn.

Vanuit de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) is vereist dat persoonsgegevens op een behoorlijke en zorgvuldige manier worden verwerkt (artikel 6) en alleen voor duidelijk omschreven doelen worden gebruikt (artikel 7). Voordat de informatievoorziening kan worden ingericht, is het noodzakelijk enkele vragen zorgvuldig af te wegen:

- Welke gegevens worden in welke situaties tussen welke professionals uitgewisseld?
- Wat is het doel van die uitwisseling?
- Waarom is de uitwisseling noodzakelijk? Zijn er geen minder ingrijpende alternatieven?
- Hoe worden de grondrechten van betrokkenen (inwoners en professionals) geborgd?
- Wat zijn de rechten (en eventueel plichten) van de betrokken inwoners hierin?

Andere wetten die de essentie raken van de uitwisseling van persoonsgegevens: de Wet op de Geneeskundige Behandeloovereenkomst (WGBO), de Wet Politiegegevens (Wpg) en de Wet Basisregistratie personen (BRP). Per 6 januari 2014 is de nieuwe wet in werking getreden. De wet BRP volgt de Wet GBA (Wet Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens) op en de Wet GBA is hierdoor komen te vervallen.

De uitwerking van de in deze wetten neergelegde algemene kaders en principes is vervolgens geregeld in verschillende **materiewetten**, waarin de uitwisseling van persoonsgegevens in de sectoren is geregeld. Voorbeelden zijn de sectoren werk en inkomen (WWB, Wet SUWI), jeugd (Wet op de Jeugdzorg, straks Jeugdwet), welzijn en zorg (Wmo, Wet Publieke Gezondheid, Awbz, Zorgverzekeringswet), de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (Wmo, Wet Meldcode), de omgang met schulden (Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening), of de aanpak van leerplicht en voortijdig schoolverlaten (Leerplichtwet).

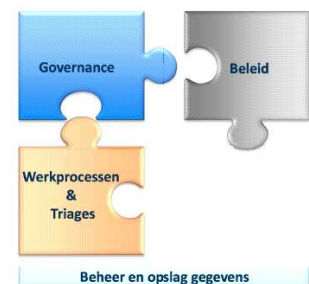
Uitgangspunten Privacy:

1. De inwoner is eigenaar van zijn eigen dossier.

In de visie van de gemeente Woerden voeren inwoners de volledige regie, al dan niet met ondersteuning, bij het vormgeven van hun leven. Deze visie maakt de inwoners dus eigenaar van hun eigen dossier.

Voor het transitie jaar 2015 (Korte Termijn) wordt er zoveel mogelijk naar dit uitgangspunt toegewerkt met het reeds aanwezige ICT applicatielandschap (oa Samen1Plan) van de gemeente Woerden. De verwerking van persoonsgegevens is elke handeling of elk geheel van handelingen met persoonsgegevens (en dus het dossier). Het gaat er om of er enige feitelijke macht of invloed, al dan niet via een computersysteem, over de gegevens uitgeoefend kan worden (Kan er een handeling met de gegevens verricht worden?). De Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens) noemt een aantal handelingen die als verwerking worden aangeduid:

- verzamelen, vastleggen en ordenen;
- bewaren, bijwerken en wijzigen;

- opvragen, raadplegen, gebruiken;
- verstrekken door middel van doorzending;
- verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling;
- samenbrengen, met elkaar in verband brengen; en
- afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens.

De bovengenoemde handelingen willen we zo snel (als mogelijk) gaan inrichten mocht het nog niet beschikbaar zijn. Dit vergt know-how en medewerking van de leverancier(s). Ook voor deze verwerkingen geeft het Informatiebeveiligingsbeleid kaders en te nemen maatregelen offline/online.

Daarnaast zal de gemeente Woerden deelnemen aan een pilot van het ministerie van BZK getiteld 'van kluis naar cloud'. In deze pilot wordt onderzocht of het mogelijk is om alle informatie op alle levensgebieden (zorg, welzijn, werk en inkomen, onderwijs, enzovoort) over één inwoner/huishouden te bundelen in één, voor iedereen die daartoe toestemming gekregen heeft, toegankelijk systeem. De inwoner is eigenaar van zijn eigen gegevens en kan dit via een cloudoplossing delen met het eigen sociaal netwerk, hulpverleners en gemeenten. In de inwonercloud zitten in ieder geval de volgende functionaliteiten:

- a) makkelijk te benaderen zelfhulp
- b) gezinsdossier/persoonsdossier
- c) marktplaats voor zorgvragen
- d) inzetten PGB.

Om het systeem 'kluis naar cloud'-ideaal te realiseren zijn echter meerdere jaren (Lange Termijn) nodig, waarin het privacyvraagstuk uitdrukkelijk meegenomen wordt en nader uitgewerkt dient te worden.

2. De inwoner bepaalt met wie en welke gegevens gedeeld worden.

Er gaat **met** de inwoner gepraat worden in plaats van praten **over** de inwoner. De inwoner bepaalt dus welke informatie met wie gedeeld mag worden, wie toegang heeft tot het dossier en in welke hoedanigheid zoals bij uitgangspunt 1 geschetst. Dit kan offline gebeuren met toestemmingsformulieren waarin de inwoner gevraagd wordt toestemming te verlenen of online kunnen er autorisaties uitgedeeld gaan worden door de inwoner om derden toestemming te verlenen inzage te krijgen in het dossier.

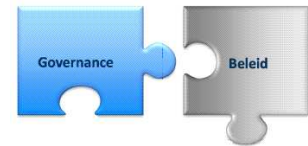

Beheer en opslag gegevens

Wanneer sprake is van een drang en dwang-kader, blijft de inwoner/het huishouden eigenaar van het dossier maar kan hij/zij dat specifieke deel van het dossier niet zelf beheren (minder inzage/correctierecht). Omgekeerd krijgen professionals vanuit het drang en dwang-kader slechts toegang tot dat specifieke deel van het dossier, tenzij de inwoner/het huishouden anders beslist. In uitzonderlijke gevallen is een gezinsvoogd eigenaar van het dossier. Dit laatste is het geval als dit als dwingende maatregel is opgelegd door de Raad van de Kinderbescherming/Kinderrechter en het gezin elke medewerking weigert.

3. Gemeente faciliteert de functionaliteit mbt het eigen dossier.

De gemeente stelt in gezamenlijkheid met de professionals en inwoners het Plan van Eisen op om te komen tot de gewenste functionaliteit welke de gemeente gaat faciliteren. Dit wordt aan de hand van de eerder genoemde pilot (uitgangspunt 1).

Met betrekking tot de genoemde 'van kluis naar cloud' is het de bedoeling dat de ontwikkeling van het concept en de ICT toepassingen die daarbij horen uitgaan van het coöperatie principe d.w.z.: eenmalige investering door een partij en het resultaat mag door alle andere participanten in de coöperatie gebruikt worden.

Beheer en opslag gegevens

4. De gegevens over de inwoner wordt verzameld met in achtname van het triage proces.

Triage is het proces van verhelderen, routeren en escaleren van vragen en casussen en is erop gericht om op een gestructureerde en gestandaardiseerde manier de mate van integraliteit vast te stellen. Is er bijvoorbeeld sprake van een enkelvoudige, meervoudige vraag, of complexe (multiprobleem) - casuïstiek? Een enkelvoudige vraag kan snel (en veelal gedigitaliseerd) worden afgehandeld. Wanneer er sprake is van een meervoudige vraag van de inwoner kan er besloten worden om een specialist in te zetten voor integrale afhandeling van de hulpvragen van de betreffende inwoner. Wanneer er sprake is van een zware multi probleem casus (Drang en Dwang) is het wellicht nodig om te zorgen voor escalatie naar bijvoorbeeld het Veiligheidshuis. Door middel van triage wordt er bepaald waar de vraag thuis hoort en welke mate van gegevensverwerking, gegevensverstrekking en gegevensuitwisseling noodzakelijk is. Bij een eenvoudige en enkelvoudige vraag is de gegevensverwerking beperkt terwijl er bij een complexere vraag wellicht meer partijen betrokken zijn en er dus meer gegevens uitgewisseld worden.

Triage draagt bij aan het zorgvuldig uitwisselen van informatie. Het is niet per definitie onwenselijk dat gegevens binnen en over verschillende domeinen en samenwerkingsverbanden worden gedeeld. Sterker nog, soms is dit juist noodzakelijk voor een adequate hulpverlening richting de inwoner en dus in het belang van de inwoner.

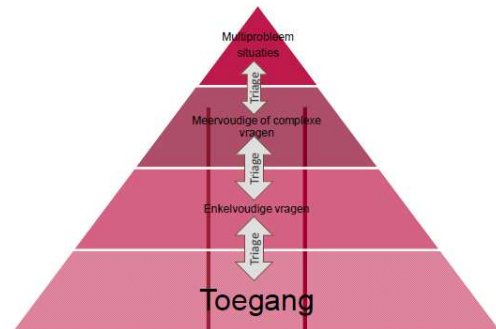
- **Noodzaak:** In het triageproces wordt er een besluit genomen over de route van de casus en wordt het doel bepaald waarvoor informatiedelen noodzakelijk is.
- **Proportionaliteit:** De inbreuk op de belangen van de bij de verwerking van persoonsgegevens van de betrokkene mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel.
- **Subsidiariteit:** Het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt in redelijkheid is. Dat het niet op een andere, voor de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene mindere nadelige wijze kan worden verwezenlijkt.

Het is van belang om de afweging vast te leggen. Zo is het voor de inwoner ook inzichtelijk te maken wat er met zijn/haar gegevens is gebeurd en waarom. Er gaan drie triagemomenten binnen de gemeente Woerden onderscheiden worden. Hierbij moet een opmerking geplaatst worden dat de organisatorische invulling van het WoerdenWijzer team (en dus de invulling van de triagemomenten) nog gemaakt moet worden in het najaar van 2014 door de Raad:

1. Intake en vraagverheldering

Als een inwoner zich bij de gemeente meldt met een verzoek tot ondersteuning zal de gemeente zich in eerste instantie een beeld willen vormen van de situatie van de inwoner. Aan de hand van een aantal vragen wordt in beeld gebracht of bijvoorbeeld een afspraak noodzakelijk is, er een instantie benaderd moet worden en/of er gewezen wordt op de zelfredzaamheid van de inwoner (bijvoorbeeld door het verwijzen naar www.woerdenwijzer.nl).

Een dilemma hierbij is om in het kader van de intake 'breed' genoeg te kijken, maar hoe breed is breed genoeg? De beoogde oplossing is om de intake vragen (middels een boomstructuur) zo te formuleren dat alleen datgene boven tafel komt wat strikt nodig is om een goed beeld te krijgen van de zorgvraag (en dus de benodigde persoonsgegevens). Daarnaast wordt ook de professionaliteit van de professional meegewogen bij het doorvragen.

2. Selecteren en routeren van meervoudige en/of complexe vragen

Wanneer er het vermoeden bestaat dat er sprake is van een meervoudige of complexe vraag vindt er een tweede triagemoment plaats. Dit wil zeggen dat er meerdere partijen betrokken kunnen zijn bij de casus en dat de hulpvragen zich afspelen op meerdere leefgebieden. Uitgaande van de hulpvraag van de inwoner (en/of de signalen over de inwoner) kan het noodzakelijk zijn om breder te kijken en meer gegevens te verzamelen/in te zien/te verstrekken.

In het geval van een complexe casus kan er specifieke expertise geraadpleegd worden. In dit triage moment wordt een duidelijke afweging gemaakt over de noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit ten aanzien van het verwerken van de gegevens van de inwoner. Naar de inwoner dient transparant gecommuniceerd te worden wat er met zijn/haar gegevens gebeurt en waarom. Het triagebesluit dient vastgelegd te worden. Het besluit is inclusief de route van de vraag, afweging en juridische grondslag om persoonsgegevens te verwerken/delen.

3. Escalatie

Wanneer er meerdere partijen uit het zorgdomein, alsmede partners uit de justitieketen betrokken zijn bij een casus en/of als er sprake is van casuïstiek van meerdere personen uit één gezin, dan is er sprake van een complexe multiprobleemcasus op het gebied van drang en dwang. Naar de inwoner dient transparant gecommuniceerd te worden wat er met zijn/haar gegevens gebeurt en waarom. Het triagebesluit dient vastgelegd te worden. Het besluit is inclusief de routing van de vraag, de afweging en juridische grondslag om

persoonsgegevens te verwerken/delen. Hierdoor wordt de professionele afweging expliciet gemaakt en wordt er een dossier gemaakt als onderbouwing van de gemaakte afweging.

5. Voor het uitvoeren van wettelijke taken is de gemeente gerechtigd gegevens te verzamelen voor de noodzakelijke uitvoer.

Op grond van de Wbp mogen persoonsgegevens alleen verzameld worden als daarvoor een doel bestaat. Dit doel moet welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn. Ook moet steeds nagegaan worden of het verwerken van persoonsgegevens noodzakelijk is voor het doel. Voor de uitvoering van diverse wetten (denk aan Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet werk en bijstand (Wwb)) zal in de betreffende wet dikwijls zijn aangegeven welke persoonsgegevens nodig zijn en dus verwerkt mogen worden. Daar waar over verwerking van persoonsgegevens in bijzondere wetgeving niets is geregeld, geldt dus het strikte regime van de Wbp.

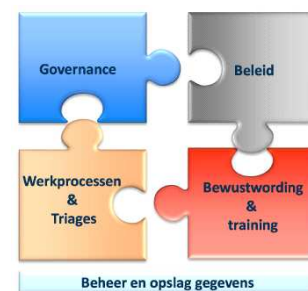

De gemeente Woerden verzamelt en verwerkt heel veel soorten persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van allerlei wet- en regelgeving. In het merendeel van de gevallen worden deze gegevens door de betrokkene verstrekt. Soms zijn de gegevens afkomstig van derden, bijvoorbeeld van uitkeringsinstanties. De persoonsgegevens betreffen naam, adres, woonplaats en dergelijke, maar soms ook inkomensgegevens, medische gegevens of gegevens over de gezinssamenstelling. De gegevensverwerking moet in overeenstemming zijn met de Wbp. Sommige wetten hebben voorrang op de Wbp en bevatten een aantal specifieke bepalingen over gegevensverwerking. In afdeling 7.5 van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (de overeenkomst inzake geneeskundige behandeling) is bijvoorbeeld een speciale regeling opgenomen over (onder meer) inzage in medische dossiers.

6. De informatiebeveiliging is georganiseerd binnen de gemeente.

Informatiebeveiliging is de verzamelnaam voor de processen, die ingericht worden om de betrouwbaarheid van de organisatie processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen al dan niet opzettelijk onheil. Het begrip 'informatiebeveiliging' heeft betrekking op:

beschikbaarheid / continuïteit: het zorg dragen voor het beschikbaar zijn van informatie en informatie verwerkende bedrijfsmiddelen op de juiste tijd en plaats voor de gebruikers; *exclusiviteit / vertrouwelijkheid*: het beschermen van informatie tegen kennisname en mutatie door onbevoegden. Informatie is alleen toegankelijk voor degenen die hiertoe geautoriseerd zijn; *integriteit / betrouwbaarheid*: het waarborgen van de correctheid, volledigheid, tijdigheid en controleerbaarheid van informatie en informatieverwerking.

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van een organisatie. Toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie is essentieel voor een organisatie, die zich verantwoordelijk gedraagt, aanspreekbaar en servicegericht is, die transparant en proactief verantwoording aflegt

aan inwoners en raadsleden en die met minimale middelen maximale resultaten behaalt. De bescherming van waardevolle informatie is hetgeen waar het uiteindelijk om gaat. Hoe waardevoller de informatie is, hoe meer maatregelen er getroffen moeten worden.

Informatiebeveiliging is meer dan ICT, computers en automatisering. Het gaat om alle uitingvormen van informatie (analoog, digitaal, tekst, video, geluid, geheugen, kennis), alle mogelijke informatiedragers (papier, elektronisch, foto, film, CD, DVD, beeldscherm en cetera) en alle informatie verwerkende systemen (de programmatuur, systeempogrammatuur, databases, hardware, bijbehorende bedrijfsmiddelen), maar vooral ook mensen en processen. Studies laten zien dat de meeste incidenten niet voortkomen uit gebrekkige techniek, maar vooral door menselijk handelen en een tekort schietende organisatie. Voorbeelden van informatiebeveiligingsmaatregelen zijn: clean desk policy, hoe om te gaan met mobiele devices en aanwijzingen voor telewerken.

Er is wetgeving waar altijd aan voldaan moet worden, zoals niet uitputtend: GBA, SUWI, BAG en PUN, maar ook de archiefwet. Er is een gemeenschappelijk normenkader als basis: de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG).

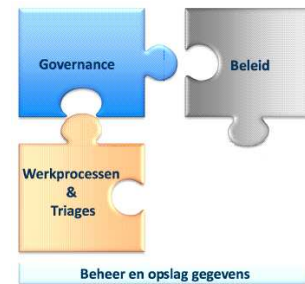
De gemeente stelt dit normenkader vast in het informatiebeveiligingsplan, waarbij er ruimte is voor afweging en prioritering op basis van het 'pas toe of leg uit' principe.

De volgende uitgangspunten op het gebied van informatiebeveiliging zijn ontleend aan de Code voor Informatiebeveiliging (NEN/ISO 27002:2007) en de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG):

1. Alle informatie en informatiesystemen zijn van kritiek en vitaal belang voor de organisatie. De verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging ligt bij het (lijn)management, met het **College van B&W als eindverantwoordelijke**. De verantwoordelijkheden voor de bescherming van gegevens en voor het uitvoeren van beveiligingsprocedures zijn expliciet gedefinieerd.
2. Door **periodieke controle, organisatie brede planning én coördinatie** wordt de kwaliteit van de informatievoorziening verankerd binnen de organisatie. Het informatiebeveiligingsbeleid vormt samen met het informatiebeveiligingsplan het fundament onder een betrouwbare informatievoorziening. In het informatiebeveiligingsplan wordt de betrouwbaarheid van de informatievoorziening organisatiebreed benaderd. Het plan wordt periodiek bijgesteld op basis van nieuwe ontwikkelingen, registraties in het incidentenregister en bestaande risicoanalyses.
3. Informatiebeveiliging is een **continu verbeterproces**. 'Plan, do, check en act' vormen samen het **management systeem** van informatiebeveiliging.
4. De **informatiebeveiligingsfunctionaris/Chief Information Security Officer (CISO)** ondersteunt vanuit een **onafhankelijke positie** de organisatie bij het bewaken en verhogen van de betrouwbaarheid van de informatievoorziening en rapporteert hierover.
5. De organisatie stelt de benodigde **mensen en middelen beschikbaar** om haar eigendommen en werkprocessen te kunnen beveiligen volgens de wijze gesteld in dit beleid.
6. **Regels en verantwoordelijkheden** voor het beveiligingsbeleid dienen te worden vastgelegd en **vastgesteld**. Alle medewerkers van de gemeente worden getraind in het gebruik van beveiligingsprocedures. Iedere medewerker, zowel vast als tijdelijk, intern of extern is **verplicht waar nodig gegevens en informatiesystemen te beschermen** tegen ongeautoriseerde toegang, gebruik, verandering, openbaring, vernietiging, verlies of overdracht en bij vermeende inbreuken hiervan melding te maken.

7. Er gaat stuurinformatie ingewonnen worden met in achtname van de privacy

Stuurinformatie kan vanuit verschillende perspectieven (inwoner, aanbieders organisaties en gemeenten) bekeken en ingericht worden. Het is bijvoorbeeld belangrijk om de effectiviteit van beleid in beeld te krijgen en waar nodig doelen bij te stellen en beleid te herijken. De informatie wordt gegenereerd uit de operationele bestanden, waarin de gegevens van de klanten in het sociaal domein zijn opgeslagen

De toepassing van stuurinformatie mag niet ten koste gaan van de privacy van de inwoners. Dat betekent dat deze informatie niet te herleiden mag zijn tot individueel natuurlijke personen. Om dat te bewerkstelligen is het nodig dit uitgangspunt vanaf het begin van de ontwikkelingen in het oog te houden, en niet achteraf toe te passen. "Privacy bij design" is daarbij een belangrijk hulpmiddel. Privacy by Design gaat uit van het principe dat er in een vroeg stadium nagedacht wordt over het gebruik van persoonsgegevens, de noodzaak van het gebruik van deze gegevens en de bescherming ervan. Privacy by design wordt toegepast zowel bij de inrichting van de uitvoeringsprocessen als bij de ontwikkeling van stuurinformatie.

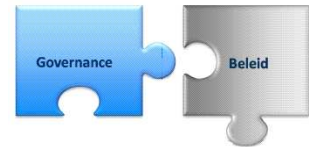
Voor wat betreft de inrichting van de uitvoeringsprocessen geldt de Wbp als uitgangspunt. In het kader van de uitvoering van de Wbp beschikt de gemeente Woerden over een register van alle processen waarin persoonsgegevens worden verwerkt. Van elk proces is daarin opgenomen voor welk doel, over welke personen, welke gegevens worden verwerkt en met wie gegevens wordt gedeeld. Elk proces is getoetst aan de Wbp en de privacyvoorschriften in de sectorale wetten die de gemeente uitvoert en indien noodzakelijk, gemeld bij het College bescherming persoonsgegevens (Cbp). In dat register zijn ook de processen van het sociaal domein opgenomen, zoals die tot eind 2014 worden uitgevoerd. De nieuwe taken in het sociaal domein betekenen eerst en vooral een uitbreiding van de bestaande processen met de nieuwe klanten voor WMO, Jeugdzorg en Werk en inkomen. Daarnaast zal integrale gevalbehandeling als nieuw proces aan het register toegevoegd worden en gemeld worden bij het Cbp. Voor een deugdelijke toetsing aan de privacywetgeving is het nodig nadere invulling te krijgen op de inhoud van zowel de individuele processen als de integrale gevalbehandeling.

De informatie die nodig is om een privacytoets uit te voeren betreft:

- Procesinrichting, deelnemers aan c.q. uitvoerders van het proces;
- Nieuwe categorieën van personen waarover gegevens worden verwerkt;
- Gegevensset te gebruiken per proces en integraal en herkomst van de gegevens (inwoner zelf of langs andere weg);
- Uitwisseling / deling van welke gegevens met wie;
- Gegevensopslag en bewaartermijnen;
- De verhouding gemeente / wijkteams: wie doet wat, wat is de reikwijdte van de dienstverlening door de wijkteams etc. in verband met de verantwoordelijkheidstoedeling;

- Convenanten / reglementen (met name bij integrale gevalbehandeling en deling gegevens met instanties/organisaties).

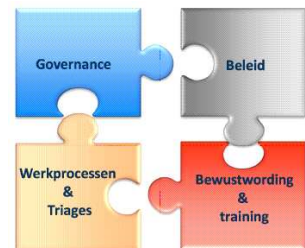
8. Bezwaar en de mogelijkheid voor het indienen van een klacht is georganiseerd binnen de gemeente.

De inwoner heeft het recht inzage te krijgen in de verwerking van zijn persoonsgegevens. Als deze gegevens onjuist zijn kan hij een verzoek indienen om de persoonsgegevens te wijzigen. Vindt de inwoner dat de gemeente de persoonsgegevens onjuist of ten onrechte registreert dan kan hij hierover een klacht indienen bij het College bescherming persoonsgegevens.

Voor bezwaar tegen een besluit van de gemeente en klachten over de behandelingen door (medewerkers van) de gemeente bestaan de algemene bezwaar- en klachtenregelingen.

9. Er bestaat een gedragscode binnen de gemeente.

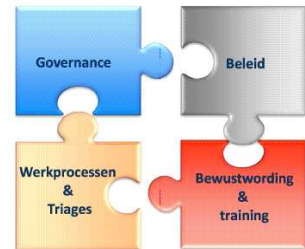
Een onderdeel van de gedragscode is om de medewerkers en de professionals in het sociaal domein te trainen over hoe zij met privacy vraagstukken om moeten gaan in hun functie en/of rol. De medewerkers en de professionals moeten zich bewust zijn van het belang van privacy en hoe zij persoonsgegevens op een zorgvuldige manier dienen te verwerken. Daarvoor worden er bijvoorbeeld een aantal aspecten/normen gegeven die als uitgangspunt dienen bij de verwerking van persoonsgegevens:

- Medewerkers gaan zorgvuldig om met privacygevoelige informatie. Dat geldt zowel voor informatie op het bureau, in kasten, dossiers, het mee naar huis nemen enz.
- Medewerkers waarborgen dat persoonlijke informatie niet ter beschikking komt aan derden.
- In email, collegenota's en andere beleidsstukken zo mogelijk werken met geanonimiseerde gegevens; alleen namen noemen indien dat absoluut noodzakelijk is.
- Medewerkers laten geen documenten met privacygevoelige informatie onbeheerd/onbeschermd achter (clean-deskpolicy).

Binnen de gemeente Woerden bestaat er hiervoor reeds een gedragscode en een '10 gouden regels m.b.t. informatiebeveiliging' document.

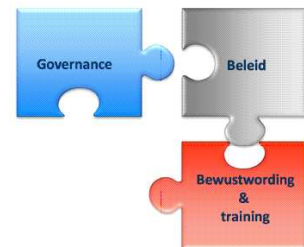
10. Er wordt breed gecommuniceerd met de inwoner wat het privacybeleid is.

Er gaat op een transparante manier richting de inwoner gecommuniceerd worden over het privacybeleid van de gemeente. De inwoner dient op de hoogte te zijn van zijn rechten omtrent de verwerking van zijn persoonsgegevens, zoals o.a. inzage recht, recht op correctie en recht op verzet. De gemeente Woerden gaat communiceren met de inwoner hoe zij aanspraak kunnen maken op dit recht door middel van inzage, bezwaar- en klacht procedures.

11. Er worden privacy convenanten met dienstverleners afgesloten waarmee de gemeente een contract heeft.

De gemeente gaat privacyconvenanten afsluiten met de dienstverleners met wie vanaf 1 januari 2015 persoonsgegevens gedeeld gaan worden. Dit convenant beschrijft het doel, de hoeveelheid en de soort informatie die gedeeld wordt. Het geeft daarnaast inzicht in de grondslagen (bijvoorbeeld, publiekrechtelijke taak van één van de convenantpartners , 'vitaal belang' van de betrokken inwoner, 'conflict van plichten') voor het verwerken van gegevens, maar ook in de verantwoordelijkheid voor gegevensverwerking en zaken als inzage en bewaartermijnen. Met behulp van het kwaliteitsplan (onderdeel van het informatiebeveiligingsplan) worden op reguliere basis de afspraken getoetst en gerapporteerd aan betrokken partijen.

ambitie	status	doelstelling	resultaat	indicator 2015	indicator 2018
Het vergroten van de eigen kracht van inwoners die (tijdelijke) ondersteuning nodig hebben en/of een (hulp)vraag hebben, mede door middel van het versterken van de lokale kracht van de samenleving	Preventie	1. Inwoners slagen erin een beroep op (professionele) ondersteuning te voorkomen.	1.1 Inwoners slagen erin een beroep op professionele ondersteuning te voorkomen door deel te nemen aan gerichte preventieactiviteiten 1.2 Het ontwikkelen van doelbewuste (collectieve) activiteiten die anticiperen op risicofactoren in een wijk c.q. bij inwoners (= handelen voordat het probleem ontstaat).	1.1.1 Het aantal inwoners dat nieuw instroomt in de 1e en 2e lijns-ondersteuning in 2015, uitgesplitst naar lijn (nulmeting) 1.1.2 Het aantal inwoners dat in 2015 deelneemt aan een preventieactiviteit (nulmeting) 1.1.3 Het aantal inwoners dat, na deelgenomen te hebben aan een preventieactiviteit in 2015, aangeeft geen ondersteuning meer nodig te hebben (beginnend probleem opgelost) (nulmeting) 1.1.4 Inwoners die deelgenomen hebben aan een preventieactiviteit in 2015 waarden deze met minimaal een 7.	1. De instroom van nieuwe inwoners in de 1e lijn is met X% verminderd t.o.v. 2015 2. De instroom van nieuwe inwoners in de 2e lijn is met X% verminderd t.o.v. 2015 3. Het aantal inwoners dat, na deelgenomen te hebben aan een preventieactiviteit, aangeeft geen ondersteuning meer nodig te hebben is met X% gestegen t.o.v. 2015 *X wordt vastgesteld in 2016 nadat de nulmeting is afgerond.
	Signalering	2. Ondersteuningsbehoeften van inwoners (inclusief zorgmijders) worden vroegtijdig gesignaleerd en ingelost, waardoor escalatie voorkomen wordt.	2.1 Inwoners, vrijwilligers en professionals zijn in staat ondersteuningsbehoeften bij (mede)inwoners te signaleren en bereid hierover de dialoog aan te gaan c.q. te helpen 2.2 Inwoners, vrijwilligers en professionals zijn bereid gesignaleerde ondersteuningsbehoeften bij (mede)inwoners, waarbij een dialoog of geboden ondersteuning niet leidt tot een oplossing, te melden bij de integrale toegang of het wijkteam	2.1.1 Het aantal inwoners dat burenhulp verleent in 2015 neemt met 10% toe t.o.v. 2014 (80%) 2.1.2 het aantal vrijwilligers neemt in 2015 met 10% toe t.o.v. 2014 (55%) 2.1.3 Het aantal inwoners dat mantelzorg verleent in 2015 neemt met 10% toe t.o.v. 2014 (30%) 2.1.4 Inwoners die burenhulp bieden, vrijwilligers en mantelzorgers waarden de geboden ondersteuning door respectievelijk het wijkteam en het Steunpunt mantelzorg met minimaal een 7. 2.2.1 Het aantal inwoners, vrijwilligers en professionals (uitgesplitst) dat in 2015 een gesignaleerde ondersteuningsbehoefte meldt bij de integrale toegang of het wijkteam (nulmeting)	4. 75% van de inwoners biedt in 2018 burenhulp, is actief als vrijwilliger en/of mantelzorg. 5. 75% van de vrijwilligers en de professionals gaat in 2018 aan dat zij een gesignaleerde ondersteuningsbehoefte, waarbij een dialoog of geboden ondersteuning niet leidt tot een oplossing, meldt bij de integrale toegang of het wijkteam.
	Oe-lijn	3. Inwoners met een ondersteuningsbehoefte ontvangen deze ondersteuning van het sociaal (buurt)netwerk, het informele circuit en/of door deel te nemen aan voorliggende collectieve voorzieningen.	3.1 Inwoners zijn in staat en bereid om hun ondersteuningsbehoeften voor te leggen aan het sociaal (buurt)netwerk en/of informele circuit. 3.2 Het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit is in staat en bereid inwoners met een ondersteuningsbehoefte te ondersteunen. 3.3 De ondersteuning door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit neemt toe ten opzichte van de inzet van professionele ondersteuning.	3.1.1 Het gebruik van het Vraag&Aanbodgedeelte van de website WoerdenWijzer.nl stijgt in 2015 met X%* t.o.v. 2014 * het % wordt binnen enkele weken ingevuld. 3.1.2 Inwoners waarden de ervaren ondersteuning vanuit de Oe-lijn met minimaal een 7 3.2.1 zie indicatoren 2.1.1 t/m 2.1.4 3.3.1 Het aantal inwoners dat nieuw instroomt in de 1e en 2e lijns-ondersteuning in 2015 (nulmeting)	6. Het gebruik van het Vraag&Aanbodgedeelte van de website WoerdenWijzer.nl is in 2018 met X%* gestegen t.o.v. 2015 zie ook indicator 1, 2 en 4 *X wordt vastgesteld in 2016 nadat de meting 2015 is afgerond.
Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit zijn in staat - eventueel onder begeleiding - een passend ondersteuningsarrangement op te stellen dat bijdraagt aan het vormgeven van het goede leven en hen in staat stelt zo veel als mogelijk zelf de regie te voeren	Toegang tot ondersteuning	4. Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit weten waar zij terecht kunnen voor professionele ondersteuning.	Inwoners die zelf de regie kunnen voeren 4.1 Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit die in staat zijn zelf hun ondersteuningsvraag te formuleren hebben een pgb ontvangen om de noodzakelijke ondersteuning in te kopen.	4.1.1 / 4.3b.1 Van de inwoners die in 2014 gebruik maakten van ZIN is in 2015 10% overgeschakeld naar een PGB. 4.1.2 / 4.3a.1 Inwoners zijn tevreden over de procedure PGB (gemiddelde score minimaal een 7 in 2015).	7. In 2018 maakt 50% van de inwoners voor wie dat van toepassing is gebruik van een PGB en 50% van ZIN.

Inhoudelijke Doelenboom Transformatie Sociaal domein gemeente Woerden, versie 9 september 2014

ambitie	status	doelstelling	resultaat	indicator 2016	indicator 2018
			<p>Inwoners die (nog) niet zelf de regie kunnen voeren</p> <p>4.2 Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit en die (nog) niet in staat zijn hun ondersteuningsvraag zelf te formuleren zijn begeleid in het samenstellen van een passend ondersteuningsarrangement.</p> <p>4.3a Betreffende inwoners hebben een pgb ontvangen om de noodzakelijke ondersteuning in te kopen en zijn waar nodig begeleid in het voldoen aan de verplichtingen m.b.t. een pgb of</p> <p>4.3b Betreffende inwoners hebben de noodzakelijke ondersteuning ontvangen vanuit ZIN en worden waar mogelijk begeleid richting een pgb.</p>	<p>4.2.1 Aantal inwoners dat in 2015 begeleid wordt in het samenstellen van een passend ondersteuningsplan (uitgesplitst naar begeleiding door wijkteam / informele circuit, niet zijnde het sociaal netwerk) (nulmeting)</p> <p>4.2.2 Inwoners die in 2015 begeleid zijn in het samenstellen van een passend ondersteuningsarrangement waarden deze begeleiding gemiddeld met minimaal een 7.</p> <p>4.3a.1 Aantal inwoners dat in 2015 begeleid wordt in het voldoen aan de pgb-verplichtingen (nulmeting)</p> <p>4.3a.2 Inwoners die in 2015 begeleid zijn in het voldoen aan hun pgb-verplichtingen waarden deze begeleiding gemiddeld met minimaal een 7.</p>	<p>8. Het aantal inwoners dat in 2018 begeleiding ontving vanuit het wijkteam c.o. informele circuit -en die dit in 2015 ook ontvingen- in het samenstellen van een ondersteuningsplan is met X% gedaald t.o.v. 2015.</p> <p>9. Het aantal inwoners dat in 2018 begeleiding ontving vanuit het wijkteam c.o. informele circuit -en die dit in 2015 ook ontvingen- in het voldoen aan hun pgb-verplichtingen is met X% gedaald t.o.v. 2015.</p> <p>*X wordt vastgesteld in 2016 nadat de nulmeting is afgerond.</p>
	1e lijns ondersteuning	5 Inwoners hebben de noodzakelijke lichte professionele ondersteuning ontvangen waardoor hun ondersteuningsbehoeften zijn opgelost, verminderd of gestabiliseerd.	<p>5.1 De ondersteuningsbehoeften van inwoners zijn met behulp van lichte professionele ondersteuning (1e lijn) ingelost.</p> <p>5.2 Inwoners die tijdelijk lichte professionele ondersteuning nodig hadden, zijn succesvol overgedragen naar ondersteuning in de 0e lijn</p> <p>5.3 Inwoners zijn met lichte semipermanente professionele ondersteuning beter in staat hun leven zelfstandig vorm te geven (stabilisatie)</p> <p>5.4 Met inzet van lichte professionele ondersteuning is voorkomen dat inwoners doorstromen naar 2e lijn</p>	<p>5.1-4.1 Aantal inwoners dat in 2015 lichte professionele ondersteuning (1e lijn) ontvangen heeft, uitgesplitst naar</p> <ul style="list-style-type: none"> - nieuw dossier - bestaand dossier - herhaalde instroom in 1e lijn - leefgebied en - duur van de ondersteuning (nulmeting) <p>5.1-4.2 % inwoners dat na de ontvangen ondersteuning zelfstandig verder kan</p> <p>5.1-4.3 % inwoners dat warm is overgedragen naar de 0de lijn</p> <p>5.1-4.4 % inwoners dat is doorgeleid naar de 2e lijn, uitgesplitst naar leefgebied</p> <p>5.1-4.5 Inwoners die in 2015 lichte professionele ondersteuning (1e lijn) ontvangen waarden deze ondersteuning gemiddeld met minimaal een 7.</p>	<p>10. Het aantal inwoners (nieuw dossier) dat in 2018 instroomt in 1e lijnsondersteuning is met X% gedaald t.o.v. 2015.</p> <p>11. De duur van de ondersteuning in de 1e lijn is in 2018 verkort met X maanden t.o.v. 2015 (kunnen eerder zonder ondersteuning verder of kunnen eerder overgedragen worden naar de 0de lijn)</p> <p>12. Het aantal inwoners dat in 2018 doorstroomt van 1e lijns- naar 2elijns ondersteuning is met X% gedaald t.o.v. 2015</p> <p>13. Het aantal inwoners dat binnen 3 jaar (meting 2015 en 2018) opnieuw instroomt vanuit de 0de lijn naar de 1e lijn mag niet groter zijn dan X%.</p> <p>* X wordt vastgesteld in 2016 nadat de nulmeting is afgerond.</p>
	2e lijns ondersteuning	6. Inwoners hebben de noodzakelijke specialistische professionele ondersteuning ontvangen waardoor hun ondersteuningsbehoeften zijn ingelost, verminderd of gestabiliseerd.	<p>6.1 De ondersteuningsbehoeften van inwoners zijn met behulp van specialistische professionele ondersteuning (2e lijn) ingelost.</p> <p>6.2 Inwoners die tijdelijk specialistische professionele ondersteuning nodig hadden, zijn succesvol overgedragen naar ondersteuning in de 1e of 0e lijn</p> <p>6.3 Inwoners zijn met specialistische semipermanente professionele ondersteuning beter in staat hun leven zelfstandig vorm te geven (stabilisatie)</p> <p>6.4 Inwoners die daarop zijn aangewezen hebben residentiele zorg ontvangen, die gekenmerkt wordt door respectvolle begeleiding en maatwerk.</p>	<p>6.1-3.1 Aantal inwoners dat in 2015 specialistische professionele ondersteuning (2e lijn) ontvangen heeft, uitgesplitst naar</p> <ul style="list-style-type: none"> - nieuw dossier - bestaand dossier - herhaalde instroom in 2e lijn - leefgebied en - duur van de ondersteuning (nulmeting) <p>6.1-3.2 % inwoners dat warm is overgedragen naar de 1e of 0de lijn</p> <p>6.1-3.3 % inwoners waarbij de leefsituatie gestabiliseerd is</p> <p>6.1-3.4 Inwoners die in 2015 specialistische professionele ondersteuning (2e lijn) ontvangen waarden deze ondersteuning gemiddeld met minimaal een 7.</p> <p>6.4.1 Aantal inwoners dat in 2015 residentiele zorg ontvangen heeft, uitgesplitst naar leefgebied en duur</p>	<p>14. Het aantal inwoners (nieuw dossier) dat in 2018 instroomt in 2e lijnsondersteuning is met X% gedaald t.o.v. 2015.</p> <p>15. De duur van de ondersteuning in de 2e lijn is in 2018 verkort met X maanden t.o.v. 2015 (kunnen eerder zonder ondersteuning verder of kunnen eerder overgedragen worden naar de 1e- of 0de lijn)</p> <p>16. Het aantal inwoners dat binnen 3 jaar (meting 2015 en 2018) opnieuw instroomt vanuit de 0de- of 1e lijn naar de 2e lijn mag niet groter zijn dan X%.</p> <p>* X wordt vastgesteld in 2016 nadat de nulmeting is afgerond</p>
				6.4.2 Inwoners waarden de residentiele zorg in 2015 gemiddeld met minimaal een 7.	

Informatieavond Raad over Sociaal Domein op 2 september 2014 in A0.21

Aanwezig:

CDA	Jolanda Verdoold – Vroedsteijn Vera Streng
D66	Ruud Niewold
Inwonersbelangen	Theo Peters
Progressief Woerden	Marieke van Noort Loukmane Issarti
Christen Unie/SGP	Marjoke Verschelling – Hartog
Lijst van der Does	Jaap van der Does Frans van de Geest Monique Kingsma
VVD	Reem Bakker
FNV-bondgenoten	Gijs Rijdsijk
Wethouder	Yolan Koster – Dreese
Programmamanager TSD	Marieke van Woerkom
Sturen en Monitoren TSD	Judith van Luling – van Velzen
Risicomanagement TSD	Ronald Ouwerkerk Peter Lagarde
Wijkteams TSD	Jack van Velzen

Programmauitwerking:

- Presentatie over het kader, de rol van de raad en het college en eenheid van taal. Hierbij is toegezegd dat de presentatie wordt toegezonden en een uitwerking van de inhoud van de presentatie.
- De doelenboom is besproken door de resultaten te bespreken op basis van de keuze eens of niet mee eens of discussiepunt. Niet mee eens zal niet verwijderd worden, maar zal nog kritisch bekeken worden. Tevens zijn bedrijfsresultaten toegezegd om opgenomen te worden in de doelenboom.
- Onderstaande uitwerking zal meegenomen worden bij de uitwerking van de doelenboom die in de raad van oktober wordt aangeboden.

Uitwerking doelenboom en de aanvullingen vanuit de fracties in willekeurige volgorde

Blauw = aanvullingen door de raad   Zwart = tekst uit de doelenboom

Mee eens	Niet mee eens	Discussiepunten
Inwoners zijn in staat aan te geven wat zij nodig hebben om zich 'veilig' te voelen. En zij geven aan wat voor hen nodig is om zich veiliger te voelen	Inwoners zijn in staat en bereid om hun ondersteuningsbehoeften voor te leggen aan het sociaal (buurt)netwerk en/of informele circuit	Professionals zijn ondersteunend aan de inzet van vrijwilligers
2018: is het voor iedere inwoner van Woerden vanzelfsprekend dat je alert bent op zorgbehoefte/ behoefte aan hulp van je omgeving. En deze hulp biedt voor zover dit haalbaar is.	De ondersteuningsbehoeften van inwoners zijn met behulp van specialistische professionele ondersteuning (2 ^e lijn) ingelost	Groeiende inzet van vrijwilligers (uitbreiding van het aantal vrijwilligers)
Inwoners zijn met lichte semipermanente professionele ondersteuning beter in staat hun leven zelfstandig vorm te geven (stabilisatie)	De ondersteuningsbehoeften van inwoners zijn met behulp van lichte professionele ondersteuning (1 ^e lijn) ingelost.	Burgers die afhankelijk zijn van professionele ondersteuning voeren zoveel mogelijk zelf de regie hierover
Het sociaal (buurt)netwerk en/of informele circuit is in staat en bereid inwoners met een ondersteuningsbehoefte te ondersteunen.	Wijken bieden een informele ondersteuningsstructuur aan individuen	Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit én die (nog) niet in staat zijn hun ondersteuningsvraag zelf te formuleren zijn begeleid in het samenstellen van een passend ondersteuningsarrangement

Mee eens	Niet mee eens	Discussiepunten
Inwoners die tijdelijk lichte professionele ondersteuning nodig hadden, zijn succesvol overgedragen naar ondersteuning in de 0 ^e -lijn.		De onderlinge steun in buurten is toegenomen en er is daarin sprake van wederkerigheid (hiermee werd bedoeld dat er gekeken wordt naar wat diegene die gebruik maakt van ondersteuning er gekeken wordt naar wat diegene voor een ander kan doen)
2018: heeft iedere inwoner die daartoe in staat is, de regie over zijn/haar eigen leven en de hulp/zorg die hij zij op dat moment nodig heeft (en niet méér dan nodig) Vb. geen hulpmiddelen omdat ze toch gratis zijn.		Het ontwikkelen van doelbewuste (collectieve) activiteiten die anticiperen op risicofactoren in een wijk c.q. bij inwoners (handelen voordat het probleem ontstaat)
Mantelzorgers voelen zich ondersteund		
Inwoners, vrijwilligers en professionals zijn bereid gesignaleerde ondersteuningsbehoeften bij (mede)inwoners, waarbij een dialoog of geboden ondersteuning niet leidt tot een oplossing, te melden bij de integrale toegang of het wijkteam		
Inwoners die tijdelijk specialistische professionele ondersteuning nodig hebben, zijn succesvol overgedragen naar ondersteuning in de 1 ^e - of 0 ^e -lijn		
De weg naar een antwoord op een hulpvraag is helder voor iedere Woerdenaar (geen kastje naar muur, drempels weg)		
Burgers met een hulpvraag worden goed ondersteund, waar mogelijk informeel, waar nodig professioneel		
Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit én die in staat zijn zelf hun ondersteuningsvraag te formuleren hebben een pgb ontvangen om de noodzakelijke ondersteuning in te kopen		
Betreffende inwoners hebben een pgb ontvangen om de noodzakelijke ondersteuning in te kopen en zijn waar nodig begeleid in het voldoen aan de verplichtingen m.b.t. een pgb		
Dat men meer betrokken is in de meest brede zin van het woord		

Mee eens	Niet mee eens	Discussiepunten
Inwoners zijn met specialistische semipermanente professionele ondersteuning beter in staat hun leven zelfstandig vorm te geven (stabilisatie)		
Niemand valt tussen wal en schip		
Mensen met een ondersteuningsbehoefte zijn 'eigenaar' van hun eigen plan		
Inwoners slagen erin een beroep op professionele ondersteuning te voorkomen door deel te nemen aan gerichte preventieactiviteiten		
Betreffende inwoners hebben de noodzakelijke ondersteuning ontvangen vanuit ZIN en worden waar mogelijk begeleid richting een pgb		
Inwoners zijn in staat om te gaan met 'vraagverlegenheid'. Zij weten hulpvragen te formuleren en evt te verduidelijken en zij weten ongeveer aan te geven hoe belangrijk de hulpvraag voor hen is		
Inwoners, vrijwilligers en professionals zijn in staat ondersteuningsbehoeften bij (mede)inwoners te signaleren en bereid hierover de dialoog aan te gaan c.q. te helpen		
Inwoners die daarop zijn aangewezen hebben residentiële zorg ontvangen, die gekenmerkt wordt door respectvolle bejegening en maatwerk		
Inwoners van Woerden zijn in staat om de vraag naar mantelzorg/vrijwilligers in te vullen		
De ondersteuning door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit neemt toe ten opzichte van de inzet van professionele ondersteuning		
Met inzet van lichte professionele ondersteuning is voorkomen dat inwoners doorstromen naar 2 ^e -lijn		
Dat met meer weet, zodat ze zichzelf beter kan helpen		

Bedrijfsvoeringsresultaten
Onderlinge samenwerking/afstemming (maatsch.) organisaties weten van elkaar wat ze doen en wat ieders expertise op dit gebied is
Ondersteuning voor mantelzorg (divers aanbod zoals cursus, dagbesteding, respijtzorg)
Verbetering product (tevreden klanten)
Mantelzorgers en vrijwilligers zijn voldoende ondersteund in hun activiteiten
Transparantie over/met de zorgaanbieders met betrekking tot prijs in relatie tot aanbod
Binnen de beschikbare budgetten de beste zorg verlenen
Meer uniformiteit in regels zoals voorwaarden en hoogte toezegging/uitkering
Professionals zijn in staat om aan te sluiten bij behoefte/hulpvraag van de inwoner (kwaliteit hulpverlening)
Schrappen van regels en protocollen
Wijkteams hebben zich zo georganiseerd dat zij weten wat zij zelf kunnen en wat zij moeten doorverwijzen naar de 1 ^e - en 2 ^e -lijn

Bijlage 6

Risicoanalyse

Risicoanalyse TSD juli / augustus 2014

Op dinsdagavond 20 mei jl. hebben de raden van Oudewater en Woerden in de raadszaal van Woerden informatie gekregen over een aantal centrale thema's van de transformatie van het sociaal domein. De risicoanalyse was één van de thema's. Er is die avond o.a. gezegd dat de risicoanalyse een levend document is dat onder invloed van beleidsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen regelmatig wordt bijgesteld en dat de raden over die bijstellingen adequaat worden geïnformeerd. Dit is zo'n moment waarop u informatie krijgt over de gewijzigde doelstellingen van de transformatie en het overeenkomstig aangepaste risicoprofiel. De stuurgroep heeft in de afgelopen zomer de doelstellingen van de transformatie onder de loep genomen en aangepast op basis van de laatste inzichten over het sociaal domein. De nieuwe doelenboom is één van de documenten die voorliggen voor besluitvorming en aan die doelenboom is de nu voorliggende risicoanalyse gekoppeld.

Maatschappelijke ondersteuning in diverse fasen

De doelenboom kent een fasegewijze indeling van de ondersteuning: preventie, signalering, nulde lijn, toegang tot ondersteuning, eerste lijn en tweede lijn. Per fase worden het budget en de ondersteuning toegewezen en per fase is het budget ontschot, dat wil zeggen niet meer apart gelabeld per soort ondersteuning of doelgroep. Dit heeft gevolgen voor de opzet van de risicoanalyse: de doelstellingen en dienovereenkomstig de risico's worden volgens ditzelfde model per fase geformuleerd. Hierdoor wordt per fase zichtbaar hoeveel van het budget wordt gebruikt en hoe groot derhalve het bezuinigingspotentieel is. Ook wordt aldus duidelijk in welke fase de zwaarste risico's liggen. Omdat voor Woerden en Oudewater dezelfde maatschappelijke effecten en doelen worden nagestreefd, is ook de risicoanalyse voor beide gemeenten gelijk.

Financiële impact

Het inventariseren en analyseren van risico's is onder andere noodzakelijk om er achter te komen hoe groot de totale financiële impact kan zijn en welke vertaling dit moet hebben in ons weerstandsvermogen. Daarnaast zegt de financiële impact per risico iets over hoe er in het kader van risicobeheersing geprioriteerd moet worden. Zoals u in het overzicht kunt zien wordt daarom bij elk risico een financiële inschatting gemaakt.

De waarde die aan de opgenomen inschattingen toegekend mag worden heeft het karakter van een 0-inventarisatie. Naarmate in de toekomst de doelen een meer definitief karakter krijgen, een inschatting gemaakt kan worden in hoeverre de beheersmaatregelen effectief zijn en de risico's een structureel dan wel incidenteel karakter hebben, zal ook de nauwkeurigheid van de financiële inschattingen toenemen. U ziet hier met andere woorden een document dat 'under construction' is. Ook hier geldt dus dat het overzicht een levend document is.

Voorbeeld (casus verwaarlozing)

De risicoanalyse heeft (nog) een hoog abstractieniveau. Aan de hand van een praktijkvoorbeeld lichten we de werking ervan toe. We sluiten daarvoor aan bij de casus 'Verwaarlozing', zoals omschreven op pagina 15 van het Integraal beleidsplan. In deze casus loopt het goed af met de moeder en haar kinderen. Dat komt omdat in de fase 'signalering' goed gehandeld is. Maar wat als de buurvrouw in kwestie niet bereid was geweest om de problemen van haar burens te melden, of wanneer zij de weg naar WoerdenWijzer.nl niet had kunnen vinden? In de risicoanalyse is onderkend dat de signaleringsfunctie in gevaar kan komen als het preventiebeleid niet in orde is of wanneer er geen goede voorlichting over wordt gegeven. Goed beleid en voorlichting zijn dus beheersmaatregelen om het risico van een haperende signalering te voorkomen.

Ook in 'de nulde lijn' verliep het proces goed. De telefonisch medewerker van WoerdenWijzer.nl en de consulent hebben de goede inschatting van het probleem gemaakt en hebben vervolgens de juiste acties uitgevoerd. Ook was er een sociaal netwerk dat goed functioneerde. In de risicoanalyse houden we rekening met de mogelijkheid dat het ook fout kan gaan wanneer medewerkers en vrijwilligers niet goed opgeleid/getraind zijn of niet goed begeleid worden. Protocollen en ondersteuning zijn beheersmaatregelen die dat moeten voorkomen.

Transformatie Sociaal Domein Oudewater Woerden / Risicoanalyse					
Doelstelling	Risico	Oorzaak	Beheersmaatregel	Kans	Impact
Beleidsinhoudelijke risico's					
(1) Inwoners slagen erin een beroep op (professionele) ondersteuning te voorkomen.	We bereiken niet de inwoners die we willen bereiken. Te weinig maatwerk mogelijk voor individuele inwoners	Kwaliteit van de preventie programma's is te laag	Adequate communicatie over het aanbod. Informatie over preventie (programma's) delen	50%	250K
(2) Ondersteuningsbehoeften van inwoners (inclusief zorgmijders) worden vroegtijdig gesignaleerd en ingelost, waardoor escalatie voorkomen wordt	Hogere zorgkosten voor de gemeente in de eerste en tweede lijn	De preventie voldoet niet en organisaties hebben de neiging om ook eenvoudige hulpvragen naar zich toe te trekken	Efficiënt preventiebeleid met daarop afgestemde middelen	52%	530K
	Inwoners doen direct een beroep op eerstelijns hulpverlening	Professionals kennen het aanbod preventieve maatregelen niet Er wordt te weinig geïnvesteerd in preventie	Voorlichting en communicatie over preventieprogramma's Zorgen voor efficiënte en effectieve preventieprogramma's	50%	409K
(3) inwoners met een ondersteuningsbehoefte ontvangen deze ondersteuning van het sociaal (buurt)netwerk, het informele circuit en/of door deel te nemen aan voorliggende collectieve voorzieningen	Kwaliteit van de zorg bij informele organisaties (inclusief veiligheid – ongewenste intimiteiten) laat te wensen over	Onvoldoende kennis van wet- en regelgeving	Informele organisaties werken volgens protocollen die voldoen aan wettelijke richtlijnen. Goede werving & selectie (screening kandidaten). Protocollen opstellen en toezien op naleving. Goede begeleiding.	47%	237K
	Signalen worden niet herkend door de nuldelijn	Vrijwilligers zijn onvoldoende toegerust voor signalen (herkennen van signalen). Inwoners zijn niet alert	Train vrijwilligers. Communicatie en voorlichting voor inwoners. Duidelijke afspraken maken over signalen en route.	47%	338K
(4) Inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (deels) niet ingelost kan worden door het sociaal (buurt)netwerk en/of het informele circuit weten waar zij terecht kunnen voor professionele ondersteuning	Onbekendheid van Woerden Wijzer.nl; inwoners die wel zorg nodig hebben worden bij de poort tegengehouden	Poortwachter is te streng.	Communicatie en marketing WW.nl en training consultants .	31%	257K
	Inwoners gaan alternatieve wegen bewandelen bij "Neen" en verdwijnen uit beeld	WoerdenWijzer.nl is niet bekend / niet effectief als toegang tot ondersteuning	Communicatie en marketing WW.nl en training medewerkers. Nazorg van afwijzingen organiseren	48%	359K
(5) Inwoners hebben de noodzakelijke lichte professionele ondersteuning ontvangen waardoor hun ondersteuningsbehoeften zijn opgelost, verminderd of gestabiliseerd	Onbekendheid van Woerden Wijzer.nl; inwoners die wel zorg nodig hebben worden bij de poort tegengehouden	Poortwachter is te streng.	Communicatie en marketing WW.nl en training medewerkers	31%	257K
	Professionals signaleren niet genoeg of te laat. Of zij signaleren wel, maar geleiden niet door	Perverse prikkel; zij stoten geen werk af. Route is hen niet duidelijk of zij willen geen werk kwijtraken	Uitspreken en managen van verwachtingen. Voorlichting en communicatie. Training. Signalering opnemen in contracten.	38%	429K

	Aansluiting tussen formele en informele netwerken is onvoldoende of zelfs afwezig.	Formele en informele maatschappelijke ondersteuning communiceren niet goed door gelaagdheid van de organisaties. Route voor signaal is niet duidelijk.	Beide kanten van het netwerk trainen in communicatie. Budgetverantwoordelijkheid goed beleggen	62%	414K
		Maatschappelijke ondersteuning blijft verkokerd, zowel informeel als formeel	Communicatie en periodiek netwerkoverleg met toetsbaar resultaat opnemen in contracten		
(6) Inwoners hebben de noodzakelijke specialistische hulp ontvangen waardoor hun ondersteuningsbehoeften zijn gelost, verminderd of gestabiliseerd.	Inwoners worden afhankelijk van zorg. Inwoners blijven langer in tweede of eerste lijn zorg ontvangen dan zij nodig hebben	Perverse prikkel van de aanbieders	Adequate verwijzing en doorstroom naar andere vorm van zorg in contracten vastleggen. Aanbieders tussentijds laten rapporteren of de juiste zorg wordt aangeboden	53%	670K
Financieel					
Er is een integraal en samenhangend systeem van bekostiging van de ondersteuning met prikkels die het behalen van de doelstellingen bevorderen	Onvoldoende integraliteit en samenhang in de financiering van het sociaal domein	Budgetten en geldstromen zijn nog te veel geschat	Zoeken naar de mogelijkheden binnen de begrotings- en verantwoordingsvoorschriften		
		Onvoldoende integraliteit betracht bij het opstellen van de begroting	Begroting zo ontschot mogelijk inrichten		
De besteding van de middelen is inzichtelijk en controleerbaar	De inzichtelijkheid en controleerbaarheid zijn onvoldoende	Onvoldoende sturings- en monitoringsinstrumentarium	Zorgen voor een goed instrumentarium		
		Onvoldoende afspraken met leveranciers	In contracten en beschikkingen afspraken en voorwaarden regelen		
		Slechte rapportages	Zorgen voor goede rapportages (intern en extern)		
De ondersteuning is geleverd met de beschikbare middelen	De beschikbare middelen zijn niet toereikend	De budgetten zijn onvoldoende ontschot, waardoor geld niet kan worden besteed, waar het nodig is	Begroting zo ontschot mogelijk inrichten		
		De extra taken blijken meer te kosten dan er geld beschikbaar is	Zorgen dat beleid afgestemd is op de middelen		
		Het ambitieniveau is niet in overeenstemming met het geld	Ambitieniveau afstemmen		
		Er doen zich te veel "zware gevallen" voor	Zorgen voor voldoende dekking, bijvoorbeeld door regionale afspraken te maken		
		Overlapping en inefficiency (zowel intern als extern) worden onvoldoende aangepakt	Via sturings- en monitoringsinstrumentarium overlap en inefficiency elimineren		
		De verschuiving van 2e naar 1e naar 0e lijn komt onvoldoende op gang	Zie de beleidsmatige beheersmaatregelen		

Personeel/organisatie					
Voldoende personeel	Geen goede afstemming tussen capaciteit en werkzaamheden	Slechte vertaling van nieuwe taken en nieuw beleid in formatie	Alle consequenties van de transities en transformatie in beeld brengen en de organisatie daarop aanpassen		
Kennis, competenties en vaardigheden op peil	De manier van werken is onvoldoende ondersteunend aan de doelstellingen van het programma	Medewerkers van maatschappelijke organisaties en gemeenten zijn inhoudelijk en gedragsmatig onvoldoende voorbereid op de nieuwe situatie	Zorgen dat betrokkenen vanuit de juiste mentaliteit en met kennis van zaken handelen		
Juiste mindset en (gekantelde) manier van werken	De manier van werken is onvoldoende ondersteunend aan de doelstellingen van het programma	De integrale aanpak en "klant centraal"-gedachte is onvoldoende geborgd in de werkwijzen en de werkprocessen	Werkwijzen en -processen inrichten vanuit de "klant centraal"-gedachte		
Inrichting organisatie	De inrichting van de organisatie is onvoldoende ondersteunend aan de doelstellingen van het programma	De integrale aanpak en "klant centraal"-gedachte is onvoldoende geborgd in de inrichting van de organisatie	De organisatie inrichten vanuit de "klant centraal"-gedachte		
Een goede samenwerking in regionaal en bovenregionaal verband			Zorgen voor goede afspraken en overlegstructuren		
ICT/informatievoorziening					
Onze ICT en IV zijn ondersteunend aan de integrale benadering en leveren ons inzicht in resultaten en uitgaven	ICT en IV kunnen onvoldoende worden ingericht om de integrale benadering te realiseren	Privacywetgeving staat een integrale benadering in de weg.	Zoeken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen de privacywetgeving		
	ICT en IV voldoen niet aan de informatiebehoefte	Digitale systemen genereren onvoldoende managementinformatie	Zorgen dat de inrichting van systemen gericht is op juiste en tijdige managementinformatie		
	ICT en IV werken onvoldoende efficiënt	Verschillende digitale systemen zijn moeilijk met elkaar te koppelen.	Koppelingsbelemmeringen zoveel mogelijk opheffen		
Politiek/bestuurlijk					
De raad kan zijn verantwoordelijkheid m.b.t. kaders stellen en controleren volledig waarmaken	Kaderstelling en controle komen in gevaar	De raad wordt onvoldoende en/of niet tijdig geïnformeerd	Zorgen dat de raad goed en tijdig wordt geïnformeerd		
Communicatie					
De inwoners zijn tijdig en volledig geïnformeerd over de effecten van de veranderingen in het sociaal domein	Inwoners worden niet (volledig) en/of niet tijdig geïnformeerd	De communicatiefunctie van de gemeente werkt onvoldoende	Zorgen dat inwoners de voor hen relevante informatie tijdig ontvangen, middels een goed communicatieplan en de uitvoering daarvan		